

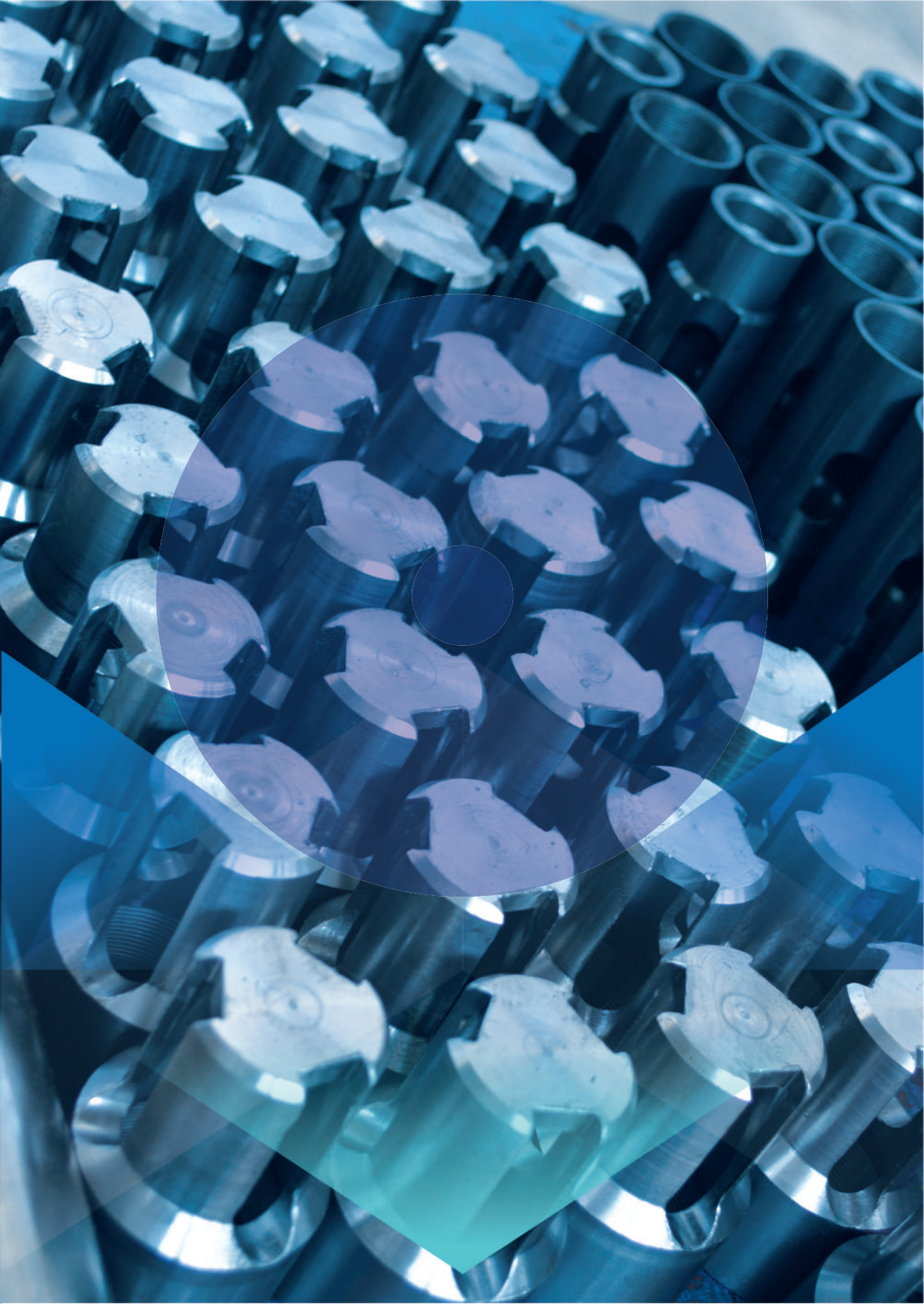

2013 ЖЫЛҒЫ

**«ҚАЗАҚСТАН ИНЖИНИРИНГ» ҰК» АҚ
ЖЫЛДЫҚ ЕСЕБІ**

ЖАҒАЛАУ КҮЗЕТІ

204

МАЗМҰНЫ

Директорлар Кеңесі төрағасының үндеуі	4-5
Басқарма төрағасының үндеуі	6-7
Кіріспе	8-9
Қазақстандағы машина жасау саласының сараптамасы	10-14
«Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ 2013 жылғы фактілері мен цифрлары	15-18
«Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Даму жоспары және Даму стратегиясы шеңберіндегі 2013 жылғы басты оқиғалары мен жетістіктері	19
Компания туралы	20
Қызметінің Даму стратегиясы - негізгі бағыттары, мақсаттары мен міндеттері	21
Активтер құрылымы	22-23
Инвестициялық қызмет	25
Дивидендтер туралы ақпарат	26
Корпоративтік басқару	27
Корпоративтік басқару жүйесінің сипаттамасы	28
Корпоративтік басқару қағидаттары және есебі	29
Директорлар кеңесінің құрамы, мүшелерінің өмірбаяны	30-31
Директорлар кеңесінің Комитеті	33
Компанияның Ішкі аудит қызметі	36
Сыйақы туралы ақпарат	37
Директорлар кеңесі қызметінің есебі	37
Басқарма құрамы, мүшелерінің өмірбаяны	39
Басқарма тұсындағы Комитеттер	41
Басқарма мүшелерінің сыйақысы	42
Басқарма қызметінің есебі	43
Компанияның Ішкі аудит қызметінің есебі	43
Ішкі бақылау жүйесі. Тәуекелдерді басқару	44
Тұрақты даму	49
Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік	49
Қызметкерлерді дамыту және кәсіби оқыту	52
Еңбек қауіпсіздігі және қорғау. Қоршаған ортаны қорғау	54
Басты еншілес және тәуелді ұйымдардың қызметі	55
Болашақ кезеңдерге жоспарлар	66
Тәуелсіз аудиторлар есебі	67
Шоғырландырылған қаржылық есебі (қосымша)	68-132

Б.Ж. ӘБДІРАЙЫМ

Директорлар Кеңесінің төрағасы

«Қазақстан инжиниринг» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ немесе Компания) Қазақстан Республикасының қорғаныстық-өнеркәсіптік кешенін басқару жүйесін жетілдіру мақсатында құрылған.

«Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ жалғыз акционері акцияларының 100% Қазақстан Республикасының Үкіметіне тиесілі «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» АҚ) болып табылады. 2010 жылдан бастап «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігінің сенімді басқаруында.

«Қазақстан – 2050» Стратегиясына сәйкес, Қазақстан өзінің қорғаныс қабілетін және әскери доктринасын нығайтып, әр түрлі қорғаныстық тежеу механизмдеріне қатысуы қажет. Осыған орай, Компанияға мемлекеттік қорғаныс тапсырысын уақытылы және сапалы қамтамасыз ету, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін, басқа да әскерлер мен әскери құрылымдарды техникалық және технологиялық жаңғыртуға жәрдемдесу, ұлттық машина жасауды дамыту, Үдемелі индустриалды-инновациялық даму жөніндегі 2010-2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама жобаларын іске асыру, тауарлар, жұмыстар мен қызметтер өндіруде қазақстандық құрамы үлесін арттыру, қазіргі заман талаптарына сай жұмыс істей алатын білікті инженерлік-техникалық кадрлар даярлау міндеттерін шешу жүктеліп отыр. Компания және оның еншілес және тәуелді ұйымдары мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық

жаңғыруына айтарлықтай үлес қосуда. Қорғаныс кәсіпорындар өз өндірісінің дамуымен бірге, жұмыс орын беріп және аймақ бюджетіне салық төлеп, мемлекеттің дамуына үлесін қосуда. Компания халықаралық әскери-техникалық бірлестіктің дамуына белсенді қатысады. Бүгінгі таңда 20 астам мемлекеттердің жетекші өндіріс компанияларымен өзара әрекеттеседі. Акционерлер мен инвесторлардың Компанияны қабылдау деңгейін арттыруына, оның нарықтық құны, сонымен қатар қарызға алға капитал құнының төмендеуіне мүмкіндік беретін корпоративтік басқару сапасы Компанияның негізгі қаржылық емес факторларының бәсекеге қабілеттілігін арттыруының бірі болып табылады.

Соңғы уақытта Компаниямен корпоративтік басқару тәжірибесін жетілдіруіне едәуір жұмыс жүргізілді. «Самұрық-Қазына» АҚ тапсырмасын орындау аясында, 2013 жылы «Прай-суотерхаусКуперс» ЖШС тәуелсіз консалтингтік фирмасымен Компанияның корпоративтік басқару диагностикасы өткізілді. Әлемдік тәжірибенің үздік талаптарына сәйкес, Компанияның корпоративтік басқарудың рейтинг деңгейі 62,2%, жоспарланған көрсеткіш 55% құрады. Өткен жылмен салыстырғанда Компанияның корпоративтік деңгейі 18% өсті, ол «Самұрық-Қазына» АҚ Компаниялары арасында ең жоғары өсу динамикасын көрсетті.

Сонымен қатар, 2013 жылғы Компанияның ең басты оқиғасы Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан-2050» Стратегиясы»: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» жолдауына сәйкес әзірленген 2013-2022 жылдарға арналған даму Стратегиясының бекітілгені болып табылады.

Бекітілген құжат онжылдық кезеңге стратегиялық мақсаттары мен міндеттерін анықтайды.

Компанияның жұмысы корпоративтік басқарудың үздік стандарттарын енгізу, басқарылатын активтердің ұзақ мерзімді құнын барынша көбейту, олардың әлемдік нарықтардағы бәсекеге қабілеттілігін арттыру және Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің және «Самұрық-Қазына» АҚ қызмет бағыттары бойынша әскери-техникалық, индустриалдық-инновациялық, әлеуметтік-экономикалық және өзге де сапалардағы мемлекеттік саясат басымдықтарын ескере отырып енгізу қағидаттарына сүйеніп тұрғызылуы қажет.

Осыған орай, «Қазақстан-2050» Стратегиясы» сәйкес біздің ең басты мақсатымыз – біздің азаматтарымыздың әлеуметтік қауіпсіздігі және амандығы, Компания 2013 жылы іскерлік орталарды өз қызметінде адам құқықтарын, еңбек қатынастары және қоршаған ортаны қорғау нормаларын сақтау сапасындағы негізге алынатын қағидаттарды басшылыққа алуға шақыратын БҰҰ бастамалаған Ғаламдық шартқа қосылды. Жаппы, Компанияның қызметі оң динамикаға және әрі қарай өсу үшін зор мүмкіндіктерге ие.

БАСҚАРМА ТӨРАҒАСЫНЫҢ ҮНДЕУІ

Б.С. СМАҒҰЛОВ*Басқарма төрағасы*

«Қазақстан инжиниринг» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ немесе Компания) Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев тапсырмасын орында аясында, құрамына 10 машина жасау компания қосу арқылы 2003 жылы құрылды. Қазіргі таңда Компания құрамында машина жасау және әскери-өнеркәсіптік саласындағы 15 еншілес және 12 тәуелді кәсіпорын бар. 2006 жылдан бастап Компания «Самұрық-Қазына» Компаниялар құрамында және 2010 жылғы маусымнан бастап Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігінің сенімді басқаруында.

Компания құрамы қызметінің негізгі бағыттары – машина жасау, қорғаныстық міндеттегі өнімді өндіру және сервистік қызмет көрсету, инжиниринг, мұнай-газ, темір жол, агроөнеркәсіптік пен отын – энергетикалық кешендерінде өнімді өндіру және қызмет көрсету. «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ құрамына кіретін кәсіпорындармен бірге өндірістік, техникалық және қаржылық потенциалын тұрақты өсіре отырып, өзі тұрған аймағында 6 мың адамды жұмыстылықпен қамтамасыз етеді. 2013 жылы Компания өзінің он жылдығын атап өтті. Оң стратегиялық шешімдер мен тиімді басқару бізге есепті жылда жоғары өндірістік көрсеткіштерге қол жеткізуге және үздік қаржылық нәтижелерді көрсетуге мүмкіндік берді. Он-жыл ішінде Компанияның активтері 6 млрд. теңгеден 74 млрд. теңгеге өсті. 2014 жылы активтерді 77 млрд. теңгеге дейін арттыру жоспарланып отыр. 2013 жыл шамамен 3,1 млрд. теңгені құрайтын шоғырландырылған пайдамен аяқталды. Табыс құрамының ең жоғары бөлігін - 30% арнайы және қос мақсаттағы өнім, 28% сервистік қызметтер (инжиниринг), мұнай-газ жабдықтары - 16%, темір жол жабдықтары - 10%, басқа өнім, қызметтер және ХТТ - 16% құрайды. Компания өндірісті дамыту үшін алынған табысты қайта инвестициялайды. 2010 жылы инвестиция көлемі 898 млн. теңге деңгейінде болды, 2013 жылы 3 552,3 млн. теңге деңгейіне жетті (өспелі қорытындысы 16 146 млн. теңге). Сонымен қатар 4 жыл ішінде өндіріс көлемі есепті кезеңде 25 млрд. теңгеден 78 млрд. теңгеге өсті. 2012-2013 жылдары Компания «Moody's», «Fitch Ratings» халықаралық рейтинг агенттігінің «Ba2» және «BBB-» деңгейіндегі эмитенттің

ұзақ мерзімді инвестициялық рейтингін және несиелік рейтингін алды. Екі агенттік Компанияның келешек болжамын «тұрақты» деп бағалағаның белгілеген жөн. Жоғары несиелік рейтингі 2012 жылы жүзеге асыруға мүмкіндік берді. Мөлшерлемесі 7% 3 жыл айналдыру мезімімен ішкі облигация шығару аясында, 14,3 млрд. теңге қарыз алу арқылы ішкі нарық капиталына дебюттік шығу болды (KASE). Бұл Компанияның еншілес және тәуелді ұйымдардың (бұдан әрі – ЕТҰ) 16% дейін мөлшерлемедегі екінші деңгейдегі банктердегі жоғары пайызды қарыздарын қайта қаржыландыруға мүмкіндік берді. Өтімділікке, активтің өсуіне және біздің инвестициялық жобалар бойынша шығындардың төмендеуіне оң ықпал етті. Қазіргі уақытта «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ компаниялар тобының корпоративтік орталығы ретінде қарызды жұмылдыруды толығымен орталықтандырды және зауыттарды қажетті қаржыландырумен қамтамасыз етеді. 2013 жылғы 03 желтоқсанда Компания әлемнің халықаралық ірі қор алаңына 200 млн. АҚШ доллар соммасына еурооблигация жайластырды, сұраныс ұсыныстан 2 есе өсті. Осы мәнмәтінде, Компания Қазақстандағы машина жасау кәсіпорындар ішінде халықаралық несиелік рейтингін алған және ішкі және сыртқы капиталдың облигациялық нарығына қол жеткізген бірінші кәсіпорын болып табылады. Сонымен қатар, Компания корпоративтік басқарудың дамуы бойынша белсенді жұмыс жүргізуде. 2013 жылғы қарашада Компанияның Директорлар Кеңесімен актуальдандырылған «2013-2013 жылдарға арналған Компанияның даму Стратегиясы» бекітілді. «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ жетістіктері Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің және Компанияның жалғыз акционері – «Самұрық-Қазына» АҚ тарапынан қолдаудың, сондай-ақ барлық деңгейлердегі жұмыс ұжымдарының жемісті еңбегінің заңды нәтижесі болып табылады.

Компанияның 2013 жылғы және кейінгі жылдардағы күш-жігері саланы жедел әртараптандырудың локомотивтері рөлін орындауы тиіс, сондай-ақ таяу және алыс шетелдердің осындай компанияларымен лайықты бәсекелестік орната алуы тиіс, машина жасау саласында көшбасшылық позицияны қалыптастыруға бағытталған. Компания біздің еншілес және тәуелді ұйымдарымыздың Директорлар Кеңесі арқылы корпоративтік басқару деңгейін арттыру, активтер құрылымын оңтайландыру, тиімді дивидендтік саясатты іске асыру, Компанияның еншілес және тәуелді ұйымдарының басты қызмет көрсеткіштерін қатаң бақылау және мониторингтеу, қарыздар мен тәуекелдерді басқару, инновациялық қызметті ынталандыру сияқты міндеттерді жүзеге асыратын болады. Есептік жылдың жетістіктері бізде тұрақты даму және барлық алға қойған мақсаттарға бірін қалдырмай қол жеткізу үшін барлық қажетті алғышарттар бар екендігін көрсетіп отыр. Бұдан әрі біз өз қызметімізде ең жоғары өндірістік, экологиялық және әлеуметтік стандарттарды ұстана отырып, елдің және акционердің игілігіне тиімді жұмыс істеуді жалғастыра бермекпіз. Қорытындылай келе, Компанияның корпоративтік орталығына және еншілес және тәуелді ұйымдарына көрсеткен кәсібилігі үшін, серіктестерге – өзара тиімді және жемісті ынтымақтастығы үшін алғыс білдіргім келеді. Сіздерге еліміздің әл-ауқатын жақсартуға бағытталған жаңа кәсіби жеңістер тілеймін!

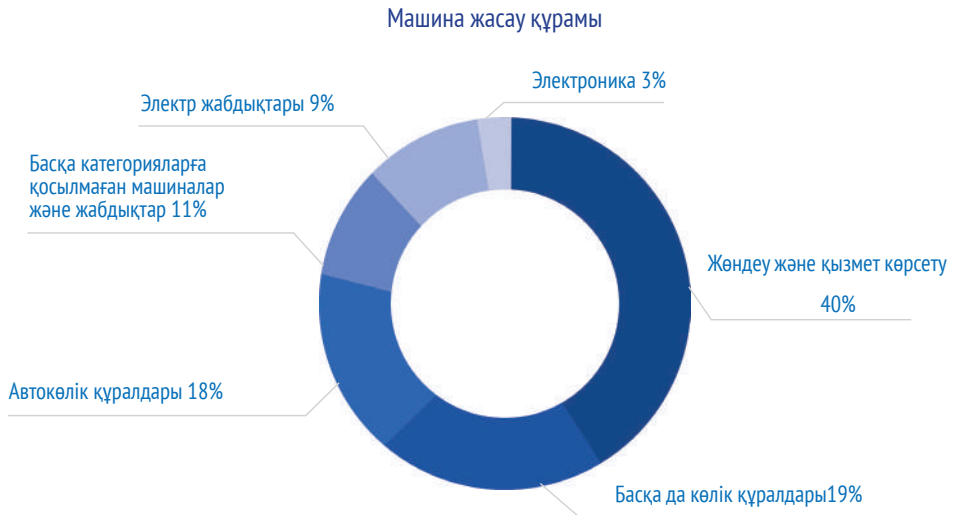
The background of the entire page is a close-up photograph of industrial machinery, likely a lathe or mill, with various metal components, bolts, and a cutting tool. A large, semi-transparent blue triangle is overlaid on the top right portion of the image, containing the title text. The overall color palette is dominated by shades of blue and teal.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МАШИНА ЖАСАУ САЛАСЫНЫҢ САРАПТАМАСЫ

IPC
Q2116 3000
Q 10000 11100
10-100 0000
170-000 010

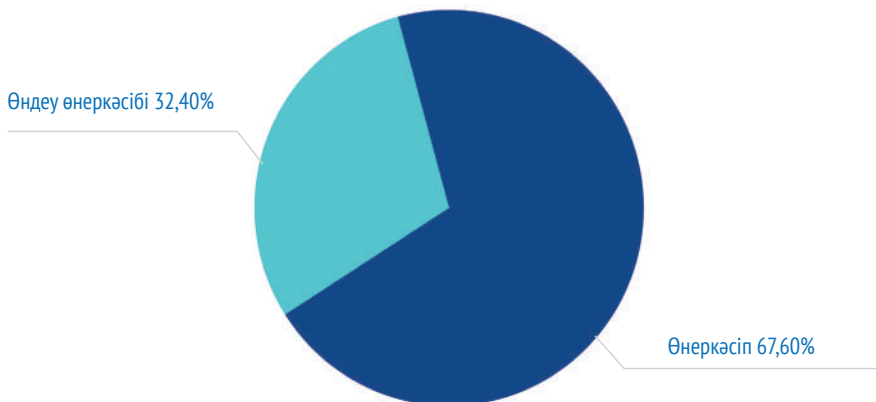
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МАШИНА ЖАСАУ САЛАСЫНЫҢ САРАПТАМАСЫ *

Машина жасау кешені машиналармен, халық шаруашылығының барлық саласындағы құралдармен қамтамасыз ететін, өндірісті күшейтуде, еңбек өнімділігін, мемлекеттің және оның аймақтарының экономикалық және әлеуметтік дамуында маңызды рөл атқаратын саларалық кешендер ішінде жетекшісі болып табылады.

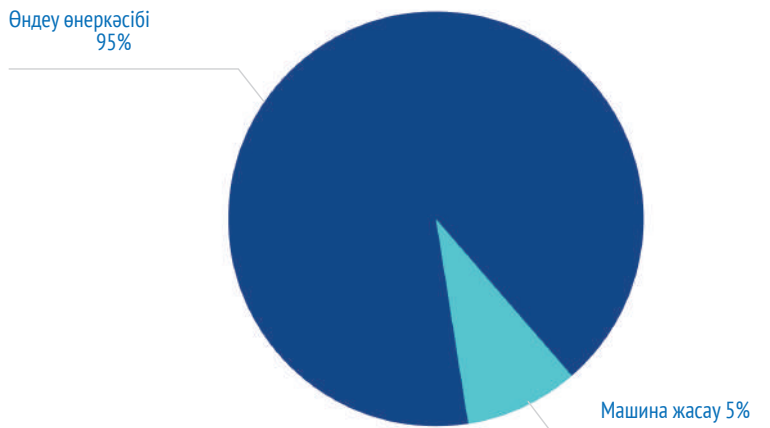
Қазақстандағы машина жасау 6 негізгі сегментінде көрсетілген. Сала құрамында баяғыдай машина жөндеу мен құру және жабдықтар басым - 40% барлығы. Көлік жауаумен бірге көлік құрал-жабдығын өндірудің ортақ өндіріс жиынтығы 37% құрады.

Өнеркәсіптегі өндеу өнеркәсібінің үлесі,
2013 жылғы қаңтар-желтоқсан

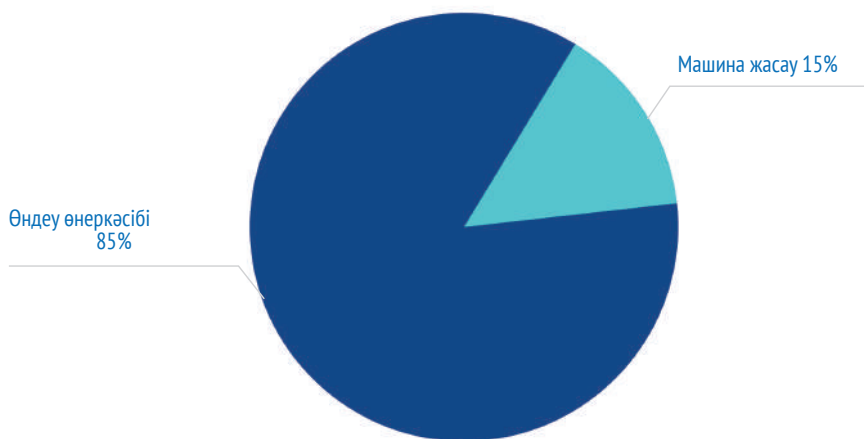

* Осы бөлімдегі ақпарат «Қазақстан индустриясының даму институты» АҚ сайтынан алынды (www.kidi.kz)

Өнеркәсіптегі машина жасау үлесі,
2013 жылғы қаңтар-желтоқсан

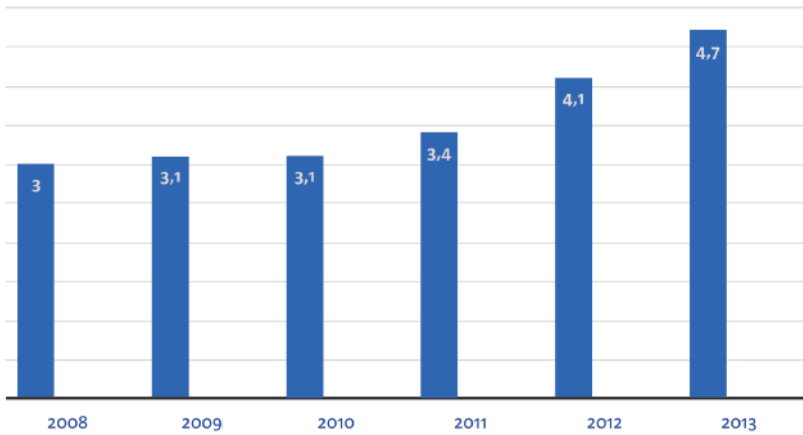
Өндеу өнеркәсібіндегі машина жасау үлесі,
2013 жылғы қаңтар-желтоқсан

2013 жылғы қаңтар-желтоқсанда республиканың өнеркәсіп өндірісі саласының жалпы көлемінің салыстырмалы салмағы 4,7%, өндеу өнеркәсібі -15% құрады.

Машина жасау өнеркәсібінің көлемі 2008 жылдан 2013 жылға дейін 301,4-нан 853,9-ға млрд. теңге дейін артты. 2013 жыл 2008 жылмен салыстырғанда 2,8 есе өсті. Физикалық индекс көлемінің өткен жылғы ұқсас кезеңге 114,6 %, өндірістің нақты өсімін көрсетеді.

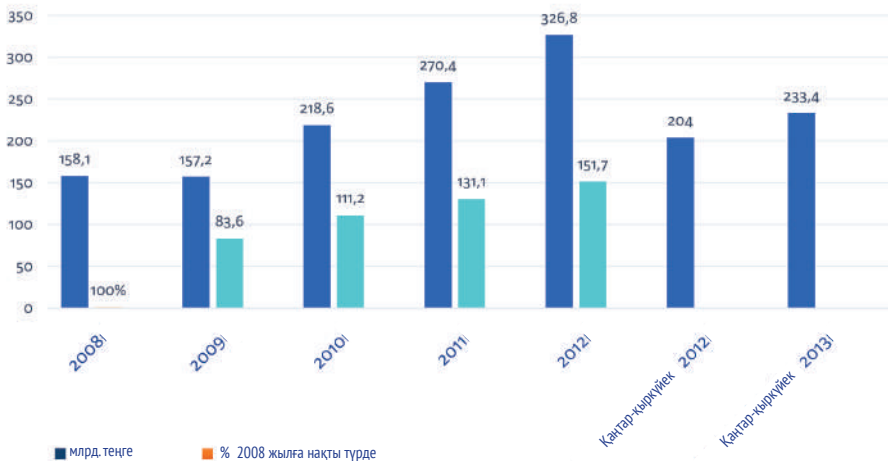
Өнеркәсіптік өндіріс көлеміндегі машина жасау үлесі, %

млрд. теңге 2014 жылға % атаулы түрде

2008 жыл мен 2012 жыл аралығында ЖҚК көлемі 158,1-нан 326,8 млрд. теңгеге дейін артты (2 есе). 2008 жыл мен 2012 жылдар аралығында ЖҚК көлемінің нақты өсімі 151,7% құрады. 2013 жылғы қаңтар-қыркүйек пен 2012 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда ЖҚК көлемі 204-нан 233,4 млрд. теңгеге дейін өсті (13,4%). 2013 жылғы қаңтар-қыркүйек пен 2012 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда ЖҚК өндірістің нақты өсімінің көлемі 105,0%.

Саладағы өсім автокөлік құралдарын, трейлерлер мен жартылай тіркеме өндірісі көлемінің артуына байланысты болды.

млрд. теңге 2008 жылға % нақты түрде

- 2008-2013 жылдар аралығында өндірістің айтарлықтай өсімі жеңіл көліктер өндірісінде анықталды 11,4 есе. 2013 жылғы қаңтар-желтоқсанда 37 471 жеңіл көліктер өндірілді, өткен жылғы ұқсас кезеңінен 2 есе артық.

- 2013 жылғы қаңтар-желтоқсанда он немесе одан да көп адамдарды тасу көлігінің өндірісі 4,5 есеге, 722 дана және арнайы және салаландырылған көліктер 2 есеге, 280 дана.

Басқа да көлік құралдар өндірісінің айтарлықтай өсуі және 2008 жыл мен 2013 жылды салыстырғанда жүк вагондарының елеулі өсімі байқалады – 10,9 есе.

- 2013 жылы 2008 жылмен салыстырғанда дизельді локомотив өндірісі 2,5 есеге артты, 75 дана.

- Осы екі сегмент, жиынтығының ықпалы 37% бағаланады, сонымен қатар қызмет сегменті ФИК барлық салаларының өсуіне ықпалын тигізді.

- Ауылшаруашылығына машина жасаудың елеулі өсімі анықталды, 2013 жылы 2008 жылмен салыстырғанда трактор өндірісінің 5,6 есеге артты, 1 362 дана.

- 2013 жылы 2008 жылмен салыстырғанда мұнай кәсіпорнына жабдықтар өндірісінің тұрақты өсімі анықталды, 2,8 есеге артты.

- 2013 жылы 2008 жылмен салыстырғанда электр трансформаторларының өндірісі 2 есеге артты, 2013 жылғы қаңтар-желтоқсандағы 2012 жылғы ұқсас кезеңге қарағанда 1,2 есеге артты.

Машина жасаудағы жұмысшылардың саны

2003-2004 жылдары машина жасауда қызметкерлердің санының төмендеуі байқалады, сонымен қатар 2009-2010 жылдары. Машина жасаудағы қызметкерлер санының негізгі тренд динамикасы 2000 жылдан 2013 жыл аралығында өзгермеді және машина жасаудағы қызметкерлердің саны 87,5 мың адамнан артық.

Қызметкерлер саны, мың адам

Машина жасаудағы еңбек өнімділігі 2008 жыл мен 2013 жылдар аралығында 11,1-нан 24,3 АҚШ доллар/адам өсті, нақты өсім – 2,2 есе.

Машина жасаудағы өнімділіктің өсуінің негізгі факторларының бірі жаңа өнім шығару болып табылады. 2010 жылдан бастап 2013 жылға дейін машина жасауда 196 630 млн. теңге сомманы құрайтын 58 жоба жүзеге асырылды.

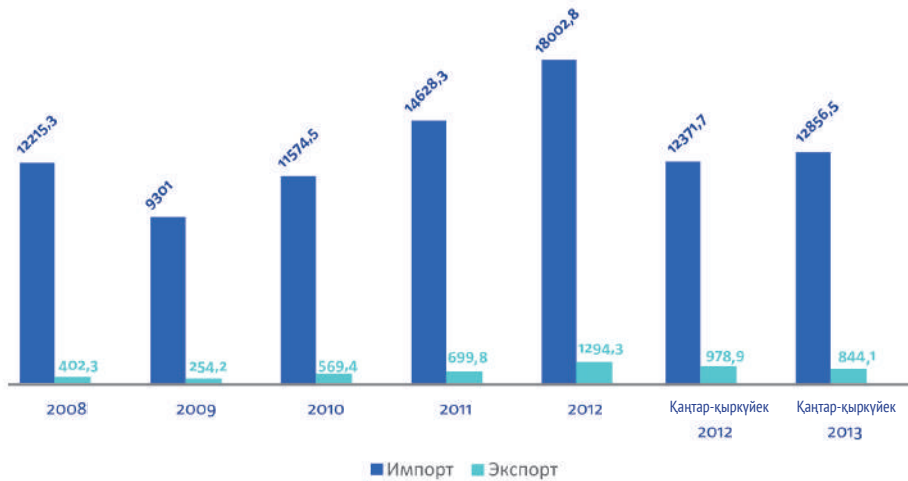
Машина жасау өнімін экспорты мен импорты

Машина жасау өнімінің экспорты 2009 жылы 3 еседен жоғары бір жолғы төмендеуімен едәуір оң динамикасы бар. 2012 жылы экспорттың көрсеткіші күйзеліске дейінгі деңгейге жетті. 2012 жылы экспорт 1,3 млрд. АҚШ долларын құрады, ол 2011 жылға қарағанда 1,8 есе көп. 2008 жылмен салыстырғанда экспорт 3 есеге көбейді. 2013 жылғы қаңтар-желтоқсандағы экспорт 844 млн. АҚШ долларын құрады.

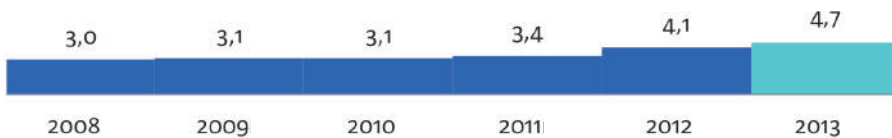
Машина жасау өнімінің импорты 2009 жылы жалпы жүйелік күйзелістің әсерінен

аралық төмендеуімен өсу үрдісі бар. 2012 жылғы импорт 18 млрд. АҚШ долларын құрады, ол 2011 жылмен салыстырғанда 23% көп. 2008 жылмен салыстырғанда импорт 1,5 есеге өсті. 2013 жылғы қаңтар-қазандағы машина жасау өнімінің импорт көлемі 12,9 млрд. АҚШ долларын құрады.

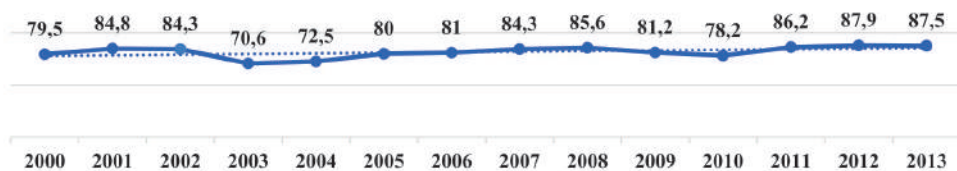
Машина жасау өнімін экспорты мен импорты, млн. АҚШ долл.

Өнеркәсіптік өндіріс көлеміндегі машина жасау үлесі, %

Қызметкерлер саны, мың. адам

**«ҚАЗАҚСТАН ИНЖИНИРИНГ»
ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2013 ЖЫЛҒЫ
ФАКТИЛЕРІ МЕН ЦИФРЛАРЫ**

«ҚАЗАҚСТАН ИНЖИНИРИНГ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ 2013 ЖЫЛҒЫ ФАКТІЛЕРІ МЕН ЦИФРЛАРЫ

«Қазақстан инжиниринг» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ немесе Компания) 2013 жылғы қорытындысы бойынша жалғыз акционерінің қойған негізгі міндеттеріне жетті. Бүгінгі таңда Компания Қазақстанның машина жасау саласын дамытуға үлкен әлеуеті бар. Жаңа инвестициялық жобалар жүзеге асырылуда. Компания машина жасауда әр түрлі саланы меңгеріп, оны халықаралық көшбасшылармен бірге жүзеге асыруға талпынады. Оған Компания қызметінің өнімі және қаржылық көрсеткішінің оң динамикасы куә.

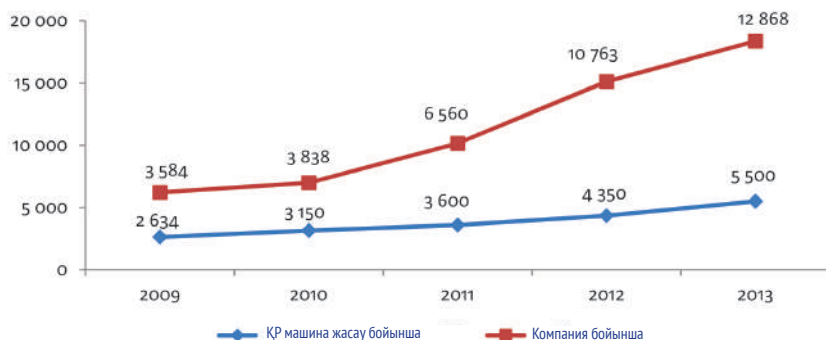
Қызметтің операциялық және қаржылық көрсеткіштері

Көрсеткіштер	2009	2010	2011	2012	2013	2009 ж. 2013 ж. өзг.
Топ бойынша өнім көлемі (млрд.теңге)	18,5	19,1	33,5	60,6	78,5	4,3 есе
Активтер (млрд.теңге)	17,6	24,7	27,4	45,9	74,1	4,2 есе
Қаржылық нәтиже (млн.теңге)*	-244	378,8	2264	4558	3083	2010 ж. 8,14 есе
Даму шығындары (инвестициялар) (млн.теңге)	385	897	2044	9651	3552	9,2 есе
Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)	3584	3838	6560	10763	12868	3,6 есе
Бір айдағы орташа еңбекақы (мың теңге)	55,4	70,5	86,9	135,5	114,2	2,1 есе

*қаржылық нәтиже = азшылық үлесін шегергенге дейінгі таза табыс

Еңбек өнімділігі жұмысшыға санағанда 12,9 млн. теңгені құрады (2012 жылғы көрсеткішінен 20% жоғары). Саланың орташа өнімділік көрсеткіші 2,4 есеге жоғары (2010-2014 жж. арналған ҚР машина жасаудың даму Бағдарламасына сәйкес 5,550 млн. теңге/ адам).

Еңбек өнімділігі (мың. теңге/адам)

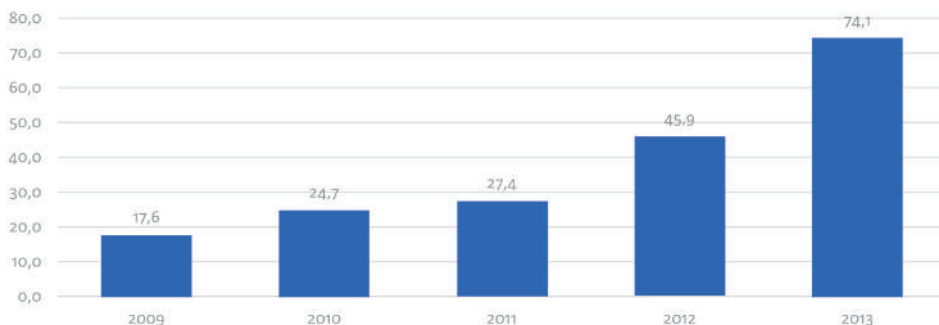

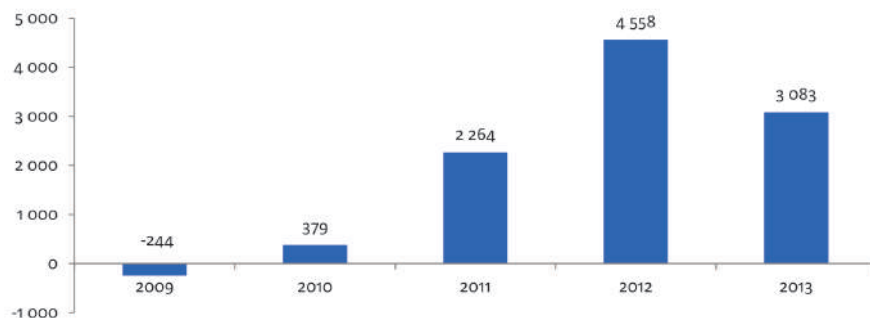
2013 жылдың аяғында шоғырландырылған активтер 74,1 млрд. теңгені құрады. Активтердің өсімі 2012 жылмен салыстырғанда 1,6 есеге жетті, бұл инвестиция көлемінің, негізгі құралдардың, ММҚ құнының өсуімен, жаңа инвестициялық жобаларды іске асырумен, сонымен қатар халықаралық капитал нарығына Еуробандтарды жариялау арқылы 200 млн. АҚШ долл. құрайтын несиелік қаражаттарды жұмылдыруға байланысты (оның 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайына 20,11 млрд. теңгесі «Цесна Банк» АҚ салынды).

Таза шоғырландырылған пайда 3,1 млрд. теңгені құрады (жоспармен салыстырғанда 119%, 2012 жылмен салыстырғанда 68%, 2010 жылмен салыстырғанда 814% өсті). Пайданың ұлғаюы және жоспарлы көрсеткішті артығымен орындау жоғары рентабельді келісім-шарт жасасумен, шығарылатын өнімнің өзіндік құнының төмендеуімен, басқа шығындардың азаюымен байланысты. Сонымен қатар, 2012 жылғы фактінің төмендеуі жүзеге асырудың шоғырландырылған көлемі 2012 жылғы фактісіне 14% төмендеуі 2012 жылғы көрсеткішімен салыстырғанда арнайы өнімге тапсырыстың 52% азаюына байланысты.

«Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ

Қаржылық нәтиже (млн. теңге)

Активтер (млрд. теңге)

ӨНДІРІСТІК КӨРСЕТКІШТЕР

Арнайы өнім және қос мақсаттағы өнімдерді өндіру көлемі 2013 ж. Компания тобы бойынша (үлестік қатысу әдісі бойынша) жоспарлы 34,3 млрд. теңге болғанда 35,5 млрд. теңгені құрады (жоспармен салыстырғанда 103%). 2011 жылмен салыстырғанда 23% ұлғайды.

Экспортты өнімнің өткізу көлеміндегі үлесі 2012 жылы жалпы өткізу көлемінің 8% құрады, бұл өткен жылдың көрсеткішінен 14% жоғары. Бұл көрсеткішті орындау 2012 жылы 100% құрады.

Азаматтық мақсаттағы өнімдерді өндіру көлемі жоспарлы 32,1 млрд. теңге болғанда 32,5 млрд. теңгені құрады, бұл жоспармен салыстырғанда 101% құрады (өсім 2012 жылмен салыстырғанда 47%). Өндіріс көлемдерінің ұлғаюы МҚТ аясындағы шарттар, сондай-ақ ұлттық компаниялармен, ҚР ірі ұйымдарымен жасалған шарттар көлемінің артуымен және экспорттың ұлғаюымен байланысты.

Сервистік қызметтерді жүзеге асыру көлемі жоспарлы 12,5 млрд. теңгені құрады, бұл 2013 жылғы жоспарланған көрсеткішінен 63% жоғары және 2012 жылмен салыстырғанда 28% жоғары.

Компания бойынша өнімдер мен қызметтерді жүзеге асыру көлемі жоспарлы 50,3 млрд. теңге болғанда 44,7 млрд. теңгеге жетті, жоспар көрсеткішін орындамау 11% (2011 жылмен салыстырғанда 14% төмен) құрады. Жүзеге асыру көлемінің төмендеуі 2012 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда арнайы өнімді жүзеге асыру 52% төмендеуіне байланысты.

Қызмет рентабельділігі 6,9% (жоспар – 5,1%) құрады. 2012 жылы бұл көрсеткіш 9,3% құрады. Рентабельділіктің төмендеуі таза шоғырландырылған табыстың төмендеуімен байланысты.

Капитал рентабельділігі 17,2% (жоспар – 9,5) құрады, бұл жоспарланғаннан 81% жоғары.

Көрсеткіштердің өсуі таза шоғырландырылған табыстың өсуімен байланысты. ROACE 11,6% (жоспар – 8,6%) құрады, бұл жоспарлы көрсеткіштен 35% жоғары, және 2012 жылғы көрсеткіштен 35% төмен.

EBITDA margin 9,1% (жоспар – 8,8%) құрайды, бұл жоспарлы көрсеткіштен 4% жоғары, және 2012 жылғы көрсеткішімен тең.

Жүзеге асырудағы экспорттық өнім бөлігінің көлемі 2013 жылы жалпы жүзеге асыру көлемінен 8% құрады, ол өткен жылға ұқсас.

Жоспарланған көрсеткіштің орындалуы 2013 жылы 87% құрады.

Қазақстандық мөлшердегі тауарларды, жұмыс және қызметті сатып алу бөлігі

2013 жылғы қорытындысына сәйкес жергілікті мөлшерінің нақты бөлігі 17%, жоспарланған көрсеткіштен 3% төмен (2013 жылғы жоспар – 20%).

КОМПАНИЯНЫҢ ДАМУ ЖОСПАРЫН ЖӘНЕ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ШЕҢБЕРІНДЕ 2013 ЖЫЛҒЫ БАСТЫ ОҚИҒАЛАР МЕН ЖЕТІСТІКТЕР

1. 2013 жылы халықаралық капитал нарығына 200 млн. АҚШ долл. құрайтын жылына 4,55% Еуробандтарды жарияланды, инвесторлар жағынан сұраныс шығару көлемінен 2 есе артық болды. PNB Paribas, Pioneer Investments, Nomura, UBS сияқты ірі ұлтаралық инвестициялық және банк институттары едәуір қызығушылықты танытты.

2. Компания өзінің ұзақ мерзімді стратегиясын іске асыру шеңберінде өндірістік процесстеріне жаңа технологиялар енгізуде және активтерін жаңғыртуда. Компания «Thales» (Франция), «Eurocopter» (Франция, Германия), «Aselsan» (Турция), «Indra» (Испания) халықаралық ұлтаралық корпорацияларымен (ТҰК) бірлесіп бірлескен кәсіпорын (БК) құрды.

3. 2013 жылғы желтоқсанда Елбасының қатысуымен Астана қаласында Қазақстан Республикасы төңірегінде Aselsan мен түрік компаниясы бірге электронды-оптикалық құралдар өндіретін зауыт ашылды.

4. «Fitch Ratings» Компанияның шет ел және ұлттық валютада ұзақ мерзімді эмитент рейтингін («ҰЭР») «BBB-» және «BBB» деңгейіне көтерді (болжам – тұрақты).

5. «Самұрық-Қазына» АҚ тапсырмасын орындау аясында 2013 жылы «Прайсу-терхаусКуперс» ЖШС тәуелсіз консалтингтік фирмасымен Компанияның корпоративтік басқару диагностикасы өткізілді. Әлемдік тәжірибенің үздік талаптарына сәйкес, Компанияның корпоративтік басқарудың рейтинг деңгейі 62,2%, жоспарланған көрсеткіш 55% құрады. Өткен жылмен салыстырғанда Компанияның корпоративтік деңгейі 18% өсті, ол «Самұрық-Қазына» АҚ Компаниялары арасында ең жоғары өсу динамикасын көрсетті.

КОМПАНИЯ ТУРАЛЫ

ҚЫЗМЕТТІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, МАҚСАТТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Қазіргі уақытта әлемдік экономика белгісіздік белгісін көрсетіп отыр, ол бөлек нарықта жағдаятың көбінде едәуір өзгеру тәуекелін жоғарлатады. Бұл жағдай көбіне дара өнім экономикасына жағымсыз әсер етеді, ол Қазақстан Республикасына да қатысты. Ұзақ мерзімді перспективада энерготасымалдаушылардың әлемдік құннан тәуелділігін төмендету үшін мемлекеттің экономикасы әртараптандырылуы қажет. Бұл оған тұрақтылықты қамтамасыз етеді және жаңа экономикалық жағдайына қарамастан бейімделуге мүмкіндік береді. Мемлекеттік деңгейде «Қазақстан-2050» стратегиясы қабылданды. Мемлекеттің дамуының ұзақ мерзімді стратегиясының басымдылығының бірі машина жасау саласында ұстанымды нығайту болып табылады.

Компания осы салада ірі субъект болғандықтан, бизнестің дамуы үшін технология трансфертінің көмегімен машина жасаудағы көбіне қажетті бөлімінде қолайлы жағдайлар жасап, басқарудың ең үздік тәжірибесін енгізіп және жаңа географиялық нарыққа шығып, мемлекеттің дамуының локомотиві болуы қажет.

Шын мәнісінде, Компания тек акционерлік құнды және операциялық табысты барынша көбейтпеу керек, сонымен қатар серіктестерді тарту, ішкісалалық және салааралық кооперацияны дамыту, тек жергілікті емес, сондай-ақ аймақта, ал болашақта – ғаламдық нарықта бәсекелесе алатын сақтандырма технологиясы әзірлемесімен қамтамасыз ету қажет.

Осылайша, Компанияның миссиясы активтерді тиімді басқару және Компания тобына кіретін ұйымдардың ұзақ мерзімді құнын көбейту арқылы машина жасаудың дамуына мемлекеттің стратегиялық қызығушылығын жүзеге асыру.

2022 жылы Компания қорғаныстық-өнеркәсіптік кешенді (ҚӨК) қоса барлық экономикалық салалар үшін машина жасау өнімін өндіретін өндіріс кәсіпорындарын біріктіретін тиімді машина жасау холдингі, Қазақстанның инжинирингтік қызмет нарығында жетекші инжинирингтік компания, сонымен қатар жоғары технология саласында қызмет бабының орталығы және өзінің дербес бөлімінде көпшілік мойындаған сарапшысына айналуы қажет.

Арнаулы күйге жету және миссияны орындау үшін Компания «Еңбек өнімділігі» көрсеткіші бойынша тиімді машина жасау корпорациясының 50-ТОП кіруді өзінің ең басты стратегиялық мақсаты ретінде қойды.

Әлемдік және ұлттық экономиканың ағымдағы жағдайы, сонымен қатар интеграциялық үрдістердің даму келешегін алғанда, бәсеке ішкі нарықта да өсуде. Осыған орай, стратегиялық мақсатқа жету үшін Компания келесі стратегиялық бағыттарды дамытуы қажет:

1. Тиімді және бәсекеге қабілетті Холдинг құрастыру;
2. Ұлттық экономиканың әртараптандыру және жаңғырту мақсатында машина жасау саласының дамуына жәрдемдесу;
3. Компанияның тұрақты дамуын қамтамасыз ету

КОМПАНИЯ АКТИВІНІҢ ҚҰРАМЫ

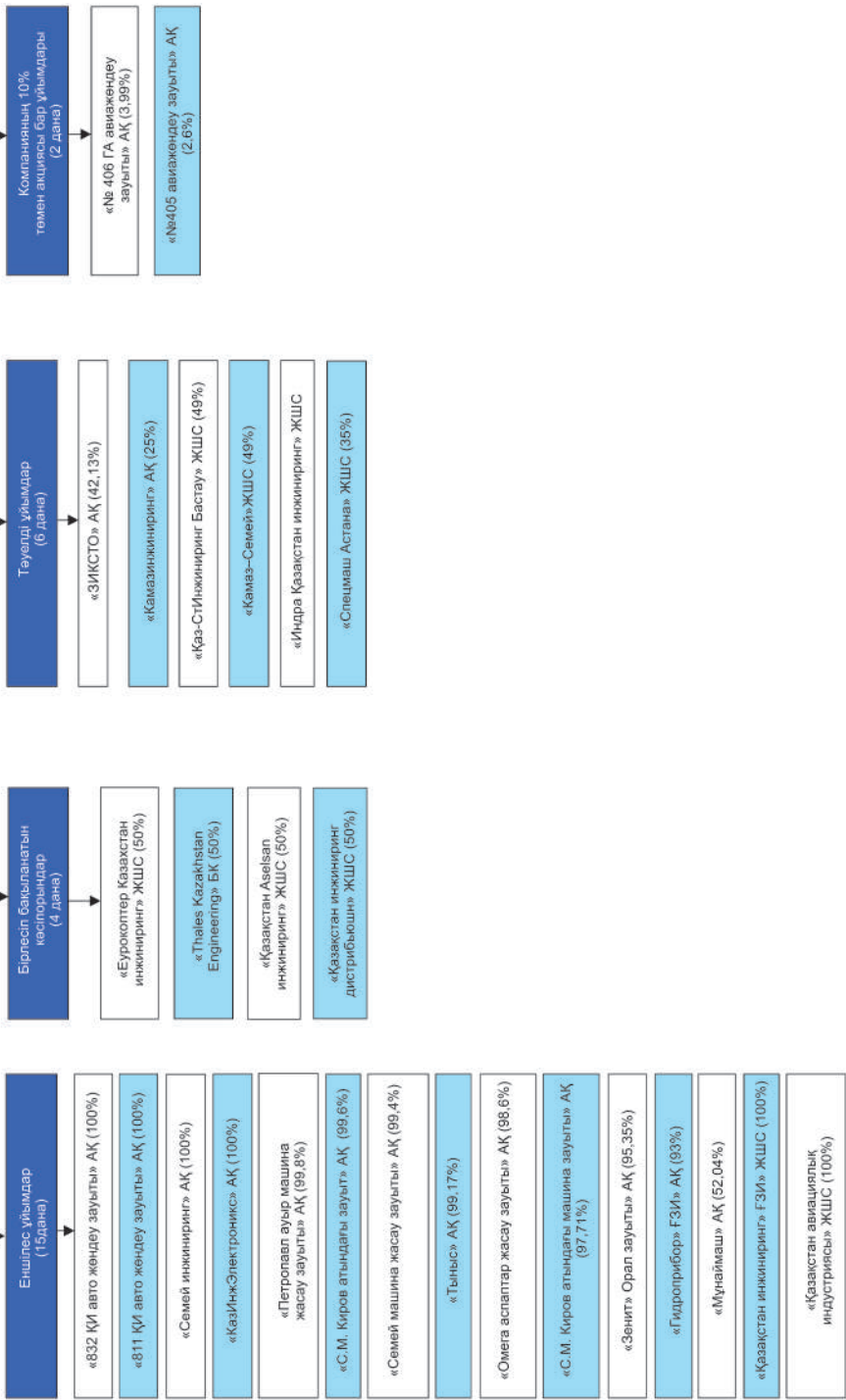
Компания тобына 27 кәсіпорын кіреді. Компания кәсіпорындары мұнай-газ, темір жол, энергетикалық, қорғаныстық-өндірістік кешенге, сонымен қатар радиоэлектрондық, ауылшаруашылық және халық тұтынатын тауарлар үшін өнім өндіреді және қызмет көрсетеді.

Компания акциясын Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігіне сенімді басқаруына беруіне байланысты, Компания мемлекеттік қорғаныстық тапсырыстың негізгі орындаушысы болды, ол топтағы қорғаныс кәсіпорындарының қуаттылығын арттыруына ықпал етті.

№ р/н	Атауы	Кәсіпорынның қызмет ортасы
1.	«Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ	Бұрғылау және ұңғымаларды күрделі жөндеу үшін жабдықтар өндіру және мұнай өңдеу зауыттары мен мұнай химия өндірістеріне арналған жабдықтар өндіру, жол жөндеу құралдарын және теміржолдарды жөндеу және қызмет көрсетуге арналған механикаландыру құралдарын өндіру.
2.	«Зенит» Орал зауыты» АҚ	Катерлер мен кемелер; болат конструкцияларды, қосалқы бөлшектерді және мұнайгаз кешені үшін т.б. құралдар жобалау және дайындау.
3.	«Мұнаймаш» АҚ	Мұнайгаз секторы үшін ұңғымалы штангілі сорғылар, халық тұтынатын тауарлар.
4.	«С.М.Киров атындағы зауыт» АҚ	Навигациялық жүйелер, радиостанциялар, т/ж кешеніне арналған басқару пультары; басқару блоктары және мұнайгаз кешеніне арналған автоматтандырылған құрылғылар, т.б.
5.	«ҚазИнжЭлектроникс» АҚ	Қару-жарақ, қос мақсаттағы өнімдерді жаңғырту және күрделі жөндеу, заманауи байланыс құралдарын және радиоэлектроника бұйымдарын өндіру, компьютерлік жабдықтарды құрастыру өндірісі.
6.	«Омега аспаптар жасау зауыты» АҚ	Су тазарту қондырғылары, темір жолға арналған өнімдер; цифрлі АТС және құрамдас бөлшектері, телефон аппараттары; халық тұтынатын тауарлар, т.б.
7.	«Гидроприбор» ФЗИ» АҚ	Конструкторлық және зерттеу жұмыстары, сондай-ақ теңіз, өзен катерлерін, кемелер және басқа да жүзу құралдары мен су асты аппараттарын, жер үсті және әуе роботтары мен катерлерін, су астында тексерулер жүргізу және құбырларды, бұрғылау мұнараларын, су асты объектілерін жөндеу жабдықтарын дайындау.
8.	«Семей машина жасау зауыты» АҚ	Шынжыр табан тасымалдағыштар – ГТ-Т базалық шассилі сүйрегіштер, оның түрлері және оның қосалқы бөлшектері; теміржол кешеніне арналған өнімдер.
9.	«С.М. Киров атындағы машина зауыты» АҚ	Теңіз су асты қаруы және теңіз кемелерге арналған жану гидравликасы және автоматикасы бұйымдары; өндіруші кәсіпор үшін пневмоперфораторлар; т/ж кешені үшін қосалқы бөлшектер.
10.	«832 ҚИ автожөндеу зауыты»	Автомобиль техникасына жөндеу жұмыстарын жүргізу.
11.	«№405 авиажөндеу зауыты» АҚ	Ұшақтар мен тікұшақтарға техникалық қызмет көрсету.

№ р/н	Атауы	Кәсіпорынның қызмет ортасы
12.	«СПЕЦМАШ Астана» ЖШС	Сауда-экономикалық, ғылыми-техникалық және басқа да отандық және шет елдік серіктестермен бірлесу саласында өзара тиімді байланыстарды дамыту және көбейту. Маркетингтік қызмет. Ақпараттық қызмет көрсету.
13.	«Қазақстан авиациялық индустриясы» ЖШС	Авиациялық техника өндіру және қызмет көрсету.
14.	«Thales Kazakhstan Engineering» БК	Электронды жабдық, жүйелер және/немесе бағдарламалық қамтамасыз етуді әзірлеу, дайындау және сату, онымен байланысты қызметтер көрсету; қорғаныс нарыққа арналған радио және коммуникациялық жабдықтар дайындау, сату және техникалық қайта жарақтандыру.
15.	«Семей инжиниринг» АҚ	Қару-жарақ және әскери техниканы жөндеу; әртүрлі түрдегі қозғалтқыштарды күрделі жөндеу.
16.	«Тыныс» АҚ	Авиациялық бұйымдар, өрт сөндіру құралдары, медициналық жабдық, жылуды сақтайтын құбырлар өндіру.
17.	«811 Автожөндеу зауыты» АҚ	Жүк автомобилі және шынжыртабан техникасын, қозғалтқыштар мен агрегаттарды жөндеу, сондай-ақ оларды жаңғырту және автомобиль техникасын қайта жабдықтау.
18.	«Зиксто» АҚ	Жүк таситын теміржол вагондарын жөндеу, элементтерін ауыстырып дөңгелек жұптарын жөндеу.
19.	«КАМАЗ-инжиниринг» АҚ	Автобустар, автомобильдер, арнайы техника және олардың қосалқы бөлшектерін әзірлеу және сату.
20.	«Қазақстан инжиниринг дистрибушн» ЖШС	ҚИ кәсіпорындары шығаратын өнімдерді сату, инвестицияларды тарту, мемлекеттік бағдарламаларға және жабдықтар жеткізу тендерлеріне қатысу.
21.	«Қазақстан Аселсан инжиниринг» ЖШС	Электронды-оптикалық құралдар өндіру.
22.	«Компания «Каз-СТ Инжиниринг Бастау» ЖШС	Инвестициялық холдингтік қызмет және қорғаныс, инжинирингтік қызметтер көрсету («Singapore Technologies Engineering» компаниясымен бірлескен кәсіпорын).
23.	«№ 406 ГА авиажөндеу зауыты» АҚ	Ұшақтар мен тікұшақтарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу.
24.	«Қазақстан инжиниринг» ФЗИ» ЖШС	Қару-жарақты автоматтандырылған басқару жүйелерін қолдану арқылы қорғаныстық - өнеркәсіптік кәсіпорындары үшін жаңа арнайы өнім түрлерін әзірлеу және игеру.
25.	«Еврокоптер Казахстан инжиниринг» ЖШС	Тікұшақтар өндіру және қызмет көрсету.
26.	«Индра Казахстан инжиниринг» ЖШС	Қорғаныс мақсатындағы радиоэлектронды жүйелер өндіру және техникалық қызмет көрсету.
27.	«Семей Камаз инжиниринг»	Автомобиль техникасын құрастыру.

«Қазақстан Инжиниринг» ҰК» АҚ

**ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ
ҚЫЗМЕТ**

2013 ЖЫЛЫ КОМПАНИЯМЕН КЕЛЕСІ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАР ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛДЫ:

1) «Семей инжиниринг» АҚ базасында әскери мақсаттағы бронетехниканы жаңғырту, қызмет көрсету және жөндеу бойынша өндіріс жасау

2) «Тыныс» АҚ газифицириаланған үлгілер бойынша құю өндірісін меңгеру

3) «Тыныс» АҚ тоқусыз материалдар өндіру (геотекстиль)

4) «Тыныс» АҚ бронезилет өндіру

Осымен бірге, Компаниямен жүзеге асырылады, сонымен қатар келесі инвестициялық жобалар жүзеге асыру мүмкіндігі қарастырылуда:

1) Электронды-оптикалық құралдар өндіру («Қазақстан Аселсан инжиниринг» ЖШС)

2) «Семей инжиниринг» АҚ базасында әскери мақсаттағы бронетехниканы жаңғырту, қызмет көрсету және жөндеу бойынша өндіріс жасау (3-ші кезең)

3) РЭТж/еРЛС жүйелер өндіру «Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС

4) Астана қаласында авиациялық-техникалық орталық ашу («Қазақстан авиациялық индустриясы» ЖШС)

5) «ПАМЖЗ» АҚ энергетикалық тұқыланды жабдық жасау бойынша өндіріс ашу

6) «Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ жаңғырту

7) «С.М. Киров атындағы зауыт» АҚ өндірісін жаңғырту

8) ЕС-645 тікұшағын шығару, жинау және сервис

9) ҚР әскери және азаматтық техникасының өндірісін ұйымдастыру

10) ҚР интегралды қауіпсіздік жүйесі

Шетелдік әріптестермен бірлескен кәсіпорындар құру негізінен 50/50% паритеттік шарттарымен жүзеге асырылып отырғандығын атап өткен жөн. Жекелеген инвестициялық жобалар стратегиялық болып табылады және Қазақстан Республикасының қарулы күштерін, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарын технологиялық жаңғырту және қару-жарақ пен әскери техника өндірісін дамытудың 2011 - 2015 жж. арналған бағдарламасына сәйкес Қазақстан Республикасының қорғаныстық-өнеркәсіптік секторын дамыту.

Инвестициялық жобаларға инвестициялар салу қазақстандық тараптан негізінен Республикалық бюджет, «Самұрық-Қазына» АҚ қаражаттары есебінен және облигациялық бағдарлама есебінен өз қаражаты арқылы жүзеге асырылады. Бірлескен инвестициялық жобаларды қаржыландыру тараптардың бірлескен қатысуына сәйкес жүзеге асырылады.

Қаржылық қолдау. Дивидендтер туралы ақпарат.

Мемлекеттен алынатын кепілдіктер және Компания өзіне алған мемлекет алдындағы кез келген міндеттемелері турапы ақпарат ХҚЕС сәйкес жарияланады.

2013 жылғы 17 маусымда №32/13 «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма Шешіміне сәйкес Компанияның 2012 жылғы жылдық қаржылық есебі бекітілді, және 2012 жылғы қызметінің қорытындысы бойынша дивидендтер төлемінің мөлшері 678393 мың теңге.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНІҢ СИПАТТАМАСЫ

Компанияның корпоративтік басқаруы – Жалғыз акционер, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің атынан сенімді басқарушы, Директорлар кеңесі, Басқарма және Жалғыз акционерінің мүддесімен мүдделі тұлғалары, Компанияның және оның еншілес және тәуелді ұйымдары арасындағы қатынастарды қамтитын Компания қызметін басқару және бақылауды қамтамасыз ететін процесстер жиынтығы деп түсініледі.

Жалғыз акционердің құқықтары және меншік құқықтарына иелік ету тәртібі Компания Жарғысында бекітілген.

Компанияның жалғыз акционері корпоративтік басқару тәжірибесіне оң ықпал етеді, себебі корпоративтік басқару саласындағы негізгі ішкі нормативтік құжаттар әзірлеу және қабылдауды ынталандырады, әдіснамалық көмек көрсетеді, корпоративтік басқарудың тиімді процесстерін ұйымдастыруды ынталандырады.

Компанияның «Самұрық-Қазына» АҚ өзара іс-қимылы Компанияның Жарғысына сәйкес жүзеге асырылады. Компания корпоративтік басқаруды дамытуды Компания қызметінің тиімділігін, оның құнын, беделін арттыру, капитал тарту, шығындарын азайту құралы ретінде қарастырады.

Компания тобында корпоративтік басқару үдерістерін жетілдіру келесі компоненттерді жақсарту жолымен жүргізіледі:

Құрылым

1. Корпоративті басқару құрылымы
2. Корпоративті басқару үдерісіне жалпы ұстанымдары
3. Қаржылық-қызығушылықтағы жағының құқығы
4. Мүдделердің шиеленісі
5. Қүзіретті бөлу

Үдерістер

1. Директорлар кеңесінің тиімділігі
2. Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік
3. Сыйақы және ауыспалық
4. Тәуекелдерді басқару
5. Жоспарлау және мониторинг

Айқындығы

1. Ақпараттық саясат
2. Қаржылық ақпаратты ашу
3. Қаржылық емес ақпаратты ашу
4. Аудиторлық процесс
5. Ішкі аудит

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ҚАҒИДАТТАРЫ ЖӘНЕ ЕСЕБІ

Компанияның корпоративтік басқарудың негізге алынатын қағидаттары мыналар:

- Жалғыз акционердің құқықтары мен мүдделерін қорғау қағидаты;
- Компанияны Жалғыз Акционердің, Директорлар кеңесінің және Басқарманың тиімді басқару қағидаты;
- Компания қызметі туралы ақпаратты ашудың ашықтық, объективтілік және уақытылық қағидаттары;
- Зандылық және этика қағидаттары;
- Тиімді дивидендтік саясат қағидаттары;
- Тиімді кадрлық саясат қағидаттары;
- Корпоративтік шиеленістерді және мүдделер қақтығысын реттеу саясаты;
- Жауапкершілік қағидаты.

Компания Жапғыз акционердің және сенімді басқарушының тиімді қатысуын қамтамасыз ету Директорлар кеңесінің мүшелерін тағайындау және таңдау сияқты корпоративтік басқарудың басты шешімдерін қабылдауын қамтамасыз етеді.

Компания корпоративтік басқаруды жүйелендіру, Компания қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету және оның мыналар арқылы тиісті корпоративтік басқару стандарттарын ұстануға дайындығын растау үшін Корпоративтік басқару кодексін басшылыққа алды:

- жауапты, адал және тиімді басқару;
- жалғыз акционердің, сенімді басқарушының және Компанияның мүддесіне әрекет ететін Директорлар кеңесі мен Басқарманың тиімді жұмысы;
- тиісті ақпарат ашу және ашықтығы, сондай-ақ тәуекелдерді және ішкі бақылаудың тиімді жүйесі.

«Самұрық-Қазына» АҚ тапсырмасын орындау аясында 2013 жылы «Прайсуотер-хаусКуперс» ЖШС тәуелсіз консалтингтік фирмасымен Компанияның корпоративтік басқару диагностикасы өткізілді.

Диагностика «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасымен бекітілген корпоративтік басқарудың Диагностика әдісіне сәйкес «Самұрық-Қазына» АҚ компаниялар тобында өткізілді. Әлемдік тәжірибенің үздік талаптарына сәйкес, Компанияның корпоративтік басқарудың рейтинг деңгейі 62,2% құрды. Өткен жылмен салыстырғанда Компанияның корпоративтік деңгейі 18% өсті, ол «Самұрық-Қазына» АҚ Компаниялары арасында ең жоғары өсу динамикасын көрсетті.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ҚҰРАМЫ,
МҮШЕЛЕРІНІҢ ӨМІРБАЯНЫ**ӘБДІРАЙЫМ**
Бақытжан Жарылқасынұлы**ДК төрағасы**

-«Әскери-стратегиялық зерттеу орталығы» Президенті (2011-2013жж.)

-Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Ректоры (2008-2011 жж.)

Туған жылы 1965 ж.

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

ӘУБАКИРОВ
Серік Габдуллаұлы**ДК мүшесі**

- Қазақстан Республикасы төтенше жағдайлар Министрлігінің өртке қарсы қызметі Комитетінің Төрағасы (2008 ж. бастап – қазіргі уақытта)

Туған жылы 1965 ж.

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

САЛИМГЕРЕЕВ
Мәлік Жанабайұлы**ДК мүшесі, Қордың ДК өкілі,****«Самұрық-Қазына» АҚ басқарушы директоры**

- «Самұрық-Қазына» АҚ басқарушы директоры (01.2012 ж. бастап – қазіргі уақытта)

- «Самұрық-Қазына» АҚ мұнай-газ активтерін басқару жөніндегі директоры (04.2010 жыл – 01.2012 жыл);

- ҚР МГМ Мұнай өнеркәсібін дамыту департаментінің директоры (10.2007 жыл – 04.2010 жыл).

Туған жылы – 1960 жыл.

Білімі жоғары, геология-минералогия ғылымдарының кандидаты.

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

РАУ
Альберт Павлович

ДК мүшесі

- Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар Министрлігінің Бірінші Вице-министрі (03.2010 ж. бастап – қазіргі уақытта).
Ақмола облысының әкімі (01.2008 жыл – 03.2010 жыл).
Туған жылы – 1960 жыл.
Білімі жоғары
Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

КАЛУГИН
Олег Анатольевич

ДК мүшесі, тәуелсіз директор

- Тәуелсіз заң кеңесшісі (07.2011 ж. бастап – қазіргі уақытта)
- «Алтай полиметалы» ЖШС директорының орынбасары (08.2008 жыл – 07.2011 жыл).
Туған жылы – 1968 жыл.
Білімі жоғары
Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

ДУТБАЕВ
Нартай Нұртайұлы

ДК мүшесі, тәуелсіз директор

- «Казатомпром» НАК» Вице-президенті (2008 – 2009 жж.);
- ҚР Президентінің Кеңесшісі, ҚР Президенті тұсындағы жемқорлыққа қарсы сұрақтары бойынша Комиссия Төрағасының орынбасары (2008 ж.)
Туған жылы 1956 ж.
Білімі жоғары, саяси ғылымдарының докторы
Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ҚҰРАМЫ,
МҮШЕЛЕРІНІҢ ӨМІРБАЯНЫ**КАЗЕЕВ****Евгений Иванович****ДК мүшесі, тәуелсіз директор**

- «Алматыэнергосервис» ЖШС Бас директоры (2000 ж.- қазіргі уақытта).

Туған жылы 1964ж.

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес.

ӘУБӘКІРОВ**Қаныш Қайдарұлы****ДК мүшесі, тәуелсіз директор**

- Қазақстанның футбол Федерациясының Бірінші Вице-Президенті (2011ж.- қазіргі уақытта);

- «Қазақстан ГНСОрталығы» Президенті – Директорлар кеңесінің мүшесі (2009 ж.-2012 ж.)

Туған жылы 1966 ж.

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес.

СМАҒҰЛОВ**Болат Советұлы****ДК мүшесі**

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарма төрағасы (2010 ж.-қазіргі уақытта);

- «Қазақстанның мемлекеттік-жеке меншік әріптестік орталығы» АҚ Басқарма Төрағасы (2008 ж.-2010 ж.)

Туған жылы - 1964 ж.

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес.

2013 жылғы 5 сәуірдегі №146 ҚР Қорғаныс министрі Бұйрығының 1 тармағына сәйкес, Директорлар кеңесінің мүшесі Жанжұменов Талғат Жеңісұлының уәкілеттілігі мезгілінен бұрын аяқталды. Сонымен қатар, 2013 жылғы 5 сәуірдегі №146 ҚР Қорғаныс министрі Бұйрығының 3 тармағына сәйкес, Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесі, тәуелсіз директор Дутбаев Нартай Нұртайұлы тағайындалды.

2013 жылғы 17 қыркүйектегі №453 ҚР Қорғаныс министрі Бұйрығының 1 тармағына сәйкес, Директорлар кеңесінің төрағасы Громов Сергей Николаевичтің уәкілеттілігі мезгілінен бұрын аяқталды.

16 қазандағы №494 ҚР Қорғаныс министрі Бұйрығының 1 тармағына сәйкес, Директорлар кеңесінің төрағасы Әбдірайым Бақытжан Жарылқасынұлы тағайындалды.

2013 жылғы 4 желтоқсандағы №567 ҚР Қорғаныс министрі Бұйрығының 1 тармағына сәйкес, Галиева Владислава Германовича уәкілеттілігі мезгілінен бұрын аяқталды. Сонымен қатар, 2013 жылғы 4 желтоқсандағы №567 ҚР Қорғаныс министрі Бұйрығының 3 тармағына сәйкес, Компанияның Директорлар кеңесінің мүшесі Әубәкіров Серік Абдуллаұлы тағайындалды.

Директорлар кеңесінің тәуелсіз директорлары 2010 жылғы 8 шілдедегі № 36/10 «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма шешімімен бекітілген «Самұрық-Қазына» АҚ Компанияларының тәуелсіз директорларды тағайындау ережелеріне сәйкес тағайындалды.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ КОМИТЕТІ

Компанияның Директорлар кеңесінің жанында 3 комитет жұмыс істейді: Директорлар кеңесінің аудит комитеті, Директорлар кеңесінің тағайындаулар және сыйақы комитеті, Директорлар кеңесінің стратегия және инвестиция бойынша комитеті.

2013 жылы аудит комитеті 12 отырыс өткізді (ашық түрде), тағайындаулар және сыйақы комитеті 10 отырыс (1 отырысы ашық, 9 отырыс сырттай) және стратегия және инвестиция бойынша комитеті 4 отырыс (ашық түрде) өткізді.

Аудит комитеті

Аудит комитетінің жұмысы төмендегілер бойынша ұсыныстар әзірлеу арқылы Компанияның Директорлар кеңесіне көмек көрсетеді:

1) Компанияның қаржы-шаруашылық қызметін бақылаудың тиімді жүйесін белгілеу (оның ішінде қаржылық есептіліктің толықтығы мен шынайылығы);

2) Ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйелерінің сенімділігі мен тиімділігін, сондай-ақ корпоративтік басқару сапасындағы құжаттардың орындалуын бақылау;

3) Сыртқы және ішкі аудиттің тәуелсіздігін, сондай - ақ Қазақстан Республикасы заңнамасының сақталуын қамтамасыз ету процессін бақылау.

Аты-жөні	Лауазымы	Құрылған күні	Отырыстарға қатысу (%)
КАЛУГИН Олег Анатольевич	Аудит комитетінің Төрағасы	2012 жылғы 04 шілдеде	100
КАЗЕЕВ Евгений Иванович	Аудит комитетінің мүшесі		75
МЫНШАРИПОВА Сая Найманбайқызы	Аудит комитетінің мүшесі -эксперт		92

Аудит комитетінің отырысында Ішкі аудит қызметінің есептерін растау, аудиторлық ұйымдардың ұсыныстарына төлем ақы көлемін анықтау және аудиторлық қызметтердің есебін тыңдау, тәуекелді басқару жүйесінің ішкі құжаттарын растау, Ішкі аудит қызметінің санының көбеюі және т.б. осы сияқты сұрақтар қарастырылды.

Тағайындаулар және сыйақы комитеті

Тағайындаулар және сыйақы комитетінің жұмысы төмендегілер бойынша ұсыныстар әзірлеу арқылы Компанияның Директорлар кеңесіне көмек көрсетеді:

- 1) Директорлар кеңесі, Басқарма құрамына, Ішкі аудит қызметінің басшысы және корпоративтік хатшы лауазымына білікті мамандарды тарту;
- 2) Компанияның Директорлар кеңесі үшін тәуелсіз директорлар мен Директорлар кеңесінің мүшелеріне, Басқарма мүшелеріне Компанияның мақсаттарына, міндеттеріне, ағымдағы жағдайына, және түрлері мен ауқымы жағынан ұқсас қызметтердегі сыйақы деңгейіне сәйкес сыйақысын белгілеу тұралы ұсыныстар қапыптастыру.

Аты-жөні	Лауазымы	Құрылғаны күні	Отырыстарға қатысу (%)
КАЗЕЕВ Евгений Иванович	Тағайындаулар және сыйақылар комитетінің Төрағасы	2012 жылғы 04 шілдеде	100
ӘУБӘКІРОВ Қаныш Қайдарұлы	Тағайындаулар және сыйақылар комитетінің мүшесі		20
КАЛУГИН Олег Анатольевич	Тағайындаулар және сыйақылар комитетінің мүшесі		90
ҚАЙСЕНОВА Гүлжихан Қабылқайырқызы	Тағайындаулар және сыйақылар комитетінің мүшесі		20

Тағайындаулар және сыйақылар комитетінің отырыстарында Компанияның басқарудағы қызметкерлердің қызметтегі кілттік көрсеткіш картасын ратсау, Компанияның Басқарма мүшелеріне сыйақы төлеу ұсыныстары және т.б. сияқты сұрақтары қарастырылды.

Стратегия және инвестиция комитеті

Стратегия және инвестиция комитетінің жұмысы төмендегілер бойынша ұсыныстар әзірлеу арқылы Компанияның Директорлар кеңесіне көмек көрсетеді:

- 1) Компания қызметінің стратегиялық және басымдылық бағыттарын анықтау;
- 2) Перспективті инвестициялық жобалардың тиімділігін бағалау және оның Компанияның акционерлік құнының өсуіне әсері;
- 3) Компанияның стратегиялық және инвестициялық жобаларының жүзеге асыруын бақылау;
- 4) Филиалдар ашу, Қазақстан Республикасында және шет мемлекеттерде уәкілдік мекемесін ашуға Директорлар кеңесіне ұсыныс дайындау;
- 5) Компания активтерін тиімді басқару.

Аты-жөні	Лауазымы	Құрылғаны күні	Отырыстарға қатысу (%)
ДУТБАЕВ Нартай Нұртайұлы	Стратегия және инвестиция комитетінің төрағасы	2013 жылғы 31 мамырда	100
КАЛУГИН Олег Анатольевич	Стратегия және инвестиция комитетінің мүшесі		100
КАЗЕЕВ Евгений Иванович	Стратегия және инвестиция комитетінің мүшесі		75
МАМИ Эльвира Қайратқызы	Стратегия және инвестиция комитетінің мүшесі		50

Стратегия және инвестиция комитетінің отырысында Компанияның 2013-2022 жылдарға арналаған даму Стратегиясын растау, 2013-2014 жылдарға арналған қайта құрастыру Жоспарын растау, Компанияны басқару активтері сияқты сұрақтары қарастырылды.

Компанияның ішкі аудиті қызметі

Компанияның Директорлар кеңесінің 2007 жылғы 11 мамырдағы шешімімен Компанияның Ішкі аудит қызметі (ІАҚ) құрылды, оның негізгі мақсаты Компанияның Директорлар кеңесіне ішкі бақылауды бағалау, тәуекелдерді басқару және корпоративтік басқару арқылы Компанияның тиімді басқарылуын қамтамасыз ету үшін арналған тәуелсіз және объективті ақпарат ұсыну.

Ішкі аудит қызметінің негізгі міндеттері болып:

- 1) Компанияның корпоративтік басқару жүйесін жетілдіруге жәрдемдесу және бағалау;
- 2) Ішкі бақылау жүйесін жетілдіруге жәрдемдесу және бағалау;
- 3) Корпоративтік басқару жүйесін жетілдіруге жәрдемдесу және бағалау;

Ішкі аудиттің объективтілік және тәуелсіздік қағидаттарын сақтау мақсатында, Компанияның ІАҚ функционалды түрде Директорлар кеңесіне бағынышты және есеп береді және оған Компанияның аудит комитеті жетекшілік етеді.

Қызмет өз жұмысында «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ ІАҚ туралы Ережені және ІАҚ қызметін регламенттейтін және Компанияның Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген басқа да нормативтік құжаттарды басшылыққа алады.

2013 жылғы 04 шілдедегі Директорлар кеңесінің шешімімен (№7 Хаттама) Компанияның Ішкі аудит қызметінің мүшелері 5 адам мөлшерінде анықталды:

1. Компанияның Ішкі аудит қызметінің жетекшісі Сәбитов Қайрат Мұхамедқазыұлы;
2. Компанияның Ішкі аудит қызметінің аудитору Мұрзабаев Ермек Жіксанғалиұлы;
3. Компанияның Ішкі аудит қызметінің аудитору Таңжарықов Қайрат Мұқушұлы;
4. Компанияның Ішкі аудит қызметінің аудитору Компании Ашир Айжанар Сайдаллақызы;

5. Компанияның Ішкі аудит қызметінің аудитору Сембаев Асқар Қажрахимұлы;

Ішкі аудит қызметінің уәкілеттік мерзімі Директорлар кеңесінің уәкілеттік мерзімінің толық аяқталуына дейін анықталды.

Ішкі аудит қызметі белгіленген тәртіпте:

- Директорлар кеңесіне Компания қызметі туралы тәуелсіз объективті ақпарат береді;

- Бағалау жүргізеді, жүйеленген және бірізді амалды пайдаланып, тәуекелдерді басқару үдерісін, ішкі бақылау және корпоративтік басқаруды жетілдіруге жәрдемдеседі және кеңес береді;

- Компанияның ішкі құжаттарына сәйкес құзіретіне кіретін басқа да міндеттерді атқарады.

Сыйақы туралы ақпарат

Тәуелсіз директорларды қоспағанда, Директорлар кеңесінің мүшелері өз қызметін тегін жүзеге асырады.

Тәуелсіз директорларға берілетін сыйақы мөлшері сенімді басқарушының бұйрығымен белгіленеді. Тәуелсіз директорларға мынадай сыйақылар төленеді:

- 1) Белгіленген сыйақы
- 2) Директорлар кеңесі комитеттерінің отырыстарына қатысқаны үшін қосымша сыйақы

Қазақстан Республикасы Қорғаныс Министірінің 2012 жылғы 31 қазандағы 799 Бұйрықпен, «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 36-бабының 1-тармағының 5 тармақшасына, Компания Жарғысының 10-бабының 33-тармағының 8 тармақшасына және Қор Басқармасының 22 мамырдағы 55/09 шешімімен бекітілген Қор Компаниясының тәуелсіз директорларына сыйақы және шығындар өтемақысын төлеу Ережелеріне сәйкес, 2013 жылға Компанияның тәуелсіз директорларына 13 600 000 теңге мөлшерінде сыйақы төлеу, сондай-ақ Директорлар кеңесінің мүшелеріне Директорлар кеңесінің тұсындағы Комитеттердің ашық отырыстарына қатысқаны үшін 200 000 теңге мөлшерінде қосымша сыйақы төлеу туралы шешім қабылданды. Директорлар кеңесі мүшелерінің функционалдық міндеттері «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, Компанияның Жарғысы және Директорлар кеңесі туралы ережесі аясында белгіленген.

Директорлар кеңесінің қызметі туралы есеп

2013 жылы Компанияның Директорлар кеңесінің 14 отырысы, оның ішінде ашық отырыс-10, сырттай-4 отырыс өткізілді. Компанияның Директорлар кеңесінің мүшелері 81 мәселені қарады.

2013 жылы Директорлар кеңесінің отырысқа қатысуы.

Аты-жөні	Лауазымы	Отырыстарға қатысу (%)
АБДРАИМОВ Бакытжан Жарылкасынович	ДК Төрағасы	100%
ГРОМОВ Сергей Николаевич	ДК Экс-төрағасы	100%
ДУТБАЕВ Нартай Нуртайұлы	ДК мүшесі, тәуелсіз директор	83%
ӘУБӘКІРОВ Серік Габдуллаұлы	ДК мүшесі	0%
РАУ Альберт Павлович	ДК мүшесі	64%
САЛИМГЕРЕЕВ Малік Жанабайұлы	ДК мүшесі	78%

Аты-жөні	Лауазымы	Отырыстарға қатысу (%)
ГАЛИЕВ Владислав Германович	ДК мүшесі	70%
КАЛУГИН Олег Анатольевич	ДК мүшесі, тәуелсіз директор	100%
КАЗЕЕВ Евгений Иванович	ДК мүшесі, тәуелсіз директор	93%
ӘУБӘКІРОВ Қаныш Қайдарұлы	ДК мүшесі, тәуелсіз директор	71%
СМАҒҰЛОВ Болат Советұлы	ДК мүшесі	100%

2013 жылы Директорлар кеңесімен қаралған басты мәселелері

Директорлар кеңесінің отырыстарында Компанияның стратегиялық мәселелері де, сондай-ақ оның құзыретіне жататын ағымдағы қызмет мәселелері де қаралды.

Сұрақтар тізімі мен олар бойынша шешімдер Директорлар кеңесінің тиісті отырыс хаттамаларында берілген. Директорлар кеңесінің ашық отырыстары Директорлар кеңесінің 2013 жылғы бекітілген Жұмыс жоспарына сәйкес тұрақты өткізілді.

2013 жылы Директорлар кеңесінің отырыстарында келесі мәселелерге ерекше көңіл бөлінді:

- Тізбе бойынша Директорлар кеңесінің анықтайтын Компанияның ішкі құжаттарын бекіту;

- Компания Басқармасының құрамын дербес құрастыру;
- Ішкі облигацияларды және еурооблигациялар шығару бағдарламасы;
- Компанияның даму стратегиясы;
- Компания жүзеге асыруға қызығушылық танытатын келісімдер және т.б.

Жалпы есепті кезеңде Директорлар кеңесі және оның комитеттері Жалғыз акционермен, сенімді басқарушымен, атқарушы органмен және Компания алдына қойылған міндеттерді тиімді шешу үшін корпоративтік қатынастардың барлық мүдделі тараптарымен белсенді өзара әрекеттесті.

**БАСҚАРМА ҚҰРАМЫ,
МҮШЕЛЕРІНІҢ ӨМІРБАЯНЫ**

СМАҒҰЛОВ

Болат Советұлы

Басқарма төрағасы

Туған жылы - 1964 ж.

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарма төрағасы (2010 ж.-қазіргі уақытта);
- «Қазақстанның мемлекеттік-жеке меншік әріптестік орталығы» АҚ Басқарма Төрағасы (2008 ж.-2010 ж.)

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес.

БИЖАНОВ

Димаш Нурахметұлы,

Басқарма мүшесі

Туған жылы – 1967 ж.

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары (06.2011 ж. бастап – қазіргі уақытта);
- «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Сервистік жобалар жөніндегі бас менеджері (06.2010 жыл – 06.2011 жыл).
- «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Сервистік активтерді басқару департаментінің директоры (04.2010 жыл – 06.2010 жыл).
- «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Солтүстік-Каспий жобасы департаментінің бас менеджері, (06.2009 жыл – 04.2010 жыл)

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес.

СӘРСЕМБАЕВ

Әділбек Зейнуллаұлы

Басқарма мүшесі

Туған жылы - 1978 ж.

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары (06.2011 ж. бастап – қазіргі уақытта);
- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарушы директоры (08.2010 ж.-06.2011 ж.).
- «Солтүстік Қазақстан облысы Әкімінің аппарат жетекшісі», Петропавловск қаласы (10.2008 ж.-04.2009 ж.)

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес.

ТІЛЕБАЛДИНОВ

Қайрат Рахатұлы

Басқарма мүшесі

Туған жылы - 1975 ж.

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары (04.2012 ж. бастап – қазіргі уақытта);
- ҚР ЭДСМ Сауда комитеті Төрағасының орынбасары (10.2011 жыл – 04.2012 жыл).
- «Қазақстанның мемлекеттік-жеке меншік әріптестік орталығы» АҚ Басқарма Төрағасы (08.2010жыл – 10.2011 жыл).
- БҰҰ Еуропа экономикалық комиссиясы Басшының МЖӘ мәселелері жөніндегі орынбасары (08.2010 жыл – 10.2011 жыл).
- «Қазақстанның мемлекеттік-жеке меншік әріптестік орталығы» АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары (09.2008 жыл – 08.2010 жыл).

Білімі жоғары

Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

МҰРАТОВ

Ерлан Мұратұлы,

Басқарма мүшесі

Туған жылы – 1976 ж.

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ Басқарма Төрағасының орынбасары (2013 ж. бастап – қазіргі уақытта);
- Қазақстан Республикасының индустрия және жаңа технология Министрлігінің өндіріс Комитетінің Төрағасы (2013 ж.)
- Премьер Министрдің орынбасары – өндіріс, сервистің дамуы және жергілікті құрамдағы сұрақтар бойынша индустрия және жаңа технологиялар Министрінің Кеңесшісі. (2013 ж.)
- электро-жылугенерациялар станциясы қадағалау және бақылау бойынша басқарудың, Қазақстан Республикасының индустрия және жаңа технология Министрлігінің жылугенерациялар құрастыратын мемлекеттік энергетикалық қадағалау және бақылау Комитетінің Бас сарапшысы, (2012 ж.)
- «International Ultimate Training Center» ЖШС Директоры, Қазақстан. Мұнай-газ және тау-кен өнеркәсібі үшін техникалық курстар бойынша оқыту. (2009 ж. - 2012 ж.)
- мұнай-газ жобалары бойынша Консультант, Oil Consultants Limited, England, UK (2009 ж.)
- Шлюмберже Лоджелко инк, Франция. Париж қаласы
- «QSP» ЖШС Бас инженері, (2008 ж.)

БЕРГЕНЕВ

Әділғазы Садвоқасұлы,

Басқарма мүшесі

Туған жылы – 1958 ж.

- «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ аппаратының басшысы, (10.2010 ж. бастап – қазіргі уақытта);
  - Шығыс Қазақстан облысының әкімі, (05.2008 жыл – 04.2009 жыл)
- Білімі жоғары
- Өнім берушілердің және Компания бәсекелестерінің акцияларына ие емес

2013 жылғы Компания Басқармасы құрамының өзгерістері.

2013 жылғы 04 қарашадағы №11 Директорлар кеңесінің шешіміне сәйкес, 2013 жылғы 11 тамызда қайтыс болуына байланысты Компания Басқармасының құрамында Компанияның Басқарма Төрағасының орынбасары Ким Виссарийон Валерьевич мерзімінен бұрын уәкілеті аяқталды.

БАСҚАРМА ТҰСЫЛДАҒЫ КОМИТЕТТЕР

ТӘУЕКЕЛДЕР КОМИТЕТІ

Комитет Компания Басқармасының тұсылдағы консультациялық-кеңестік орган болып табылады және Компанияның тәуекелдерін басқару мәселелері бойынша шешімдер қабылдау үшін Компания Басқармасына ұсыныстарды алдын ала қарау және дайындау үшін құрылады.

Комитеттің негізгі міндеттері:

- 1) Компания Басқармасына Компанияның тәуекелдерін басқару саласында шешімдер қабылдау кезінде жәрдемдесу;
- 2) Тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыру және ұстап тұру;
- 3) Тәуекелдерді анықтау, өлшеу, қадағалау және бақылау, талап етілген процесстерді дамыту;
- 4) Компанияда және оның еншілес/тәуелді ұйымдарында тәуекелдерді басқару бойынша жұмысты үйлестіруді бақылау жөніндегі нұсқаулар мен ұсыныстар әзірлеу.

ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ-ИННОВАЦИЯЛЫҚ КОМИТЕТ

Комитет Компания тұсылдағы тұрақты әрекет етуші алқалық консультациялық-кеңестік орган болып табылады.

Комитеттің негізгі мақсаты Компанияның және Ұйымдардың инвестициялық және инновациялық қызмет тиімділігін арттыру, сондай-ақ Компанияның және Ұйымдардың қазақстандық үлесін дамыту мәселелері бойынша бірыңғай саясатын қалыптастыру болып табылады.

НЕСИЕЛІК КОМИТЕТІ

Комитет Компания Басқармасы тұсылдағы тұрақты әрекет етуші алқалық консультациялық-кеңестік орган болып табылады.

Комитеттің негізгі қызметі несиелер (қарыздар), қаржылай көмек және кепілдіктер берумен, Компанияның активтері мен пассивтерін басқарумен, ақша қаражатын тарту мен жариялауға байланысты тәуекелді барынша төмендетумен, Компания табысын көбейтумен байланысты сұрақтарға уақытылы және сапалы шешім қабылдауын қамтамасыз ету.

БАСҚАРМА МҮШЕЛЕРІНЕ СЫАҚЫ БЕРУ

«Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ басқарушы қызметкерлерінің, Ішкі аудит қызметі басшысының және Корпоративтік хатшының қызметін бағалау және сыйақы беру ережелері Қазақстан Республикасының заңнамасына, «Самұрық-Қазына» АҚ Басқармасының 2013 жылғы 9 сәуірдегі шешімімен (№17/13 хаттама) бекітілген «Самұрық-Қазына» АҚ жетекші және басқарушы қызметкерлердің, Ішкі аудит қызметінің басшылары мен Корпоративтік хатшылардың қызметін бағалау және сыйақы беру саясатына сәйкес әзірленген және «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ аталған қызметкерлерінің қызметін бағалау және сыйақы беру шарттары мен тәртібін айқындайды.

Басқарушы қызметкерлердің қызмет тиімділігін бағалау рәсімі мынадай кезеңдерден тұрады:

- уәждемелік ҚБК таңдау, мақсатты мәндерін айқындау;
- уәждемелік ҚБК бекіту;
- нәтижелілік мониторингі;
- нақты нәтижелілікті есептеу және бекіту.

Басқарушы қызметкерлер үшін уәждемелік ҚБК (ҚБК карталарын) Компанияның Директорлар кеңесінің Тағайындаулар мен сыйақылар комитеті әзірлейді, олармен ҚБК санының (3-7) оңтайлылық, нысаналы мәндерінің салмағы мен барабарлығын орын-орнына қою нысанына бағаланады және белгіленген тәртіппен жауапты бөлімше есепті жылдың 31 наурызынан кешіктірмей Компанияның Директорлар кеңесінің бекітуіне ұсынады.

Қызмет нәтижелері бойынша сыйақы (қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді сыйақылар) қол жеткізілген жетістіктер мен жұмыс тиімділігін арттыру үшін материалдық көтермелеу мақсатында жұмыс нәтижелеріне қарай төленеді, тұрақты сипатта емес және орташа жалақыны есептеу кезінде есепке алынбайды.

Компанияның Директорлар кеңесі Компанияның Директорлар кеңесі Тағайындаулар мен сыйақылар комитетінің ұсыныстарына сәйкес қызмет нәтижелері бойынша сыйақы төлемеу туралы шешім қабылдауға құқылы:

- Жекелеген корпоративтік ҚБК шекті мәндерінің орындалмауы;
- Функционалдық ҚБК орындаудың жиынтық нәтижелілігі - кем дегенде 50% (қоса есептегенде).

Сыйақы төлеу үшін жоспарланған соманы есепке ала отырып есептелген есепті жыл ішіндегі шоғырландырылған жиынтық пайданың болуы жыл ішіндегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақы төлеудің негізгі шарты болып табылады.

Жыл ішіндегі жұмыс қорытындылары бойынша сыйақы алу құқығына есепті кезеңде іс жүзінде кем дегенде (бес) ай жұмыс істеген қызметкерлер, есепті жылда бекітілген ҚБК орындау қорытындылары бойынша, сондай-ақ олар үшін есепті жылдың 1 тамызына дейін ҚБК карталары бекітілген жаңадан қабылданған қызметкерлер ие болады.

БАСҚАРМА ҚЫЗМЕТІНІҢ ЕСЕБІ

2013 жылы Компания Басқармасымен 54 отырыс өткізілді. Жалпы 191 сұрақ қарастырылды.

2013 жылы қарастырылған Компания Басқармасының негізгі мәселелері.

Компания Басқармасының отырыстарында стратегиялық мәселелер де, сондай-ақ Компанияның құзіретіне жататын ағымдағы қызмет мәселелері де қаралды.

Мәселелер тізімі мен олар бойынша шешімдер Компания Басқармасының тиісті отырыс хаттамаларында берілген.

Компания Басқармасының ашық отырыстары ұдайы өткізіліп тұрды.

2013 жылы Компания Басқармасының отырыстарында мынадай мәселелерге ерекше назар аударылды:

- Акционерлердің/ЕТҰ қатысушылардың жалпы отырысының құзіретіне қатысты сұрақтар бойынша шешім қабылдау;

- Компания қызметін ұйымдастыру мақсатында қабылданған құжаттарды бекіту;

- Еншілес ұйымдардың орындаушы мүшесінің жетекшісін тағайындау;

- «Семей инжиниринг» АҚ өндірісін жаңғырту», «Астана қаласында авиациялық-техникалық орталық құру» және Компанияның т.б. стратегиялық жобаларын құптау және олардың іске асырылуына жәрдемдесу.

Жаппы есепті кезең ішінде Компания Басқармасы Компанияның алдына қойған міндеттерін тиімді шешу үшін Жалғыз акционермен, сенімді басқарушымен және корпоративтік қатынастардың барлық мүдделі тараптарымен өзара іс-қимылын жүзеге асырды.

КОМПАНИЯНЫҢ ІШКІ АУДИТ ҚЫЗМЕТІНІҢ ЕСЕБІ

2012 жылғы 27 желтоқсандағы Директорлар кеңесінің шешімімен (№96 Хаттама) 2013 жылға арналған Компанияның Ішкі аудит қызметінің (ІАҚ) жылдық аудиторлық Жоспары бекітілді.

2013 жылы Компанияның Ішкі аудит қызметі бекітілген жылдық аудиторлық Жоспарға сәйкес, аудиторлық мақсаттары мен міндеттерін толық көлемде жетістікпен 12 тапсырманы орындады.

Аудитпен жоспарлау және бюджеттеу, шығарылған өнімнің өзіндік құнының са-раптамасымен бөлек еншілес ұйымдардың операциянды қызметі, инвестициялық жобалардың орындалу бағасымен Компанияның инвестициялық қызметі, Компанияның және еншілес ұйымдарының сатып алуына байланысты бизнес-процесстер сияқты басты бизнес-процесстер қамтылды.

Сонымен қатар, ІАҚ жылдық аудиторлық жоспары аясында, ішкі аудиттің мақсаты мен міндеттеріне сәйкес, Компанияның ішкі бақылау және корпоративтік тәуекелді

басқару жүйелерінің тиімділігіне бағалау өткізді.

Өткізілген аудит нәтижесінде, ІАҚ өзіне жүктелген міндеттеріне сәйкес, корпоративтік басқару жүйелерін, Компанияның ішкі бақылау және тәуекелдерді басқаруды жетілдіруге, қызметтің операциялық және стратегиялық мақсаттары аясында, басқару тиімділігін жоғарлатуға бағытталған ұсыныстар берді.

Жылдық аудиторлық Жоспарды орындау бойынша іс-шаралар толық көлемде орындалды, Қызметтің 2013 жылға арналған қызметі туралы есебі Компанияның Директорлар кеңесі Комитеті мен Компанияның Директорлар кеңесімен қарастырылды.

ІАҚ Аудит бойынша Комитетке нәтиже туралы баяндасымен берілген ескертулер мен ұсыныстарды орындау бойынша үнемі мониторинг өткізеді.

Компанияда ІАҚ, сыртқы аудиторлар мен басқа тексерістердің, сонымен қатар «Самұрық-Қазына» АҚ және мемлекеттік мекемелердің ескертулері мен ұсыныстарын жою бойынша жүйесі қалыптасқан және жұмыс істейді.

Компанияның аудит бойынша Комитетінде орындушылардың орындаған жұмыстарының нәтижесін тыңдаумен және Компанияның Директорлар кеңесін кейінгі ақпараттандырумен, іс-шаралар жоспарын құрастыру арқылы ескертулерді жою және ұсыныстарды орындау бойынша бақылау жүйесі құрылды.

Қабылданған және олардың қызметін регламенттейтің ішкі құжаттар негізінде жұмыс істейтін Компанияның барлық еншілес ұйымдарында ішкі аудит қызметі қалыптасқан.

ІШКІ БАҚЫЛАУ ЖҮЙЕСІ. ТӘУЕКЕЛДЕРМЕН БАСҚАРУ.

Компания ішкі бақылау жүйесі және тәуекелдерді басқарудың тиісті жұмыс атқаруы Компанияның даму стратегиясын іске асырудың басты элементі ретінде үлкен көңіл бөледі.

Компанияның тәуекел-менеджментінің басты мақсаты – бұл Компания қызметінің тәуекелі мен табыстылығы қатынасының оңтайлы деңгейіне қол жеткізу.

2013 жылы Компанияда тәуекелдерді басқару рәсімдерін жетілдіру одан әрі жалғасты. Компанияның Директорлар кеңесімен тәуекелдерді басқару Саясатында тәуекелдердің бағалау әдісін жетілдіру, сын тәуекелдерді басқару және Компанияның Директорлар кеңесінің міндеттерін ұлғайту бөлімінде өзгерістер енгізілді.

Компанияның тәуекелдерін басқару саясаты тәуекелдерді оңтайлы деңгейін қамтамасыз ету және тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, мейлінше азайту және тәуекелдер мониторингі есебінен ең жоғары қызмет нәтижелеріне қол жеткізу үшін оңтайлы тәуекел менеджмент құрылымын қолдауға бағытталған.

ТӘУЕКЕЛДЕРМЕН БАСҚАРУ.

«Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ тәуекелдерді басқару процессіне үлкен көңіл бөледі. Компанияның тәуекел-менеджментінің басты мақсаты – бұл Компания қызметінің тәуекелі мен табыстылығы қатынасының оңтайлы деңгейіне қол жеткізу.

2013 жылы Компания тәуекелдермен басқаруды жетілдіруді Компанияның даму стратегиясын жүзеге асырудағы басты элементі ретінде зор көңіл бөлуді жалғастыруда. Компаниямен жүзеге асырылған тәуекелдер есебінің Әдісін бекітті, тәуекелдермен басқарудың Саясатына, тәуекелдер Комитеті туралы Ережеге өзгерістер енгізілді. Сонымен қатар, 2013 жылғы тәуекелдер картасы, 2013 жылғы тәуекелдер Тіркелімі және 2013 жылғы сын тәуекелдермен басқару бойынша іс-шаралар жоспары, 2013 жылғы тәуекелдер Матрицасы мен бақылауы бекітілді. Компанияның Басқармасы әр тоқсан негізінде тәуекелдер қызметі туралы Компанияның Директорлар кеңесіне ақпарат береді.

Компания Басқармасының тұсылдағы тәуекелдер Комитеті жұмыс істейді, ол 2013 жылы 16 сұрақ қарастырылған 6 отырыс өткізді.

Компанияның Басқармасы әр тоқсан сайын тәуекелдер Комитетінің қызметі туралы есебін тыңдайды.

Бүгін Компанияның барлық үдерісіне қаржылық тәуекелді басқаруды (несиелік, нарықтық, валюталық тәуекелдер, өтімділік тәуекелдер мен пайыздық тәуекелдерді қосқанда) және операциялық тәуекелдерді болжайтын тәуекел-менеджментінің бірыңғай тәжірибесі қолданылады.

Қаржылық тәуекелмен басқару тәуекелдер лимитін анықтауын және ықтимал шығындар тәуекелдері осындай лимиттер шегінен шықпағанын бақылауын болжайды. Операциялық тәуекелдермен басқару ішкі үдерістердің жұмыс істеуіне тиісті және Компанияның басқа ішкі мен сырқы ықпалының тәуекелдеріне ұшырауын минимизациялау үшін рәсімдерді қамтамасыз етуден тұрады.

Тәуекелдермен басқару Компанияның және оның еншілес ұйымдарының корпоративтік басқару жүйесінде басты құрамдасы ретінде уақытылы сәйкестендіруге және Компания мен Компания тобындағы кәсіпорындарының құны мен беделіне жағымсыз әсер ететін тәуекелдер деңгейін төмендету үшін басқару шараларын қабылдауға бағытталған.

2013 жылғы Компания тәуекелдері, оларды төмендету бойынша іс-шаралар

2013 жылы Компанияның тәуекелдер тіркелімінде Компанияның ұзақ мерзімді және орта мерзімді мақсаттарына сәйкес, 42 неғұрлым маңызды тәуекелдер тіркелді.

Соның ішінде сын тәуекелдерге келесілер:

- Инвестициялық жобалар тәуекелдері;
- Беделді зақымдау тәуекелдері;
- Заңмен белгіленген еңбек шартын сақтамау тәуекелдері;
- Соттық іс қараулар тәуекелдері.

Инвестициялық жобалар тәуекелдермен басқару (жобалау тәуекелдері, оң

экспертизаның болмауы, жобаны қате таңдау, инновациялық жобаны жеткілікті деңгейде қаржыландыруын қамтамасыз етпеу). Осы тәуекелдердің пайда болу мүмкіндігі экономикалық және нарықтық стратегияның басымдылығын, сонымен қатар Компания мақсатына жетуге қабілетті әр түрлі инновация басымдылығын жөнсіз анықтау, жобаның қаржылық-экономикалық және техникалық-экономикалық негіздемесін сапалы және уақытылы дайындамау.

Инвестициялық жобалар тәуекелдермен басқару мақсатында және Компания жобаларын жүзеге асыруға жеткілікті ресурстармен қамтамасыз ету үшін халықаралық капитал нарығына 200 млн. АҚШ долл. соммасын құрайтын Еуробондтар орналасытру арқылы несиелік қаражаттар жұмылдырылды.

Сонымен бірге, Компанияның валюталық тәуекелдерімен басқару мақсатында жоғарыда көрсетілген Компанияның еурооблигациялары табиғи сақтандыруды пайдаланады – валютаның өзгеруіне болатын шығындарды табыспен жабу мақсатымен, баланстың басқа да позицияларынан осы өзгерістерді алатын актив пен пассивтің құрылымды теңдемесі.

Сонымен қатар, 2013 жылғы қарашада Компанияның инвестициялық басымдылықтары анықталған 2013-2013 жылдарға арналған Компанияның Даму стратегиясы бекітілді.

Компанияның инвестициялық жобалардың тәуекелдерінің пайда болу мүмкіндігін төмендету мақсатында жаңа және жүзеге асырылған инвестициялық жобаларды талқылау бойынша Компанияда әрдайым отырыстар өткізетін инвестициялық-инновациялық Комитеті қызмет істейді. Компания тобының инвестициялық жобаларын жүзеге асыру мониторингін жүргізетін инновациялық даму және инвестиция департаменті құрылды, мониторинг нәтижесі бойынша ақпарат Компанияның Басқарма және Директорлар кеңесі отырысында қарастырылады.

Жаңа даму бағытындағы тиімсіз инвестициялар тәуекелін және басқа операциялық тәуекелдерді төмендету үшін ұқсас өнімді енгізудегі халықаралық тәжірибесі бар стратегиялық серіктестіктер тартылды.

Жобаларды жүзеге асыру аясында болашақ өнімге сұраныс тәуекелін төмендету үшін ықтимал сатып алушылардың сұранысы алдын-ала зерттелінеді, ықтимал тапсырушылар жағынан өнімге сараптама өткізіледі, ықтимал тапсырушылармен ниет туралы келісім-шарт және меморандумдар жасалынады.

Беделге зиян тигізетін тәуекелдерді басқару (бедел тәуекелі). Осы тәуекел операциялық тәуекел болып табылады. Осы тәуекелдің пайда болуы қойылған тапсырмаларды орындалмағаны туралы жағымсыз мақалалар электронды және БАҚ баспасында жариялануы, заңнама, ережелер мен кәсіби этика талаптарын сақтамау, жемқорлық және алаяқтық қызметтерге байланысты болады.

Беделге зиян тигізетін тәуекелдерді басқару мақсатында БАҚ үздіксіз мониторинг жауап үшін баспасөз қызметі жұмыс істейді, сонымен қатар Компанияның және Компания тобындағы ұйымдардың қызметі туралы жариялымдармен қамтамасыз етеді. Медиа-

жоспарға сәйкес үздіксіз негізінде Компания қызметі туралы Компанияның корпоративтік сайтында, сонымен қатар «Facebook» әлеуметтік желі беттерінде жарияланады.

Жағымсыз ақпарат жарияланған жағдайда теріске шығару немесе оң ақпарат шығару бойынша іс-шаралар өткізілді.

Еңбек шартын сақтамау тәуекелін басқару. Осы тәуекел операциялық тәуекел болып табылады және өндірісте қайғылы жағдайды мазмұндайды. Осы тәуекелдің пайда болуы қауіпсіздік техникасын сақтау бойынша қызметкерлердің қателеріне, үздіксіз негізінде қолданылатын құқық бойынша қызметкерлер білімінің жаңару құрылымының болмауы, қызмет істеу барысында Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтамауға байланысты болады.

Өндірісте қайғылы жағдайларды алдын алу мақсатында Компания тобындағы ұйымдарда қауіпсіздік және еңбекті қорғау бойынша бөлімдер жұмыс істейді, қызметкерлерді оқыту және нұсқама өткізу бойынша кестесі бекітілді. Қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқама үздіксіз негізінде өткізіледі.

Соттық іс қарау тәуекелін басқару. Осы тәуекел операциялық тәуекел болып табылады. Осы тәуекелдің пайда болуы заңнаманы сақтамау, әр түрлі келісім-шарттар, келісімдерде міндеттерді орныдамау сияқты факторлаға байланысты болады.

Соттық іс қарау тәуекелін басқару мақсатында Компанияның еншілес ұйымында келісім-шарт жасау бойынша сараптамалар өткізетін заң бөлімдері жұмыс атқарады. Сонымен қатар, Компанияның заң департаменті Компания тобындағы ұйымдарға әдістемелік және консультациялық көмек көрсетеді, Компанияның еншілес ұйымдарының заңгерлерімен бірге соттық іс қарауларға қатысады.

ІШКІ БАҚЫЛАУ.

Ішкі бақылау жүйесі (ІБЖ) шеңберіндегі Компанияның қызметі 2013 жылғы шілдеде жаңа редакцияда бекітілген (2013 жылғы 04 шілдедегі Компанияның Директорлар кеңесінің шешімі, №7 Хаттама) Компанияның ішкі бақылау жүйесі туралы Ережесіне сәйкес жұмыс істейді.

Компанияның ішкі бақылау жүйесі туралы Ережесі ішкі бақылаудың түсінігін, мақсаты мен ішкі бақылау жүйесінің міндеттерін, жұмыс істеу қағидаттарын, ішкі бақылау жүйесінің басты аймағын және негізгі құрамдасын, Компания қызметін атқарудағы ішкі бақылау рәсімдерін, Компанияда ішкі бақылау рәсімдерін орындау және ішкі бақылау жүйесін бағалау бойынша ішкі бақылауға жауапты субъектер мен олардың құзиреттерін анықтайды.

Ішкі бақылау жүйесі туралы Ережесінде Компанияның ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру Директорлар кеңесі жауапты және Басқарама – ІБЖ тиімді жұмыс атқаруына жауапты.

Сонымен қатар, Компанияның Ішкі аудит қызметі Компанияның ішкі бақылау жүйесінің үздіксіз мониторингінің бөлігі ретінде қойылған мақсаттарын, міндеттер

мен тапсырылған белгісін бағалайды және ішкі бақылау жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар береді.

Ішкі бақылау жүйесінің Ережесіне сәйкес 2013 жылғы 13 маусымда Директорлар кеңесімен бекітілген (№6 Хаттама) Компанияның ұйымдық құрылымы аясында, ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастыру және жетілдіру тапсырмасы кіретін Компанияда тәуекелдермен басқару және ішкі бақылау бойынша бөлімдер қарастырылған, соның ішінде:

- ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастыру және жетілдіру;
- Компанияның Басқармасын және Директорлар кеңесін Компаниядағы және Компания тобына кіретін ұйымдардағы ішкі бақылау жүйесінің жағдайы, сонымен қатар ішкі бақылау жүйесі үдерісіндегі ауытқулар туралы ақпаратпен қамтамасыз ету;
- ішкі бақылау жүйесін ұйымдастыру бойынша әдістемелік және тәжірибелік көмек көрсету, сонымен қатар Компанияның еншілес ұйымдарында ішкі бақылау жүйесінің тиімділік мониторингін орындалуын;

Еншілес ұйымдарда ішкі бақылау жүйесі ережесін бекіту бойынша Компаниямен іс-шаралар қабылданды.

2013 жылы ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін Ішкі аудит қызметі бағалады.

Аудит «Самұрық-Қазына» АҚ еншілес және тәуелді ұйымдардың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау Әдістемесі» (бұдан әрі – Әдістеме) сәйкес өткізілді. ІАҚ бағалау нәтижесіне сәйкес Компанияның ішкі бақылау жүйесін жетілдіруге бағытталған 17 ұсыныс берілді.

Сонымен қатар, Компанияның ішкі аудит қызметімен басқа бизнес-үдерісі аудиті барысында ішкі бақылау жүйесіне бағалау өткізілді.

Қоғамның ішкі бақылау жүйесін жетілдіру шеңберінде, ішкі бақылау жүйесін бағалау барысында Ішкі аудит қызметі анықтаған сәйкессіздікті жою мақсатында, Компания 2013-2014 жылдарға арналған Компанияның ішкі бақылау жүйесін жетілдіру бойынша Іс-шаралар жоспарын әзірледі – 2013 жылғы 07 қыркүйектегі Компанияның Директорлар кеңесінің аудит Комитетімен келістірілеген қызметті түзеу жоспары (бұдан әрі – Жоспар).

Есептік жылы Жоспарға сәйкес 6 іс-шара орындалды (35,3%). Қалған іс-шаралардың орындалуы 2014 жылға жоспарланған.

ТҰРАҚТЫ ДАМУ КОРПОРАТИВТІК ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК

Компанияның және оның активтерінің ұзақ мерзімді құнының өсуі қоғам мүдделерін қоса алғанда, барлық мүдделі тараптардың мүдделерін есепке алмай мүмкін болмайды. Компания өзінің Даму стратегиясына сәйкес үлгілі жұмыс беруші болуға және өндіріс қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау саласында көшбасшы болуға бар күшін салады.

Осыған байланысты, аталған даму бағытын іске асыру үшін, Компания мыналар арқылы Компания кәсіпорындарындағы әлеуметтік жауапкершілікті арттыру мақсатын алға қояды:

- 1) Әлеуметтік әріптестік қағидаты негізінде әлеуметтік - еңбек қатынастарын реттеу;
- 2) Кадрлар даярлау жүйесін қалыптастыру;
- 3) Еңбек өнімділігінің өсімін және инновациялық белсенділікті ынталандыруға мүмкіндік беретін бірегей корпоративтік мәдениетті дамыту.

2013 жылғы 28 қарашада Директорлар кеңесі шешімімен Компанияның және оның еншілес ұйымдарының корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік саласындағы Саясат бекітілді.

Тұрақты дамуды қамтамасыз ету мақсатында корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік саласындағы келесі бағыттарға ерекше көңіл бөлінеді:

- 1) Әлеуметтік серіктестік қағидаты негізінде әлеуметтік-еңбекті тиімді реттеу;
- 2) Кадрды оқыту және дамыту жүйесін тиімді құрастыру;
- 3) Экологиялық тұрақтылықты және өндірісте қауіпсіздікті қамтамасыз ету;
- 4) Әлеуметтік жобаларды жүзеге асыруда бірыңғай саясатты анықтау, әзірлеу және енгізу;
- 5) Бірыңғай байланыс стратегиясын енгізу.

Компания тобы өзінің қызметінде барлық мүдделі жақтар алдында (ішкі және сыртқы) өзінің жауапкершілігін түсінеді және қабылдайды, соның ішінде:

- 1) Компания және оның еншілес ұйымдарының қызметкерлері;
- 2) Компанияның еншілес және тәуелді ұйымдар алдында;
- 3) инвесторлар, тауарды, жұмысты және қызметті сатушылар мен тұтынушылар;
- 4) мемлекеттік мекемелер;
- 5) коммерциялық емес ұйымдар мен басқа да заңды тұлғалар;
- 6) жергілікті қауымдастықтар.

Компанияның және оның еншілес ұйымдарының мүдделі жақтармен қарым-қатынасы барлық мүдделі жақтардың құқықтарын сақтау қағидатына негізделген.

Компания тобының қызметі корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік саласында келесі міндеттерді шешуге жағдай жасауы қажет:

- 1) Өз қызметкерлерін дамыту тек кадрлардың тұрақтамауынан құтылу ғана емес, сонымен қатар нарықтағы үздік мамандарды тарту болып табылады;

- 2) Еңбек өнімділігінің өсуі;
- 3) Беделді жақсарту және арттыру;
- 4) Инвестициялық капиталды тиімді жағдайда тарту мүмкіндігі;
- 5) Мүдделі жақтармен қарым-қатынас үдерісі барысындағы тәуекелдермен тиімді басқару;
- 6) Қоғамда әлеуеттік тұрақтылықты толығымен сақтау;
- 7) Ұзақ мерзімді келешекте Компания тобының тұрақты және орнықты дамуы.

2013 жылы Компанияның корпоративтік әлеуметтік жауапкершілікті жүзеге асыру аясында келесі жұмыстар өткізілді.

Үздіксіз неізде әлеуметтік-еңбек ұрыстардың мониторингі өткізіледі, Компания тобына медиация құралдарын енгізу және насихаттау.

2013 жылы қарашада Компанияның әлеуметтік тұрақтылық рейтингін анықтау нәтижесі бойынша Есеп ұсынылды. Зерттеуде өндірістік қызметкердің әлеуметтік көңіл-күйі мен әлеуметтік дамуының кешенді бағалауымен Компанияның 5 еншілес ұйымы қатысты. Компанияның әлеуметтік тұрақтылық көрсеткіші 71% және қабылданған рейтингтік деңгей бойынша орташадан жоғары ретінде бағаланады, әлеуметтік көңіл-күй көрсеткішінің мағынасы 63%, ал әлеуметтік даму көрсеткіші 87% құрды. Еліктіргендік көрсеткіші бойынша және оның құрамына кіретін Компанияның еңбек жағдайы мен адалдыққа қанағаттылық көрсеткіші тұрақты деңгейде.

Компанияның әкімшілік-басқару қызметкерлерінің еліктіргендігіне зерттеу өткізілді (зерттеу «КУ «Самұрық-Қазына» өткізді»). Зерттеу мақсаты – еңбек ұжымында әлеуметтік хал-жайын бағалау. Зерттеу міндеті қызметкерлердің еліктіргендік деңгейі біріктірілген еліктіргендік көрсеткіші арқылы анықтау болып табылады – үш басты бөлімі: қызметкерлердің Компанияға қанағаттығы, адалдығы және қызметкерлердің ынтасын қолдаудан тұрады. Зерттеу нәтижесінде Компанияның еліктіргендік көрсеткіші тұрақтылық деңгейінде және 53% құрды.

Компанияның еншілес кәсіпорындарында әлеуметтік серіктестікті ұйымдастыру

2011 жылғы 05 ақпанда машина жасау саласында ҚР индустрия және жаңа технология Министрлігі, Компания мен қоғамдық бірлестігімен «Қазақстан Республикасының машина жасау жұмысшыларының Кәсіподағы» 2011-2013 жылдарға арналған үш жақты салалық келісім жасалды.

Осы келісім келесі міндеттерді шешу үшін бағытталған:

- өзара сенім негізіндегі әлеуметтік серіктестікті дамыту, ақпарат пен ынтымақтастықпен алмасу;
- кәсіпорын жұмысының тұрақтылығын қамтамасыз ету;
- еңбек өнімділігі үшін жағдай жасау;
- жұмыс және демалу тәртібін орнату;
- еңбекақы (тарифтік келісім);
- гендерлік және жастар саясатына;
- еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы;

- әлеуметтік кепілдік, жеңілдік пен өтемақы;
- еңбекақының салалық ең төмен стандартын анықтау;
- жұмысшылардың заңды құқықтары мен ықыластарын қорғау бойынша шараларын анықтау;

- кәсіподақ қызметін жүргізу үшін жағдай жасау;

Компанияның келесі еншілес ұйымдарында қоғамдық бірлестігі «Қазақстан Республикасының машина жасау жұмысшыларының Кәсіподағы» бөлімшелері жұмыс істейді – бастапқы кәсіподақ ұйымдары:

«Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ, «С.М.Киров атындағы зауыты» АҚ, «Мұнаймаш» АҚ, «Семей машина жасау зауыты» АҚ, «Семей инжиниринг» АҚ, «Гидро-прибор» ФЗИ» АҚ, «Омега» аспап жасау зауыты» АҚ, «Орал «Зенит» зауыты» АҚ, «ҚИ 811 автомобиль жөндеу зауыты» АҚ.

Аталмыш кәсіпорындарында жұмыскерлердің саны – 4144 чел., кәсіп одақ мүшелері 75% құрайды. Бастапқы кәсіптік одақ мүшелері кәсіпорындары филиалының «Қазақстан Республикасының машина жасау жұмыскерлерінің кәсіптік Одағы» ережесіне сәйкес қызмет атқаруда.

Бастапқы кәсіптік одақтарын кәсіптік одақ мүшелерімен сайланатын, «Қазақстан Республикасының машина жасау жұмыскерлерінің кәсіптік Одағы» Қоғамдық бірлестігінің сенімімен комитет төрағалары басқарады.

Ұжымдық шарттың міндеттемелерін орындау барысын Жұмыс беруші мен Жұмысшылардың санынан тұратын үнемі әрекет жасайтын ұжымдық комиссиясының бақылауында. Тараптар алынған міндеттемелер бойынша жыл сайын өтетін жұмыскерлер жиналысында (конференцияларынды) есеп береді.

Демеушілік және қайырымдылық көмек

2013 жылы осы бағытты жүзеге асыру аясында:

- Спорттың басқа түрлерін қолдау үшін 74 712 400 теңге демеушілік көмек көрсетілді, соның ішінде – БҚ «Шағын футбол клубы «СКА-ЮГ» - 74 000 000 теңге, БҚ «Әскери-спорттық құрамасының клубы» - 712 400 теңге;

- Қайырымдылық көмек 4 185 000 теңге соммасын құрады, соның ішінде – Ұйымның есебінде тұрған зейнеткерлер, ҰОС ардагерлері мен оларға теңелген тұлғаларды қолдауға, сонымен қатар «Қарулы күштер ардагерлері» РБО Алматы қалалық бөлімшесінің Кеңесіне және Армия Генералы С. Нұрмағанбетовтың (Қазақстан Республикасының бірінші Министрі) жерлеу рәсімін өткізуге - 1 185 000 теңге.

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ ДАМУ ЖӘНЕ КӘСІБИ ОҚЫТУ

Компания тобында жетістікке жетудің басты факторларының бірі кадрлық потенциал болып табылады. Аса табысты басқару және адам ресурстарын дамыту үшін тиімді ұйымдастырушылық құрылымы қапыптасты.

Біліктілік талаптарына сай және қажетті білімдері, дағдылары бар, іскерлік және жеке қасиеттерге ие мамандарды іріктеу дер кезінде және жүйелі түрде жүзеге асырылып отырады.

Қызметкерлерді уәждемелеу және ынталандыру аясында біліктілігі жоғары қызметкерлерді тарту және ұстап тұру бойынша, сондай-ақ қызметкерлердің білім және дағдылар деңгейін арттыру бойынша жұмыстар тұрақты жүргізіледі. Кадрлік саясат Компанияның барлық үздік копоративтік тәжірибесі шеңберінде, қызметкерлермен жұмыс істеу барысында бірыңғай ықпалды қамтамасыз етуді қарастыратын, ұстамды корпоративтік мәдениетімен Компанияның Даму стратегиясын жүзеге асырудағы тиімді кадрлік сүйемелдеуге бағытталған.

Кадрлік саясаттың негізгі мақсаты барынша табыс алуға және бәсекеге қабілетті ортада көшбасшылықты қамтамасыз етуге, экономикалық ынталандыруға және әлеуметтік кепілдікке негізделген, жұмыс берушінің де және қызметкердің де ықыласын Компанияның игілігіне үйлестіруіне бағытталған Компанияның адамдар ресурстарымен басқару жүйесін жасау арқылы қызметкерлермен басқыру тиімділігін арттыру болып табылады.

Қызметкерлермен басқару жүйесі тиімді өндірісті және стратегиялық сұрақтарды жоғары кәсіби деңгейде шешуді қамтамасыз ететін адамдар ресурстарын оңтайлы және дәйекті жоспарлануына, заманауи HR-технологияларын және тиімді уәмеждеу механизмдерін пайдалануына негізделуі қажет.

Кадрлік саясатты жүзеге асыру бойынша келесі негізгі тұжырымдамалық міндеттері:

- Компания бойынша Кадрлік саясатты бірыңғай үлгіде жүзеге асырылуын қамтамасыз ету;
- Еңбектің мазмұны мен шартына, біліктілігі мен әр түрлі біліктілік деңгейі бойынша жұмысшылардың құзіретін орнататын кәсіби стандарттарды әзірлеу және енгізу жобаларын жалғастыру;
- Бизнес – бағытылықтың қажеттілігімен кадрлік ресурстарды жоспарлаудың кешендік жүйесін дамыту, оны оңтайлы орналастыру және тиімді пайдалану;
- Үзіліссіз білім алудағы корпоративтік жүйені дамыту негізінде барлық басқару деңгейіндегі жұмысшылардың кәсібилілігін арттыру, кәсіби стандарттар негізінде копоративтік оқыту жүйесін жетілдіру;
- Орындалатын жұмыстың деңгейі мен күрделілігіне байланысты еңбекақыны сәйкестендіру;
- Әлеуметтік қорғау және жұмысшының еңбек жағдайын арттыруды қамтамасыз ету; Қойылған міндеттерді жүзеге асыру жаңару үдерісінің қолайлы балансын және

бизнестің қажеттілігі мен әрекеттегі заңнама талаптарына, еңбек нарығының жағдайына сәйкес сандық және сапалық құрамның келуін қамтамасыз ету қажет.

Кадрлік саясатты жүзеге асыру аясында, ОА қызметкерлерін оқуына сараптама және Компанияда дуалды оқу жүйесін дамыту бойынша презентация өткізілді, «Тыныс» АҚ аумағында оқу-өндірістік жоба және оқу-сауықтыру орталығы үшін Щучинск-Бурабай ғимараты бойынша ұсыныс енгізілді. 2014 жылы қызметкерлерді дамытуға дара жоспарлар енгізілді.

Ағымдағы жылға Компаниямен қызметкерледі оқыту бойынша жоспар әзірленді. Сонымен қатар, барлық еншілес ұйымдар 2014 жылғы жоспарында қызметкерлерді оқытуға ақшалай қаражат жоспарлады. Бөлек Қоғамдар жұмыскерлерді шет елдерге жібереді, ұқсас мамандықтар бойынша екінші білім алу, жұмыскерлердің және инженерлік-техникалық жұмыскерлердің біліктілігін арттыру жоспарланды. Сонымен қатар, оқу жоспарының бөлек жағдайында тәжірибе, бірінші білімді тексеру және ұстазыдың бақылауымен жұмысты атқару кіреді.

ЕҢБЕК ҚАУІПСІЗДІГІ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ

Компания өндірісте еңбек қауіпсіздігін арттыру бойынша жүйелі шаралар өткізеді. Компания кәсіпорындары өзіне алған міндеттемелерді орындап отыр, оның ішінде:

- күз-көктем мезгілдерінде жұмыс орындарында қалыпты температураны қамтамасыз ету. Цехтар мен бөлімдерді жоспар-кестеге сәйкес күз-қыс мезгілдеріне дайындау бойынша іс-шаралар жыл сайын 1 қазанға дейін орындалады;
- жұмыс орындарының жеткілікті жарықтандырылуын қамтамасыз ету;
- өндірістік жарақаттану себептерін талдау және оның алдын алу шараларын қабылдау;
- профилактикалық медициналық тексерулер жүргізу;
- зауыт қызметкерлеріне арнайы киім, аяқ киім, жеке қорғаныш құралдарын беру;
- зиянды жұмыс жағдайларына байланысты жұмыс орындарында белгіленген нормалар бойынша сүт және басқа да азық-түліктер беру;
- қызметкерлердің өз еңбек міндеттерін орындау кезінде өмірі мен денсаулығына келтірілген залал үшін жауапкершілікті сақтандыру;
- еңбекті қорғау талаптарының сақталуына тұрақты бақылау жүргізу;
- зауыт қызметкерлеріне жедел көмек көрсету үшін цехтарды, медпунктерді қажетті дәрі-дәрмекпен қамтамасыз ету;
- қоршаған ортаны ластау көздерін тоқсан сайын түгендеу және экологиялық ахуалды жақсарту бойынша шаралар қабылдау.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

Компанияның кәсіпорындарымен өнімнің жаңа түрін игеру үшін жаңғырту, өндірісті ұлғайту, өндірісті әртарапандыру, энерготиімділікті және энергия сақтауды дамытуға жоспарлар әзірлеу бойынша жұмыстар жүргізілді.

2013 жылы басқа кәсіпорындар өнімді жаңғыртты, ал басқалары келешекте осы іс-шараларды жоспарлауда. Сонымен қатар, 2014 жылы «Энергия сақтау және энерготиімділікті арттыру туралы» ҚР Заңына сәйкес, Компанияның кәсіпорындары, нәтижесінде ұсыныстар орындауға алынатын міндетті энергоаудитін өткізуді жоспарлайды, соның ішінде жаңа энергия сақтайтын және экологиялық таза технологияларды енгізу бойынша болады.

Экологиялық тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша негізгі міндеттер мыналар:

- қоршаған ортаға ұқыпты қарау;
- қызметкерлер үшін қолайлы, салауатты және қауіпсіз жағдай қалыптастыру, -өндірістік жарақаттану мен аурулардың алдын алу;
- еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік саласындағы нормалар мен стандарттарды сақтау;
- қызметтің энерготиімділігін арттыру;
- есептілік жүйесін енгізу.

Экологиялық тұрақтылыққа бизнестің экологиялық сипаттамаларын жақсартуға инвестиция салу арқылы қол жеткізіледі.

Компания қоршаған ортаға барынша ұқыпты қарау және табиғи ресурстарды тиімді пайдалану қағидаттарын сақтауға тырысады, қоршаған ортаға кері әсерлердің алдын алуға мүмкіндік туғызады, қоршаған ортаның жағдайына жауапкершілікті арттыруға бағытталған бастамалар қабылдайды, экологиялық таза және энергия сақтайтын технологияларды дамытуға және таратуға, экологиялық мониторинг жүргізуге және экологиялық ақпараттың ашық түрде берілуіне жәрдемдеседі.

Экологиялық менеджмент жүйесі мыналарды қамтиды:

- а) Олардың қызметінің қоршаған орта, денсаулық пен қауіпсіздік үшін келтірер зардаптарына қатысты барабар әрі уақытылы ақпарат жинау және бағалау;
- б) Экологиялық көрсеткіштерді жақсарту және ресурстарды тиімді пайдалану бойынша өлшенетін мақсаттарды белгілеу;
- в) Қоршаған ортаны, денсаулық пен қауіпсіздікті сақтау жөніндегі мақсаттарға қол жеткізу бойынша ілгерілеудің тұрақты мониторингі және тексеру.

Компания кәсіпорындарында энерготиімділікті, ресурстар сақтауды арттыруға және балама энергия көздерін пайдалануға, қызметкерлердің қауіпсіз жүру мәдениетін арттыру және өндірісте қауіпсіздік техникасын сақтауға ерекше көңіл бөлінетін болады.

**ЕНШІЛЕС ЖӘНЕ ТӘУЕЛДІ
ҰЙЫМДАРДЫҢ БАСТЫ ҚЫЗМЕТІ**

ЕНШІЛЕС ЖӘНЕ ТӘУЕЛДІ ҰЙЫМДАРДЫҢ БАСТЫ ҚЫЗМЕТІ

«Тыныс» АҚ

«Тыныс» АҚ – бұған дейін Оттекті тыныс алу аппаратурасы зауыты деген атымен белгілі, 1959 жылы құрылған. Бұған дейін Мәскеу қаласы «Наука» агрегаттық зауытының Конструкторлық бюросы (КБ), Томили-но қаласындағы «Звезда» зауытының КБ, Мәскеу қаласындағы А.И. Микоян атындағы машина жасау зауытының КБ әзірлеген 45 авиациялық бұйым түрін шығаратын жалғыз кәсіпорын (калька ұстаушы) болып табылады. 2005 жылдың қорытындысы бойынша кәсіпорын

2005 жылғы қорытындысы бойынша кәсіпорын Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Сапа саласындағы жетістіктері үшін» атты сыйлығына ие болды.

Шығарылатын өнімдерінің негізгі түрлері:

- авиациялық техника және авиациялық автома-тика құралдары үшін тіршілікті қамтамасыз ету аппаратурасы;

- АН, ИЛ, ТУ, ЯК, БЕ, СУ, МИГ, МИ, КА, Ансат маркалы азаматтық және әскери ұшақтар мен тікұшақтарға арналған авиациялық бұйымдар;

- полиэтилен құбырлар мен фитингтер және т.б.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар.

ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/ адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	3 631 138	4 033 967	3 809 073	657 497	6 012
2012 ж.- факт	4 652 426	4 823 054	4 660 940	658 668	7 202
2013 ж.- факт	5 583 012	5 839 329	5 771 931	528 255	8 198

«Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ

«Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ – мұнайгаз, энергетика және теміржол жабдығын шығаратын және машина жасауда осы өнімді шығару үшін қажетті барлық технологиялық бөліністері бар көпбейінді өндірістік қуаттарға ие Қазақстанның жетекші кәсіпорны болып табылады. 2011 жылы кәсіпорын алғашқы өнім шығаруының 50 жылдық мерейтойын атап өтті.

30 жыл бойы кәсіпорын КСРО Қорғаныс өнеркәсібі министрлігінің құрамында болды және толық жиынтықты ракеталық кешендермен метеорологиялық ракеталар өндірумен айналысты.

Кәсіпорын құрамында 19 өндірістік цех және бөлімшелер бар, оларда 2000 технологиялық жабдық жұмылдырылған, конструкторлық-технологиялық орталығы бар, онда жүзден астам білікті инженерлер мен конструкторлар жұмыс істейді. Өндіріске мұнай өндіру техникасының 11 бұйымы, 40-тан астам мұнай-химия жабдығының

түрлері, сондай-ақ энергетикалық және химиялық кешендері үшін гамма-өнім әзірленіп, өндіріске қойылған.

Кәсіпорында мұнайгаз жабдығын, мұнайгаз өңдеу жабдығын, энергетикалық және химиялық өндіріс, теміржол жабдығын, арнайы өнімдер шығару жолға қойылған.

2013 жылы кәсіпорында жаңа бұйымдар әзірлеу және игеру бойынша үлкен жұмыс атқарылды, шығарылатын жылу алмастырғыш және энергетикалық жабдықтар номенклатурасы кеңейтілді.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/ адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	3 005 700	2 819 740	2 774 172	16 583	2 602
2012 ж.- факт	5 108 200	5 737 000	5 670 365	208 050	4 493
2013 ж.- факт	5 570 012	5 674 835	5 597 850	326 671	4 843

«Зенит» Орал зауыты» АҚ

«Зенит» Орал зауыты» АҚ 1941 жылы Ленинградтан көшірілген «Двигатель» зауытының негізінде құрылған. Соғыс кезінде арнайы әскери-теңіз қару-жарағын шығарған. Ұлы Отан соғысы жылдары әскерді және флотты қамтамасыз етуде сіңірген еңбегі үшін Қазақстан кәсіпорындарының арасындағы жалғыз зауыт 1 дәрежелі Отан соғысы орденімен марапатталды.

Зауыттың негізгі қызмет түрі 1993 жылдан бері айналысатын катерлер мен кемелер жасау болып табылады, бұл Қазақстан Республикасында жаңа өнеркәсіп – кеме жасау сапасының қалыптасуының бастауы болды. Бұл зауытта тиісті техникалық және өндірістік мүмкіндіктер, зияткерлік және кадрлық әлеуеттің арқасында қалыптасты. Осы уақыт аралығында су ығыстырғыштығы 240 тоннаға дейінгі катерлер мен кемелердің сериялық өндірісі игерілді.

Шығарылатын өнімдер:

- кеме жасау;
- мұнайгаз кешеніне арналған өнімдер;
- агроөнеркәсіптік кешенге арналған өнімдер және өзге де азаматтық өнімдер.

Келешекте сондай-ақ салмағы 600 тоннаға дейін мамандандырылған теңіз кемелерін (көп функциялы қамтамасыз ету кемелері, жүзетін зертханалар, шамалы шөгетін сүйреткіштер, вахталық ауысымды жеткізетін кемелер, іздестіру құтқару және өрт сөндіретін кемелер) шығару жоспарланып отыр.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	2 984 010	1 145 419	1 087 494	66 745	3 323
2012 ж.- факт	4 682 732	6 758 734	6 741 681	549 164	5 135
2013 ж.- факт	5 223 529	5 243 294	5 224 778	332 406	5 528

«Мұнаймаш» АҚ

«Мұнаймаш» АҚ 1941 жылдың қарашасында Петропавл қаласына көшірілген Таганрогтық «Красный ги-дропресс» зауыты базасында құрылған.

Кәсіпорын мұнайгаз кешенінің өнімдерін шығаруға маманданады. Өнімдер бірегей технология бойынша өндіріледі және жоғары дәлдікпен, агрессивті сұйық және газды орталарға таттануға қарсы төзімділікке, жоғары тозу төзімділігіне ие. Эксплуатациялық техникалық сипаттамалар бойынша сорғылар үздік әлемдік үлгілер деңгейінде тұр.

Өндіріске арналған өнімдер мұнай өндіру кәсіпорындарының, ұқсас бұйымдарын пайдалану процессінде әзірленген талаптарға сәйкес өндіріледі, және тапсырыс берушінің талаптарын ескере отырып қосымша жасалуы мүмкін.

«Мұнай өнеркәсібі бұйымдарының механикалық өндірісін жаңғырту» инвестициялық жобасын жүзеге асыру үшін инвестициялар ретінде мемлекеттік қолдау түріндегі қаражаттар тартылады: «Өнімділік 2020» бағдарламасына қатысу арқылы ұзақ мерзімді лизингтік қаржыландыру.

Кең ауқымды жаңғырту жүргізілді, «НакамураТоми» (Жапония) өндірген жаңа металл өңдейтін жабдық енгізілді және ең жоғарғы әлемдік стандарттарға сай жобалау мен өндірісті басқарудың толассыз автоматтандырылған жүйесі құрылды.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/ адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	1 959 789	2 563 343	1 955 401	213 462	14 410
2012 ж.- факт	1 685 834	2 407 746	1 669 931	90 322	12 925
2013 ж.- факт	2 357 027	3 213 835	3 174 628	183 740	15 109

«КазИнжЭлектроникс» АҚ

«КазИнжЭлектроникс» АҚ (бұған дейін – ҚР Ұлттық радиоэлектроника және байланыс орталығы) 1994 жылы «Сарышаған» полигонының ғылыми-техникалық кешені, радиотехникалық бейіндегі кәсіпорындар мен ұйымдар базасында құрылған.

Кәсіпорынның негізгі қызмет түрлері қару-жарақты, әскери және арнайы техниканы жаңғырту және күрделі жөндеу, заманауи байланыс құралдары мен радиоэлектроника бұйымдарын өндіру, компьютерлік жабдықты құрастыру өндірісі.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	435 310	435 311	435 311	9 423	4 784
2012 ж.- факт	2 447 489	2 326 995	2 326 242	5 172	24 974
2013 ж.- факт	1 789 390	1 842 440	1 789 391	5 451	12 601

«С.М. Киров атындағы зауыты» АҚ

«С.М. Киров атындағы зауыт» 1928 жылы радиоаппаратура өндіру мақсатында құрылған. 1941 жылы зауыт Петропавл қаласына көшірілді

Кәсіпорынның негізгі қызметі байланыс құралдарын, теміржол автоматикасын, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің, теміржол көлігі, мұнайгаз кешенінің қажеттіліктері үшін қауіпсіздік жүйелерін, цифрлы теледидарға арналған техникалық құралдармен арнайы құралдарды жобалау және өндіру, құрастыру, іске қосу жөндеу жұмыстары, сервистік қызмет көрсету және жөндеу болып табылады.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	5 510 811	5 536 004	5 524 532	288 473	10 149
2012 ж.- факт	6 504 981	6 166 916	6 114 875	329 317	10 164
2013 ж.- факт	8 520 237	8 295 669	8 249 825	473 577	12 456

«С.М. Киров атындағы машина жасау зауыты» АҚ

«С.М. Киров атындағы машина жасау зауыты» АҚ 1942 жылы Махачкала түбінен көшірілген № 182 зауыт (қазіргі «Дагдизель» зауыты) базасында құрылған.

Кәсіпорында теңіз суасты қаруын, кеме гидравликасы бұйымдарын, қазандықтардың жану процессін автоматтандырылған басқару кеме жүйелерін, теміржол үшін қосалқы бөлшектер, тау-кен өндіру өнеркәсібіне және мұнайгаз кешеніне арналған бұйымдарды өндіру жолға қойылған.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/ адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	827 864	1 266 302	853 803	12 910	2 208
2012 ж.- факт	740 750	747 057	564 964	(311 192)	2 218
2013 ж.- факт	527 526	881 798	806 097	(333 204)	1 570

«Гидроприбор» ФЗИ» АҚ

«Гидроприбор» Ғылыми-зерттеу институты» АҚ 1972 жылы Орал қаласында КСРО Кеме жасау өнеркәсібі министрлігінің «Гидроприбор» Ленин-град Орталық Ғылыми-зерттеу институтының Орал филиалы ретінде, К.Е. Ворошилов атындағы СКБ Машина жасау зауытының базасында іздестіру, апаттан құтқару және арнайы су асты техникалық жұмыстарын жүргізу үшін су астында қолданылатын робототехникалық құралдарды зерттеу, әзірлеу және өндіру үшін құрылған. Қазіргі уақытта кәсіпорын қызметінің негізгі бағыттары кеме жасау, мобильді робототехника саласындағы, сондай-ақ мұнайгаз секторына арналған жабдықтар өндісіндегі зерттеулерге, жобалауға, өндіруге және инжинирингіне шоғырландырылған.

Бұл жұмыстарды орындау үшін кәсіпорында өндірісті ұйымдастыру үшін барлық қажетті лицензиялар мен сертификаттар бар.

2012 жылы кәсіпорын Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінде аккредитациядан өтті, ғылыми және (немесе) ғылыми- техникалық қызмет субъектісі ретінде Куәлік алды.

ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011ж.- факт	301 650	306 011	301 350	9 086	2 556
2012ж.- факт	377 756	381 603	377 756	4 503	2 974
2013гж.- факт	472 646	476 398	472 646	18 385	3 376

«811 автожөндеу зауыты» АҚ

«ҚИ 811 автожөндеу зауыты» АҚ 1976 жылдың шілдесінде Ерейментау қаласында КСРО Түркістан және Батыс Сібір әскери өнірінің көлік техникасының күрделі және регламенттелген жөндеу жұмыстарын қамтамасыз ету мақсатында құрылды.

Өзі қызмет еткен 30 жылдан астам уақыт ішінде кәсіпорын техниканы жөндеу және қайта жабдықтау саласында үлкен тәжірибе жинақтады. Зауыт өнімі жақсы беделге ие болды.

Қызметтің негізгі бағыттары барлық түрлендірмелі жүк көлігі техникасын күрделі жөндеу, түрлендіру, қайта жабдықтау және сервистік қызмет көрсету болып табылады.

Кәсіпорын барлық түрлендірмелі жүк көлігі техникасын күрделі жөндеуге, түрлендіруге, қайта жабдықтау және сервистік қызмет көрсетуге маманданған.

Қажетті лицензиялар мен сертификаттар бар.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	610 756	615 739	610 245	87 100	4 662
2012 ж.- факт	399 874	402 402	399 604	2 148	3 278
2013 ж.- факт	394 544	399 169	394 387	11 209	2 989

«Семей машина жасау зауыты» АҚ

«Семей машина жасау зауыты» АҚ 1969 жылы КСРО Қорғаныс өнеркәсібі министрлігінің бұйрығымен Рубцовск машина жасау зауытының (РМЗ) филиалы ретінде ашылды.

Зауыттың өндірістік қуаты өтімділігі жоғары жыланбауыр техника мен оның қосалқы бөліктерін, теміржол көліктерінің құраушы бөліктерін, сондай-ақ жалпы машина жасау өнімін шығаруға бағытталған.

Кәсіпорында ГТ-Т тартқыш-жыланбауыр көлік пен оның қосалқы бөлшектерінің, теміржол көлігінің жылжымалы құрамының, жалпы машина жасау өнімдерінің өндірісі жолға қойылған.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	636 876	493 326	478 738	7 220	4 163
2012 ж.- факт	1 466 020	1 815 813	1 807 056	182 961	10 445
2013 ж.- факт	1 898 148	856 322	843 963	6 870	8 628

«Семей инжиниринг» АҚ

«Семей инжиниринг» АҚ 1976 жылдың 2 шілдесінде негізі қаланған «Бронетанк жөндеу зауыты» РМК қайта құру арқылы ашылған.

Бронетанкілік техниканы күрделі жөндеу мен түрлендіру бойынша жұмыстар мен қызметтер ұсынатын Орта Азия аймағындағы жалғыз маманданған кәсіпорын болып табылады.

Кәсіпорын қару-жарақ пен әскери техниканы күрделі жөндеу мен түрлендіруге және конверсиялық техни-каны өндіруге маманданған.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	1 526 311	1 727 368	1 708 155	479 753	9 140
2012 ж.- факт	6 017 757	6 101 937	6 031 823	697 041	11 506
2013 ж.- факт	6 422 978	7 096 793	6 535 300	1 307 857	15 666

«Омега» аспап жасау зауыты» АҚ

«Омега» аспап жасау зауыты» АҚ 1972 жылы құрылды және КСРО Кеме өнеркәсібі министрлігі құрамына кірді, кеме тетіктерін басқаруға арналған жүйелер мен кешендер, ішкі кемелік байланыс аппаратурасы, кеме аспап құрылысының дәл механикасы бұйымдарының өндірісі саласында маманданды.

Кәсіпорында өндірістің келесі түрлері орныққан:

- әзірлеушілік;
- құралдық;
- металл өңдеуші;

- монтаждаушы-жинаушы;
- пластмассалы және резеңке техникалық өнімдер өндірісі;
- ауыз суды әзірлеуге арналған қондырғылар өндірісі.

Қазақстан темір жолының жылжымалы құрамына арналған қосалқы бөлшектердің, жылжымалы құрамға арналған бөлшектер мен түйіндердің кең ауқымын өндіру және жеткізу ұйымдастырылған.

Кәсіпорын темір жол қондырғысы, жылжымалы құрамға арналған бөлшектер мен түйіндер, арнайы өнім мен қос мақсаттағы өнімдері, АӨК өнімдерінің өндірісіне маманданған.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттары бар. ISO 9001:2008 сапа менеджменті жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

Атауы	Өндіріс көлемі (мың теңге)	Табыс -БАРЛЫҒЫ (мың теңге)	Соның ішінде:	Қорытынды табыс (мың теңге)	Еңбек өнімділігі (мың теңге/адам)
			Өнімді жүзеге асырғаннан түскен табыс (мың теңге)		
2011 ж.- факт	482 817	547 499	526 722	18 341	2 962
2012 ж.- факт	628 326	1 044 596	624 831	237 021	3 510
2013 ж.- факт	615 118	644 136	617 760	1 795	2 674

«Қазақстан инжиниринг» ҒЗИ» ЖШС

«Қару-жарақты басқару жүйелерін енгізудің бірыңғай орталығы» ЖШС «Қазақстан инжиниринг» Ғылыми- зерттеу институты» ЖШС ретінде қайта құрылып, ғылыми және ғылыми-техникалық қызмет субъектісі ретінде аккредитациядан өтті; әзірлемелер мен өндірісті, оқ - дәрілерді, қару-жарақты және әскери техниканы, қосалқы бөлшектерді, құраушы бұйымдар мен олардың аспаптарын; арнайы материалдарды олардың өндірісіне арналған қондырғыны жөндеуді, оның ішінде монтажды, реттеуді, түрлендіруді, орнатуды, сақтауды, жөндеу мен сервистік қызмет көрсетуді жүргізуге лицензиялары бар.

Ауқымды нарық пен сұраныстың артуына байланысты инжинирингтік бағытты ЕРС(М) келісімшарттар бағытында дамыту туралы шешім қабылданды, ол мыналарды қамтиды:

- экспорториентациялау арқылы ішкі нарықтағы инжинирингтік қызметтер нарығын дамыту;
- жаңа технологиялар енгізу (әзірлеу және трансфер);
- инжиниринг саласындағы қызметтер сапасын арттыру;
- өзіндік өндірістік әлеуетті дамыту.

№ р/р	Көрсеткіштер	2012 ж. - факт	2013 ж. - факт
1	Табыстар, барлығы (мың. теңге.)	153 335	237 271
2	Шығыстар, барлығы (мың. теңге.)	(154 670)	(273 611)
3	Қаржылық нәтиже (мың. теңге.)	(1 335)	(36 340)

«Қазақстан авиациялық индустриясы» ЖШС

Кәсіпорын «Астана қаласында авиациялық-техникалық орталық құру» жобасын жүзеге асыру үшін құрылды.

Аталмыш жоба мына бағыттар бойынша жүргізіледі:

1. «Cessna Aircraft Company» компаниясының үлгілік қатарына қызмет көрсету және құрастыру.

2. Ресейлік өндірушілердің тікұшақтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу.

3. Майдан авиациясы ұшақтарына техникалық қызмет көрсету және жөндеу.

4. Әскери-көлік авиациясының ұшақтарына сервистік қызмет көрсету.

«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС

«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС 2011 жылғы 18 сәуірінде құрылды.

Бірлескен кәсіпорынның құрылтайшылары: «Қазақстан инжиниринг» ҰК» (50%), ASELSAN түрік компаниясы (49%) және Түркияның Қорғаныс өнеркәсібі комитеті (1 %).

Бірлескен кәсіпорынның қызметі электрондық оптикалық аспаптар өндірісі болып табылады.

Сондай-ақ, кәсіпорын «Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС-мен өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойды. Оның аясында тараптар «Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС өндіретін ЕС-145 тікұшақтарына электрондық-оптикалық, қондырғы орнату мүмкіндігін игеруге дайын.

ISO 9001:2008, ISO 14001, AGAP-160, AGAP-2110, OHSAS 18001, AS9100 сияқты авиациядағы, қоршаған ортадағы, кәсіби қауіпсіздік пен денсаулықтағы менеджмент және сапа жүйесін енгізіп, жұмыс жасауда.

2013 жылы электрондық-оптикалық қондырғы өндірісі бойынша зауыт пайдалануға беріледі.

«Талес Қазақстан Инжиниринг» ЖШС

«Талес Қазақстан Инжиниринг» ЖШС 2008 жылғы маусым айында Француз Республикасына жасалған ресми сапар нәтижесінде Елбасының берген тапсырмасын орындау мақсатында 2009 жылдың мамырында құрылды.

Бірлескен кәсіпорынның құрылтайшылары «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ – 50%, «Талес Қазақстан» ЖШС – 40% (Франция), «Thales communication & security S.A.» компаниясы – 10% (Франция).

Кәсіпорын электронды қондырғыны, үйелерді және/немесе бағдарламалық қамсыздандыруды әзірлеуге, өндіруге және сатуға, және онымен байланысты қызметтерді ұсынуға; қорғаныс нарығына арналған радио мен коммуникациялық қондырғыны сатуға және оған техникалық қызмет көрсетуге маманданған.

«Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС

«Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС 2011 жылғы 28 маусымында құрылды.

Бірлескен кәсіпорынның құрылтайшылары: «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ (49%) және Испаниялық «Индра Системас, С.А.» компаниясы (51%).

Қызметтің негізгі түрлері – Қазақстандық тарапқа заманауи технологияларды трансферттеу негізінде қорғаныстық мәндегі радиоэлектронды жүйелерді өндіру және техникалық қызмет көрсету.

«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС

«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС 2010 жылғы желтоқсан айында құрылды.

Тең құқықты негізде пайда болған бірлескен кәсіпорынның құрылтайшылары «Қазақстан инжиниринг» ҰК» АҚ және EADS концернінің еншілес компаниясы - «Eurocopter» болып табылады.

Зауыт механикалық түйіндерге қызмет көрсету, табақтық металл бұйымдарын жөндеу, электр қондырғы мен борттық радиоэлектрониканы жөндеу, композиттік материалдардан жасапған бұйымдар мен қапақтарды жөндеу шеберханаларымен, қозғалтқыштарды, гидравликалық қондырғыны жөндеу бойынша шеберханалармен, техникалық қызмет көрсету және бояу бойынша жұмыстарды жүргізуге арналған жайлармен, дербес қазандықпен, қойма жайларымен жабдықталған.

Қызметтің негізгі түрлері:

- ЕС-145 тікұшақтарын құрастыру, сату, техникалық қызмет көрсету;

- персоналды: әлеуетті тапсырыс берушілердің ұшқыш және техникалық құрамын оқыту.

«Камаз инжиниринг» АҚ

«Камаз инжиниринг» АҚ 2005 жылғы 31 мамырында құрылды. Компанияның бірлескен құрылтайшысы «Камаз» ААҚ болып табылады.

«Камаз инжиниринг» АҚ - бұл Қазақстандағы Камаз көліктерінің негізінде жүк көліктері мен арнайы техниканы жинайтын бірінші зауыт. Қазақстан Республикасында жүк көліктерін өндіру бойынша көшбасшы болып табылады. Зауытта құрылған сәттен бастап, алты мыңнан астам көлік пен арнайы техника өндірілді, олар Республика экономикасының көптеген салаларында, атап айтқанда, күш құрылымдарында, ТЖМ, жол құрылысында, ауыл шаруашылығында қолданыс табуда. Үлгілік қатары 30-ға жуық арнайы және қос мақсаттағы техниканы құрайды.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялар мен сертификаттар бар.

ISO 9001:2008 сапа менеджмент жүйесі енгізілген және жұмыс жасайды.

«ЗИКСТО» АҚ

«ЗИКСТО» АҚ «В.В. Күйбышев атындағы машина жасау зауыты» АҚ мемлекеттік кәсіпорнын қайта құру арқылы ашылды.

Кәсіпорын ірі теміржол торабы - Петропавл қаласында орналасқан. Бұл кәсіпорынды шикізатпен және материалдармен қамтамасыз ету, сондай-ақ дайын өнімді тиіп жіберу үшін қолайлы жағдай туғызады.

Кәсіпорын жүк вагондарын, астық тасымалдауға арналған жабық хоппер-вагондарды, контейнер тасымалдағыштарды өндіруге, вагон мен оның құраушы бөліктерін күрделі жөндеуден өткізуге, вагон мен оның құраушы бөліктерін күрделі жөндеу мен жөндеудің басқа да түрлерінен өткізуге, мұнай-газ, энергетикалық кешендерге арналған өнімдерді, жалпы өнеркәсіптік тауарлар мен халықтық тұтыным тауарларын өндіруге маманданған.

Өндірісті ұйымдастыруға қажетті барлық лицензиялары мен сертификаттары бар. ISO 9001:2008 енгізілген сапа менеджмент жүйесімен жұмыс жасайды.

АЛДАҒЫ КЕЗЕҢДЕРГЕ АРНАЛҒАН ЖОСПАРЛАР

2014 жылы Компания активтері құнын 77 107 млн теңгеге дейін көтеру Компанияның даму жоспарында қарастырылған және Компанияның инвестициялық жобаларын жүзеге асыру үшін республикалық бюджет қаражатынан қаржыландырылатын негізгі құралдар, инвестициялар, ТМҚ құнын арттыру арқылы, сондай-ақ Компанияның облигациялық бағдарламасының аясындағы өзіндік және тартылған қаражаттар есебінен арттыру жоспарланып отыр.

Сонымен қатар, еңбек өнімділігін (Компаниялар тобы бойынша өндірілген өнім көлемі/кезең ішіндегі жоспарланатын (нақты) саны) әрбір қызметкерге 13,800 млн теңге деңгейіне дейін арттыру көзделіп отыр. 2013 жылдың нәтижесі бойынша еңбек өнімділігі әрбір қызметкерге 12,8 млн теңгені құрады. Компания кәсіпорындарының еңбек өнімділігін арттыру келесі бағыттарды жүзеге асырумен байланысты орындалатын болады жұмыс жасаушы кәсіпорындарды жетілдіру, технологиялар трансфері, персонал біліктілігін арттыру (мамандарды оқыту, қайта дайындау), жұмыс жасаушы кәсіпорындар негізінде ҒЗТКӘ дамыту.

ЕРС-контрактер құру бойынша жұмыс жүргізілетін болады. Жүзеге асыру бойынша келісімшарттарда шығарылатын өнімнің сервисі және қызмет көрсетуді жалғастыру қарастырылады, бұл қызмет ету мерзімін арттырып, кешенді қарауды қамтамасыз етеді.

Өндірісті жетілдіру мен жаңарту, сондай-ақ жаңа жұмыс орнын ашу жоспарланып отыр. Компания кәсіпорындарының өндірісін жетілдіру, жаңарту келесі бағыттар бойынша жүзеге асады:

- жоғары технологиялы қондырғыны сатып алу арқылы физикалық және моральдық тұрғыдан ескірген қондырғыны, арнайы көлік пен тетіктерді ауыстыру;
- технологиялар трансфері;
- өндірістік жайлар мен қондырғыларды реконструкциялау, күрделі жөндеу, учаскелердің орналасу кестесін өзгерту, зауытшілік көліктерін оңтайландыру, жаңа нысандарды салу;
- өндірісті автоматтандыру, заманауи техника мен бағдарламалық қамсыздандыруды сатып алу.

The background is a solid blue color with a gradient from dark blue at the top to a lighter blue at the bottom. Overlaid on this are several thin, white, wavy lines that flow across the page, creating a sense of movement and depth. These lines are most prominent in the upper and lower right quadrants.

**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР
ЕСЕБІ**

БАСШЫЛЫҚТЫҢ 2013 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНЫНДА АЯҚТАЛАТЫН ЖЫЛҒА ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІГІН РАСТАУЫ

«Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі – «Топ») басшылығы барлық маңызды аспектілерде Топтың 2013 жылғы 31 желтоқсанына дейінгі шоғырландырылған қаржылық күйін, сондай-ақ оның қызметінің шоғырландырылған нәтижелерін, ақшалай куралдарының қозғалысы мен көрсетілген күнге аяқталатын жыл ішіндегі капитал өзгерісін сенімді сипаттайтын шоғырландырылған қаржылық есептің Халықаралық қаржылық есеп стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындалуы үшін жауап береді.

Қаржылық есепті дайындауда басшылық төмендегілер үшін жауапкершілік алады:

- есеп саясатының дұрыс таңдалуы мен оның қағидаларының қолданылуын қамтамасыз ету;

- ақпаратты, атап айтқанда, есеп саясаты туралы мәліметтерді ақпараттың қисындылығы, сенімділігі, салыстырмалығы мен түсініктілігін қамтамасыз етілетін үлгіде ұсыну;

- ХҚЕС талаптарын орындау белгілі бір мәмілелер, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе жағдаяттар шоғырландырылған қаржылық жағдайға және Топ қызметінің шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне ықпал ететін дәрежеде қолданушылардың есептілікті түсінуі үшін жеткіліксіз болғанда, қосымша ақпараттарды ашу;

- Топтың болжанатын болашақта қызметін жалғастыра алу қабілетін бағалау.

Топ басшылығы сондай-ақ барлығы үшін де жауапкершілік артады:

- Топтың барлық кәсіпорындарындағы ішкі бақылаудың тиімді әрі сенімді жүйесін әзірлеу, енгізу және ұстап тұру;

- Топ мәмілелерін ашуға және түсіндіруге мүмкіндік беретін нысанда есеп жүргізу, сондай-ақ кез келген күні Топтың шоғырландырылған күйі туралы жеткілікті деңгейде дәлме-дәл ақпаратты ұсыну, шоғырландырылған қаржылық есептің ХҚЕС талаптарына сәйкес қамтамасыз ету;

- ХҚЕС және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, бухгалтерлік есеп жүргізу;

- Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық қисынды ықтималды шараларды қабылдау;

- алаяқтық және басқа да қиянат етушілік деректерін анықтау және болдырмау.

31 желтоқсан 2013ж. аяқталатын жылға шоғырландырылған қаржылық есепті дайындау және бекіту үшін жауапкершілігі туралы растауы «Қазақстан инжиниринг» Ұлттық компаниясы» АҚ 5 наурыз 2014 жыл.

Топ басшылығы атынан

Смағұлов Б.С.	Жетенова А.К.	Бүркітбаева А.М.
Басқарма Төрағасы	Басқарушы директор	Бас бухгалтер

2014 жылғы 5 наурыз
Қазақстан Республикасы, Астана қаласы.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ

«Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық Компаниясы» АҚ акционеріне және Директорлар кеңесіне:

Біз «Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық Компаниясы» АҚ мен оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі - «Топ») 2012 жылғы 31 желтоқсанына дейінгі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп пен осы күнге аяқталатын жыл ішіндегі жиынтық табыс, капитал өзгерісі мен ақшалай құралдар қозғалысы туралы шоғырландырылған есептерді қамтитын қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілікке, сондай-ақ есеп саясаты мен басқа да түсіндірмелердің негізгі қағидасының ашылуына аудит жүргіздік.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін басшылық жауапты.

Басшылық Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға және сенімді ұсынуға, сондай-ақ басшылық арам ниетті іс-қимылдар мен қателер салдарынан елеулі бұрмаланулары жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілік дайындау үшін қажетті ішкі бақылау жүйесін құру үшін жауапкершілік танытады.

Аудиторлар жауапкершілігі

Біздің жауапкершілігіміз өзіміз жүргізген аудит негізінде осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің сенімділігі туралы пікір білдіруге сай. Біз Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Бұл стандарттар аудиторлардың этикалық нормаларды сақтауын, сондай-ақ аудитті шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмаланулары жоқ екендігіне жеткілікті сенімділік туындайтындай етіп жоспарлауды және жүргізуді талап етеді. Аудит сандық көрсеткіштер мен шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерге қатысты аудиторлық дәлелдемелерді алуға қажетті шаралардың жүргізілуін қамтиды. Шараларды таңдау өз мақсатында пайдалану мен қателер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану қауіптерін бағалауды қосқанда, аудитордың кәсіби талдауына негізделеді. Мұндай қауіптерді бағалау аталмыш жағдайларда қолданылатын аудиторлық шараларды әзірлеу мақсатында алайда ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіруге арналмаған, шоғырландырылған қаржылық есептіліктің дайындалуы мен сенімділігін ішкі бақылау жүйесін қарастыруды қамтиды. Аудит сондай-ақ қолданылатын есеп саясатының тиісті сипаттағы бағалауын, басшылыққа алынған бағалау көрсеткіштерінің

негізділігін, сондай – ақ тұтастай алғанда шоғырландырылған қаржылық есептілік ұсынуды бағалауды қамтиды. Біз, алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді сипаттау үшін жеткілікті әрі тиісінше негізді деп санаймыз.

Пікір

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде Топтың 2013 жылғы 31 желтоқсанына дейінгі шоғырландырылған қаржылық күйін, сондай – ақ оның қызметінің нәтижелері мен ақшалай құралдарының көрсетілген күнге аяқталатын жыл ішіндегі қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес сенімді сипаттайды.

<p>«Делойт» ЖШС Қазақстан Республикасында аудит торлық қызметпен айналысуға берілген мемлекеттік лицензиясы №0000015, МФЮ-2 түрі, Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі 2006 жылғы 13 қыркүйегінде берілген.</p>	<p>Дулат Тайтулеев Тапсырма бойынша серіктес, Білікті аудитор Біліктілік куәлігі № МФ-0000095 2012 жылғы 27 тамызда берілген Қазақстан Республикасы</p>
	<p>Нурлан Бекенов «Делойт» ЖШС бас директоры</p>

2014 ж. 5 наурыз
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

	Ескертпелер	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР:			
Негізгі құралдар	6	13,368,531	10,146,158
Материалдық емес активтер	7	347,467	212,306
Бірілесіп кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар	9	3,057,799	2,775,260
Тәуелді кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар	10	1,707,626	1,511,816
Басқа ұзақ мерзімді активтер	11	889,682	1,063,235
Кейінге қалдырылған салық активтері	36	456,721	213,691
Жылжымайтын мүлікке құйылатын инвестициялар		35,674	45,196
Ұзақ мерзімді инвестициялар		4,417	4,417
Ұзақ мерзімді активтердің барлығы		19,867,917	15,952,079
АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР:			
Тауарлық-материалдық қорлар	12	13,684,008	10,887,246
Сауда дебиторлық берешегі	13	2,444,368	1,817,049
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		495,478	146,397
Өтелетін басқа салықтар	14	997,080	641,505
Қолданысы шектеулі ақшалай құралдар	15	371,151	87,062
Басқа ағымдағы активтер	16	5,349,154	6,296,234
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	17	20,110,038	-
Ақшалай құралдар мен олардың баламалары	18	10,758,902	10,114,635
		54,210,179	29,990,128
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		8,708	1,832
Ағымдағы активтердің барлығы		54,218,887	29,991,960
БАРЛЫҚ АКТИВТЕР		74,086,804	45,944,039
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
КАПИТАЛ:			
Жарғылық капитал	19	12,101,802	12,101,802
Қосымша төленген капитал	20	841,018	743,301
Бөлінбеген пайда		10,005,198	7,696,411
Негізгі компания Акционеріне қатысты капитал		22,948,018	20,541,514

Бақыланбайтын иелік үлестері	21	631,934	561,383
Барлық капитал		23,579,952	21,102,897
ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Қарыздар	22	-	462,327
Шығарылған қарыздық бағалы қағаздар	23	40,556,598	4,327,836
Қаржылық жалға беру бойынша міндеттемелер	24	881,969	1,415,843
Қызметкерлердің жұмысы үшін төленетін сыйақы міндеттемелері		38,800	-
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	25	134,055	218,216
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	36	704,597	639,649
Артықшылықты акциялардың қарыздық компоненті		212,775	205,072
Барлық ұзақ мерзімді міндеттемелер		42,528,794	7,268,943

	Ескертпелер	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР:			
Қарыздар және ұзақ мерзімді қарыздардың ағымдағы бөлігі	22	-	6,220,430
Шығарылған қарыздық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі	23	183,026	34,005
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі	24	124,311	345,031
Пайызда және шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер	24	-	204,370
Сауда кредиторлық берешегі	26	3,163,228	3,911,553
Қызметкерлердің жұмысы үшін төленетін сыйақы міндеттемелері		4,642	-
Табыс салығы бойынша берешек		66,067	236,113
Салық бойынша берешек	27	1,069,258	1,427,207
Басқа ағымдағы міндеттемелер	28	3,367,526	5,193,490
Барлық ағымдағы міндеттемелер		7,978,058	17,572,199
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		74,086,804	45,944,039

Смағұлов Б.С.	Жетенова А.К.	Бүркітбаева А.М.
Басқарма Төрағасы	Басқарушы директор	Бас бухгалтер

2014 ж. 5 наурыз
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Ескертпе 78-131 беттер шоғырландырылған қаржылық есептің ажыратылмайтын бөлігі ретінде қарастырылады.
Тәуелсіз аудиторлар есебі 68-70 беттерде келтірілген.

	Ескетпелер	2013 ж.	2012 ж.
Жалғастырушы қызмет			
Табыстар	29	44,771,432	52,153,614
Өзіндік құн	30	(36,357,258)	(43,392,917)
Жалпы пайда		8,414,174	8,760,697
Жалпы және әкімшілік шығыстар	31	(4,126,931)	(3,807,427)
Өткізу бойынша шығыстар	32	(1,144,067)	(841,849)
Басқа пайдалар	33	59,822	618,165
Бағам айырмасынан болатын табыс/(шығын), таза		23,433	(21,272)
Бірлескен кәсіпорындар пайдасындағы үлес	9	671,981	1,054,613
Тәуелді кәсіпорындар пайдасындағы /(шығын) үлес	10	226,168	(57,386)
Пайда және шығындар арқылы пайда болатын қаржылық міндеттемелер бойынша табыс /(шығын)	24	65,199	(21,140)
Қаржылық табыстар	34	673,189	314,818
Қаржылық шығыстар	35	(1,383,734)	(790,886)
Табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда		3,389,234	5,208,333
Табыс салығы бойынша шығыстар	36	(306,214)	(670,367)
Жалғасатын қызметтен түсетін жыл ішіндегі пайда		3,083,020	4,537,966
Тоқтайтын қызмет			
Тоқтайтын қызметтен түсетін жыл ішіндегі пайда	37	-	20,580
ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ТАЗА ПАЙДА ЖӘНЕ БАРЛЫҚ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС		3,083,020	4,558,546
Қатысты таза пайда және барлық жиынтық табыс:			
Негізгі компания акционеріне		2,994,883	4,522,297
Бақыланбайтын иелік үлестеріне	21	88,137	36,249
		3,083,020	4,558,546
Смағұлов Б.С.	Жетенова А.К.	Бүркітбаева А.М.	
Басқарма Төрағасы	Басқарушы директор	Бас бухгалтер	

2014 ж. 5 наурыз
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Ескертпе 78-131 беттер шоғырландырылған қаржылық есептің ажыратылмайтын бөлігі ретінде қарастырылады.
Тәуелсіз аудитордар есебі 68-70 беттерде келтірілген.

	Ескерт-пелер	Жарғылық капиталы	Қосымша төленген капитал	Бөлінбеген пайда	Компанияның негізгі акционеріне қатысты капитал	Бақыланбайтын иелік үлестері	Барлығы капитал
2012 жылғы 1 қаңтары		12,101,802	522,835	3,874,545	16,499,182	573,174	17,072,356
Барлық пайда мен жыл ішіндегі жиынтық табыс		-	-	4,522,297	4,522,297	36,249	4,558,546
55,117 мың теңге сомасындағы кейінге қалдырылған салық әсерін шегере отырып, Акционерден алынған қарыз бойынша әділ құнға дейін түзету	22	-	220,466	-	220,466	-	220,466
Артықшылықты акциялардың қарыздық компонентін бағалау		-	-	(7,226)	(7,226)	-	(7,226)
Дивиденттер	19, 21	-	-	(693,205)	(693,205)	(48,040)	(741,245)
2012 жылғы 31 желтоқсаны		12,101,802	743,301	7,696,411	20,541,514	561,383	21,102,897
Табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда		-	-	2,994,883	2,994,883	88,137	
24,429 мың теңге сомасындағы кейінге қалдырылған салық әсерін шегере отырып, Акционерден алынған қарыз бойынша әділ құнға дейін түзету	22	-	97,717	-	97,717	-	
Артықшылықты акциялардың қарыздық компонентін бағалау		-	-	(7,703)	(7,703)	-	
Дивиденттер	19, 21	-	-	(678,393)	(678,393)	(17,586)	
2013 жылғы 31 желтоқсаны		12,101,802	841,018	10,005,198	22,948,018	631,934	
Смағұлов Б.С.		Жетенова А.К.			Бүркітбаева А.М.		
Басқарма Төрағасы		Басқарушы директор			Бас бухгалтер		

2014 ж. 5 наурыз
 Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
 Ескертпе 78-131 беттер шоғырландырылған қаржылық есептің ажыратылмайтын бөлігі ретінде қарастырылады.
 Тәуелсіз аудитордар есебі 68-70 беттерде келтірілген.

	Ескертпелер	2013 ж.	2012 ж.
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ:			
Табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда		3,389,234	5,228,913
Мыналар бойынша түзету:			
Амортизация мен тозу	30,31 32,33	812,785	621,234
Кунделікті қарыздар бойынша қор	31	161,688	32,936
Өтімсіз тауарлық-материалдық бойынша қор	31	110,146	(56,046)
Негізгі құралдардың құнсыздануы	33	13,874	(532,944)
Бағам айырмасынан пайда болатын шығын/(пайда)		(23,433)	21,272
Инвестициялардың шығуынан болатын шығын		-	(40,371)
Қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын ұйымдар пайдасындағы үлес	9	(671,981)	(1,054,613)
Тәуелді ұйымдардың табыстағы үлесі	10	(226,168)	57,386
Пайда және шығын арқылы қаржылық міндеттемелер бойынша шығын	24	(65,199)	21,140
Кепілді міндеттемелер бойынша қор	30	(437,308)	371,036
Қолданылмаған демалыстар бойынша қор	25	322,682	524,442
Қызмет көрсету бойынша шығыстарды (қалпына келтіру)/ есептеу		-	(392,792)
Басқа қорлар		48,208	145,840
Қаржылық табыстар	34	(673,189)	(95,377)
Қаржылық шығыстар	35	1,383,734	790,886
Айналымдық капиталдағы өзгеріске дейінгі операциялық қызметтен түсетін ақшалай құралдардың қозғалысы		4,145,073	5,642,942
Айналымдық капитал баптарындағы өзгерістер:			
Тауарлық-материалдық қорлардың өзгерістер:		(3,556,449)	(2,704,973)
Сауда дебиторлық берешектің өзгерісі		(705,055)	(664,257)
Қосылған құн салығының өзгерісі және өтелетін басқа да салықтар		(355,575)	64,934
Басқа активтердің өзгерісі		1,559,228	(2,034,694)
Сауда кредиторлық берешектің өзгерісі		(606,972)	3,184,505
Салықтар бойынша берешектің өзгерісі		(379,002)	353,571
Басқа міндеттемелердің өзгерісі		(2,056,165)	813,679

Операциялық қызметтен алынған / (қолданылған) ақшалай құралдар		(1,954,917)	4,655,707
Төленген пайыздар		(1,148,056)	(445,596)
Төленген табыс салығы		(1,006,799)	(736,242)
Операциялық қызметтен алынған / (қолданылған) ақшалай құралдар		(4,109,772)	3,473,869
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ:			
Негізгі құралдарды сатып алу		(2,409,823)	(2,002,753)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(90,238)	(107,141)
Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар	11	(669,595)	(921,130)
Қауымдасқан кәсіпорындардың берген қарыздары	16	(524,484)	(2,200,000)
Берілген қарыздарды өтеу		-	54,474
Алынған дивидендтер		575,497	248,825
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		6,290	686,898
Еншілес ұйымдардарды шегерілуіне байланысты ақшалай құралдардың таза кірісі	37	-	8,436
Қысқа мерзімді инвестициялар сатып алу		(20,027,800)	(4,671)
Инвестициялық қызметте қолданылған таза ақшалай құралдар		(23,140,153)	(4,237,062)

	Ескертпелер	2013 ж.	2012 ж.
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ:			
Бағалы қағаздарды шығару	23	40,713,099	4,317,912
Облигацияларды өтеу		(4,597,294)	-
Қарыздарды алу		4,919,400	9,913,114
Қарыздарды өтеу		(11,615,728)	(5,990,938)
Қаржылық жалды өтеу		(728,230)	(71,999)
Төленген дивидендтер		(797,055)	(775,935)
Қаржылық қызметтен алынған таза ақшалай құралдар		27,894,192	7,392,154
АҚШАЛАЙ ҚҰРАЛДАР МЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ		644,267	6,628,961
АҚШАЛАЙ ҚҰРАЛДАР МЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫНЫҢ ӨЗГЕРІСІ таза жыл басындағы	18	10,114,635	3,485,674
АҚШАЛАЙ ҚҰРАЛДАР МЕН ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ жыл соңындағы	18	10,758,902	10,114,635

2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсанында аяқталатын маңызды ақшалай операциялар жылдар келесі бағыттарда көрсетілген:

	2013 ж.	2012 ж.
Қаржылық жалдау бойынша негізгі құралдар мен құраушы материалдар түсімдері (24 -ескертпе)	-	1,240,676
Тауарлық-материалдық қорлардан негізгі құралдарға ауыстыру (6-ескертпе)	522,069	72,713
Сатуға арналған негізгі құралдарды ұзақ мерзімді активтерге ауыстыру (6-ескертпе)	5,031	-
Тауарлық-материалдық қорлардан материалдық емес активтерге ауыстыру (7 - ескертпе)	80,336	-
Қауымдасқан ұйымға берілген қарыз бойынша әділ құнға дейін түзету (16-ескертпе)	147,566	72,991
Тауарлық-материалдық қорлардан басқа ұзақ мерзімді активтерге ауыстыру	11,210	63,503
Қаржылық жалдау бойынша бұрын берілген аванстарды есепке алу	-	223,582
Акционерден алынған қарыздың әділ құнына дейін түзету (22-ескертпе)	97,717	220,466
Негізгі құралдар құнына капиталдандырылған қаржылық шығындар	202,379	72,405
Дайын өнім мен аяқталмаған өндірістің баланстық құнына есептелген тозу	27,577	38,656

Смағұлов Б.С.	Жетенова А.К.	Бүркітбаева А.М.
Басқарма Төрағасы	Басқарушы директор	Бас бухгалтер

2014 ж. 5 наурыз

Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

Ескертпе 78-131 беттер шоғырландырылған қаржылық есептің ажыратылмайтын бөлігі ретінде қарастырылады. Тәуелсіз аудиторлар есебі 68-70 беттерде келтірілген.

Шоғырланған қаржылық есебіне ескертпе

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан инжиниринг» Ұлттық Компаниясы» Акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Қазақстан инжиниринг» немесе «Компания») Қазақстан Республикасының қорғаныстық-өнеркәсіптік индустриясын басқару жүйесін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 13 наурыздағы № 244 қаулысына сәйкес құрылды. Компания 2003 жылғы 16 сәуірінде Астана қаласының Әділет басқармасында заңды тұлға ретінде тіркелді (тіркеу нөмірі №13659-1901 -АҚ). 2005 жылғы 20 мамырында Компания Астана қаласы Әділет департаментінде заңды тұлға ретінде қайта тіркеуден өтті (тіркеу нөмірі №13659-1901-АҚ).

2013 және 2012 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ болып табылады.

2010 жылғы 15 маусымында Компания акцияларының 100% пакеті Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігіне сенімгерлік басқаруға берілді.

Компания мен оның еншілес кәсіпорындары қызметінің негізгі түрлері:

- қорғаныс, қос және азаматтық мақсаттағы тауарлар мен қондырғыларды дамыту, өндіру, жүзеге асыру және жою бойынша мемлекеттік саясаттың орындалуына қатысу;
- ішкі қажеттілік пен экспортты қамтамасыз ету үшін қорғаныстық және қос мақсаттағы өнімдерді дамыту мен өндірудің ағымдағы және ұзақмерзімді салааралық бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыруға қатысу;
- Қазақстан Республикасының қарулы күштері мен басқа да әскери құрылымдарына, сондай-ақ экспортқа арналған қару-жарақты, әскери техника мен қос мақсаттағы өнімдерді өндіру және импорттау;
- конверсия бағдарламалары мен қорғаныстық-өнеркәсіптік кешенді дамыту бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыру;
- мемлекеттік қорғаныс тапсырысын орындауға; ұтқыр резервтерді қапыптастыру және сақтау бойынша жоспарларды қалыптастыруға және жүзеге асыруға қатысу;
- мұнай-газ, теміржол, авиациялық, ауылшаруашылық, кеме құрылысы қондырғыларының өндірісі, азаматтық мақсаттағы тауарлар өндірісі.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Компания мен оның келесі еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі бірлесіп, «Топ» деп аталатын) қаржылық есептілігін қамтиды. Топ құрылымы бойынша мағлұмат 8 - ескерпеде көрсетілген.

Заңды мекен-жай: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қонаев көшесі,10

2013 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ қызметкерлерінің саны 5,638 адамды құрады (2012 ж. 31 желтоқсаны: 6,458 адам).

2013 жылғы 31 желтоқсанына аяқталатын жылдағы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі башылық тарапынан 2014 жылғы 5 наурызында бекітілді.

Операциялық орта

Қазақстанды қосқандағы, дамушы елдер нарығы анағұрлым дамыған нарықтардың қауіптерінен ерекшеленетін экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық қауіптерге бейім келеді. Қазақстанда бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгеруі мүмкін, олардың негізсіз түсінімі қалыптасу мүмкіндігі бар. Қазақстан дамуының болашақтағы бағыты көбінесе мемлекеттік салықтық және несиелік-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ елдің саяси жағдаятындағы өзгерістерге тәуелді.

Қазақстанның мұнай мен газдың ауқымды көлемін шығарып, экспорттауына байланысты Қазақстан экономикасы мұнай мен газға белгіленетін әлемдік бағаларға тәуелді болып келеді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАРАЛҒАН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТАРЫН ҚАБЫЛДАУ

Ағымдағы жылы қабылданған стандарттар мен түсініктемелер

Қаржылық есептілікті ашу мен көрсеткіштерге әсер еткен немесе жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС

Ағымдағы жылы алғаш рет Топ ХҚЕС жағартуларды және өзгерістерді еңгізді, 2013 жылғы 1 қаңтарынан бастап міндеттелген.

Қаржылық есептілік ұсыну ХҚЕС басқа жиынтық табысты ұсыну әдістеріне қатысты түзетулер қолданылды. ХҚЕС7 «Қаржылық құралдар: ақпараттың ашылуы» бастапқы қолданысы туралы ақпараттың ашылуын талап ететін түзетулер. Ағымдағы жылы Топ күшіндегі 7 «Қаржылық құралдар-ашылу» ХҚЕС-ке қаржылық активтердің аударымына қатысты ашылумен байланысты түзетулер қаржылық есептілік ұсынуға қатысты кейбір тұжырымдамалар мен мәселелерге, тану және бағалау мәселелеріне қатысты.

Жоғарыда тізбеленген стандарттарды қабылдау Топтың операция нәтижелеріне немесе қаржылық жағдайына, немесе шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерге әсер етпеді.

Қауымдасқан қызмет туралы келісім, тәуелді кәсіпорындарды шоғырландыру бойынша жаңа және перспективалы стандарттар есептілігі.

2011 жылғы мамырында «бес стандарт пакеті» шоғырландырылған есеп, тәуелді кәсіпорындардың бірлескен қызмет келісімі шығарылды

10 ХҚЕС «Шоғырландырылған қаржылық есептілік»

11 ХҚЕС «Бірлескен келісімдер»

12 ХҚЕС «Басқа ұйымдарға үлестердің ашылуы»

27 ХБЕС (2011) «Шоғырландырылған және бөлек қаржылық есептілік»

28 ХБЕС (2011) «Қауымдасқан кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар»

Жоғарыда аталған бес стандарт 2013 жылға 1 қаңтарынан кейін басталатын жылдық есептілік кезеңдері үшін міндетті түрде қолданылулары тиіс.

Барлық бес стандартты бір уақытта қолданған жағдайда мерзімнен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Топ басшылығы барлық Стандарттар мен Түсініктемелердің Компанияның осы стандарттар күшіне енетін күнінен басталатын кезең ішіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданып, осы Стандарттар мен Түсініктемелерді қабылдау бастапқы қолдану кезеңінде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтеді.

Ағымдағы жылы алғаш рет Топпен стандарттар бойынша жаңартулар мен өзгерістерді қолданылды.

27 ХБЕС «Шоғырландырылған және бөлек қаржылық есептілік» және 12 ТКТ (SIC) «Шоғырландырылған арнайы кәсіпорындардың бағыты» 10 ХҚЕС ережеге біршама өзгертулер енгізілді.

10 ХҚЕС үш міндетті бақылаудың жаңа анықтамасы берілген: (а) инвестициялық объектілерге билік өкілеттілік, (б) инвестициялық объектілердің қызметінің өзгермелі көрсеткіштері бойынша пайда мен қауіп және (в) инвестициялық объектілердің қызметінің өзгермелі көрсеткіштеріне билік өкілеттілікті қолдану мүмкінділігінің әсері. Пайда табу үшін кәсіпорын қаржылық және шаруашылық саясатын анақтау мүмкін болса ол бұрында бақыланатын болып саналатын. 10 ХҚЕС (IFRS) бақылауды анықтау бойынша қосымша басқаруды қарастырады.

10 ХҚЕС «Шоғырландырылған қаржылық есептілікке» сәкес құрастырылған 27 «Шоғырландырылған және бөлек қаржылық есептілік» ХБЕС 2013ж. қаңтарындағы жағдай бойынша қорытындыларға сәйкес құрастырылған шоғырландыру қажеттілігінің қорытынды айырмашылықтарын Топ сұрақ ретінде қарастырды.

Топтың анықтауы бойынша 10 ХҚЕС қолдану еншілес кәсіпорындардың қандай да болсын шоғырландыруға немесе шоғырландырмауға алып келген жоқ.

11 ХҚЕС 31 «Бірлескен қызметке қатысу» ХБЕС алмастырды. Сондай-ақ ТКТ (SIC) түсіндіру 13 «Бірлескен бақылаушы кәсіпорындар – монетарлық емес қатысушылардың үлесі» 28 ХБЕС қосылған(2011). 11 ХҚЕС қызмет келісімінің есептілігі бойынша және классификациялауды екі немесе бірнеше жақтармен бірлесіп бақылау қарастырылған. 11 ХҚЕС сәйкес бірлескен қызмет, бірлескен кәсіпорын немесе операция ретінде классификацияланады. Классификация құрылымы қашан қолданылатыны, басқа фактілер мен жағдайлар бойынша міндеттері және құқтары анықталады.

Бірлескен операция – қызметке бірлескен бақылауға иелік ететін кәсіпкерлерде қызметпен байланысты активтерге құқығы мен міндеттемелер бойынша жауапкершіліктің болуын болжайтын бірлескен қызмет. Бірлескен кәсіпорын – қызметке бірлескен бақылауды иелік ететін кәсіпорындарда қызметтердің таза активтеріне құқығы болуын болжайтын бірлескен қызмет. 31 ХБЕС бірлескен қызмет бойынша келісімнің үш түрі қарастырылады: бірлескен бақылаушы кәсіпорындар, активтер және операциялар. 31 ХБЕС бірлескен қызмет бойынша классификациясы құқықтық форма бойынша анықталады (мысалы: жеке заңды тұлғаның болуы бірлескен қызметтің бірлескен кәсіпорынның классификациялануына алып келді).

Бірлескен кәсіпорынның және бірлескен операцияның алғашқы және кейінгі есебінің айырмашылықтары ажыратылады. Жұмсалымдары бірлескен кәсіпорындарға үлестік қатысудың (пропорционалды шоғырландыру рұқсат етілмейді) әдісімен қамтылады.

Бірлескен операцияның барлық қатысушысы меншікті активтерді (активтің сыбағасын бірлескен иеленушілікте алу), меншікті міндеттемелерді (сыбағаны бірлескен міндеттемелерді ашу), меншікті кірісті (сыбағаны бірлескен операцияның

шығынын қарастыру) және жеке меншікті шығындарды (сыбағаны бірлескен операцияның шығындарында ішіне ала) стандарттарға сәйкес қолдану. Бірлескен операцияның барлық қатысушысы активті, міндеттемелерді, стандарттарға сәйкес қолдану бірлескен операцияға деген қарасты табыстарды және шығындарды ескереді.

Басшылық Топтың жұмсалымының топтастыруын бірлескен қызметке сәйкес 11 ХҚЕС қарастырды. Барлық бірлескен қызметке салымдар 11 ХҚЕС бойынша басшылық классификацияланып бірлескен кәсіпорын және үлестік қатысу арқылы көрсетілуі керек деген бір ұйғарымға келді.

12 ХҚЕС жұмсалымдарға еншілес және тәуелді кәсіпорындарға, сондай – ақ бірлескен қызмет немесе шоғырландырылмаған құрылымдау кәсіпорындарға қолдану. 12 ХҚЕС қолдану шоғырланған қаржылық есептілікті толық ашуға мүмкіндік берді (8, 9 және 10- ескертулер).

Арада бүгіндікте, 12 ХҚЕС қолданысы толық ашылатын шоғырландырылған қаржылық есептілікте келтіріледі.

Ағымдағы жылы Топ алғаш рет 12 ХҚЕС қолданды. Бұл стандарт біртұтастылықты қалыптастырып, бағалауға әділ құн және ашу туралы әділ құнды бағалауды қарастырады. 13 ХҚЕС қаржылық және қаржылық емес бағыттарда қолданылады, ХҚЕС басқа стандарттары әділ бағалауды талап немесе рұқсат етеді, сондай – ақ құнды әділ бағалауды ашу, 2 ХҚЕС «Акцияларға негізделген төлемдер», жалдау келісімдері, 17 ХБЕС «Жалдау» реттеушілік, сондай – ақ бағалау, салыстырмалы, бірақ әділ құнның теңсіздігі (мысалы: таза ықтимал бағаны жүзеге асыруды бағалауда қорлардың немесе игерушілікті бағалаудағы қамтамасыздық).

Бұл стандартта әділ құнын бағалау қарастырылған, сондай – ақ әділ құнын бағалауды ашу бойынша жалпы ережелер қалыптастырылған. 13 ХҚЕС әділ құнын сатылу активтің немесе міндеттеменің берілісінің негізгі нарықта қосымша сатылым бағасы ретінде (немесе оның болмағандығының, ең берекеліде) бағалау күніне ағымдағы нарықтық жағдайында қарастырады.

2013 жылғы 2 қаңтарынан бастап 13 ХҚЕС есептілік жылдарынан бастап әрекет етеді. Ауыспалы жағдайда 13 ХҚЕС стандартты салыстырмалы мәліметте қолданбауды бастапқы қолдану кезеңінде қарастырылады. Сәйкесінше, Топ салыстырмалы 13 ХҚЕС бойынша 2012 ж. (2013 ж. ашылым 40 – ескертуде қарастырылған) жасалмады. Қосымша ашудан басқа, 13 ХҚЕС қолдану шоғырландырылған қаржылық есептің көрсеткіштеріне әсерін тигізбеді.

«Өзге жиынтық табыс туралы ақпараттың ұсынылымы» ағымдағы жылы Топ 1 ХБЕС өзгертулерін алғаш қолданды. Аталмыш түзету жаңа терминалогияны (қолдану міндетті емес) жиынтық табыс есептілігі және табыс пен шығыс есептіліктерінде енгізілген. 1 ХБЕС кіріс пен шығыс және жиынтық табыс туралы өзгертулер жекелеген есептілікте немесе екі жеке – жеке есеп ретінде көрсетуге болады.

Өзгертулердегі жиынтық табыстың топтасуына келесідей талаптар қойылған: а) мақала, табыс және шығындардың тиісті реклассификациялануына жатпауы; б) мақала, арнайы жағдайдың орындалуына байланысты табыс және шығындардың тиісті реклассификациялануына жатпауы. Салық тармақтарындағы жиынтық табысты екі топ бойынша бөліп қарастыру қажет. Өзгертулер өзге жиынтық табысты салықты шегеру алдын немесе кейін нұсқаны таңдау мүмкіндігінен айырмайды. Өзгертулер ретроспективті қолданысты сұрайды, сондықтан да өзге жиынтық табыс салыстырмалы мерзімге өзгертілді. Табыс пен шығысқа, өзге жиынтық табыс және жалпы жиынтық табыстарды өзгертуге басқа ықпал болған жоқ.

«ХҚЕС 2009 – 2011 Жақсарту» ХҚЕС кейбір түзетулер енгізілді. ХБЕС 1 өзгертулер есептілікті еңгізуде алдыңғы жылғы бастапқы кезеңінде (қаржылық жағдай бойынша үшінші есептілік) қаржылық жағдайды және соған байланысты ескертпелер Топқа әсерін тигізді. Өзгертулер қаржылық жағдай бойынша үшінші есептілікте бірідестен екі шартты орындауды міндеттейді: а) егер кәсіпорын респективті есептілік саясатын қолданса немесе респективті қайта есеп пен қаржылық есептіліктің реклассификациясы және б) егер жоғарыда көрсетілген өзгерістер үшінші есептіліктегі қаржылық жағдайға әсерін тигізсе ғана қарастырылады. Бірақ, көрсетілген үшінші есептіліктегі қаржылық жағдайда ескертуде талап етілмейтін өзгертулерде көрсетілген.

Ағымдағы кезеңде Топ біршама жаңа өзгертулер және қайта қаралған ХҚЕС енгізді, 2012 жылғы 1 қаңтарындағы қаржылық жағдай бойынша шоғырландырылған есепте көрсетілген мәліметке мардымсыз әсерін тигізді.

Ағымдағы кезеңде Топ алғаш рет 19 ХБЕС «Қызметкерлерге сыйақылар» қолданды (2011 жылы қайта қаралған) және кезекті өзгертулер еңгізді.

19 ХБЕС (2011) тағайындалған төлемдер және жәрдемақы бойынша зейнетақы бағдарламасының есептілік тәртібін өзгертті. Өзгертулер активтерді өзгерту және зейнетақы бағдарламасы бойынша тағайындалған есептілік кезеңде төлемдері толығымен мойындауды талап етеді. Осыған орай, «дәліз әдісі» бойынша талаптарды еңгізуді жояды, өткен кезең қызметі бойынша 19 ХБЕС алдыңғы рұқсат етілген редакциялау шығыстарын тездетеді.

19 ХБЕС түзетулер – белгіленген төлем төлеу және қызметтен босағанда алатын жәрдемақымен зейнеткерлік бағдарламаны тану мен бағалауға, сондай – ақ қызметкерлерге кез - келген сыйақыларға қатысты ашылуларына

көзқарасты едәуір өзгертеді. Қайта қаралған стандарт белгіленген төлем төлеуі бар зейнеткерлік жоспардың таза міндеттемелерінің (активтерінің) кез- келген өзгерулерін дереу тануын талап етеді. Бұл ретте, 19 ХБЕС қызметкерлерге көрсетілген қызметтердің құны және таза пайыздық шығысы пайдалар және залалдар туралы есептемеде, ал міндеттемелерді қайта бағалау – өзге жиынтық кірісте көрсетіледі. Төлем төлеуі бар зейнеткерлік жоспардың таза міндеттемелерінің көрсеткіштерін есептеу дисконтау ставкасының көрсеткіштерін қолданумен негізделген. Осы түзетулер қаржы есептемесіне өткен жылғы жыйынтық табысқа елеулі әсер етпейді. Сонымен қатар, 19 ХБЕС (2011) зейнеткерлік бағдарламаға біршама өзгертулер енгізді.

19 ХБЕС (2011) бірінші қолдануында ерекше ауысым қарастырылған. Топ стандартты респективті түрде қабылдады. 2012 ж. 31 желтоқсанында 19 ХБЕС қолдыну шоғырландырылған есептілікке ешқандай әсерін тигізген жоқ.

Сонымен қатар, қолданыстағы қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын жалпы жақсарту бойынша Топ өзге стандарттардаға енгізілген өзгерістерді қабылдады. Бұл өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілікке, мойындау және бағала сұрақтарына қатыс бар кейбір тұжырымдамалар және сұрақтарға жатады.

Күшіне енбеген шығарылған стандарттар және түсіндірмелер

Топ келесі (шығарылған, бірақ күшіне енбеген) ХҚЕС және КРХҚЕС жаңа және қайта қаралғандарды тәжірибесінде қолданған жоқ:

	Кейінгі және оған дейін есептілік кезеңді растайтын кезеңдер
9 ХҚЕС «Қаржы құралдары»	1 января 2015 г.
9 ХҚЕС және 7 ХҚЕС өзгертулер «9 ХҚЕС қолдану мерзімі және ауысуды ашу	1 января 2015 г.
10,12 ХҚЕС және 27 ХБЕС өзгертулер «Инвестициялық кәсіпорындар»	1 января 2014 г.
32 ХБЕС өзгертулер «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну - қаржы активтерін және қаржы міндеттемелерін есепке алу»	1 января 2014 г.
36 ХБЕС өзгертулер «Активтердің құнсыздануы»	1 января 2014 г.
36 ХБЕС өзгертулер «Қаржы құралдары: қабылдау және бағалау»	1 января 2014 г.
21 КРХҚЕС «Жинақтау»	1 января 2014 г.

Топ басшылығы барлық Стандарттар мен Түсініктемелердің Компанияның осы стандарттар күшіне енетін күнінен басталатын кезең ішіндегі шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданып, осы Стандарттар мен Түсініктемелерді қабылдау бастапқы қолдану кезеңінде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтеді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

ХҚЕС сәйкестігі бойынша өтініші

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалды.

Құнды анықтау бойынша база

Шоғырландырылған қаржылық есептілік кейбір қаржылық құралдарды қоспағанда, бастапқы құн қағидасы негізінде әзірленді.

Тарихи құн негізінде туар мен қызмет көрсету бойынша әділ құн есебінен анақталады.

ХҚЕС сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау Топ басшылығының талдауларды дайындауын және есепке алынған активтер мен міндеттемелердің сомаларына және шоғырландырылған қаржылық есептілікке қол қойылған күнгі әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуы және есепті кезең ішіндегі есепке алынған табыстар мен шығыстар сомасына ықпап ететін субъективті бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануын әділ құн есебінен қарастырады. Шоғырландырылған қаржылық есепті ашу және бағалау үшін жалға алу келісімі, 17 ХҚЕС реттеу, сондай – ақ бағалауды қарастырмағанда әділ құнға тең емес (мысалы: 2 ХҚЕС қамдануды жүзеге асыруда бағалаудың таза мүмкін болатын немесе 36 ХҚЕС құндылықты қолдануды қамтамасыз ету).

Сонымен қатар, әділ құнды бағалау есептілігін құрастыру бастапқы деректерді бақылау деңгейі бойынша жіктеледі:

1 деңгей - Бағасы белгіленген (түзетілмеген) бағалау мерзіміне кісіпорындардың бақылау мүмкіндігі, сондай – ақ активтер және белсенді нарықта міндеттері;

2 деңгей - бастапқы деректер, тікелей немесе жанама міндеттемелерді немесе бақыланған активтер 1 деңгейге сай келмеуі;

3 деңгей - бақыланған бастапқы деректер активтер бойынша немесе міндеттемелер.

Қолданылатын валюта және ұсыну валютасы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Топтың қолданыстағы валютасы және шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен («теңге») сипатталды. Барлық сандық көрсеткіштер теңгемен ұсынылды, мыңға дейін (ең жақын) жалпыланды.

Шетелдік валютадағы операциялар

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындағанда қолданыстағы валютадан ерекшеленетін валютадағы (шетелдік валюта) мәмілелер мәміле жасалған күнгі бағам бойынша беріледі. Шетелдік валютада сипатталған ақша баптары шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау күнгі бағам бойынша қайта есептеледі. Шетелдік валютада ескерілетін және әділ құн бойынша бағаланатын ақшалай емес баптар әділ құнды анықтаған күні қолданыста болған айырбас бағамдары бойынша қайта есептеледі. Шетелдік валютада сипатталған, тарихи құны бойынша көрсетілген ақшалай емес баптар қайта есептелмейді.

Валюта бағамдарының өзгерісі нәтижесінде пайда болатын ақшалай баптар бойынша бағам айырмалары келесілерді қоспағанда, олардың пайда болу кезеңінде пайдада және шығында көрініс табады:

- болашақта өндірістік мақсатта қолдануға арналған, аяқталмаған құрылыс нысандарына қатысты шетелдік валютадағы қарыздар бойынша бағам айырмалары мұндай активтер құнына шетелдік валютадағы қарыздар бойынша пайыздық шығыстарды түзету ретінде мұндай активтердің құнына кіреді;
- жекелеген валюталық тәуекелдерді хеджирлеу мәмілелері бойынша бағам айырмалары;
- Топтың қызметін шетелде жүргізетін бөлімшелерімен өзара есеп айырысу баптары бойынша өтелуі жоспарланбайтын және ықтималдылығы төмен бағам айырмалары (мұндай баптар таза инвестициялар бөлігін сипаттайды).

Үздіксіз қызмет қағидалары

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік ХҚЕС сай жасалынып, Топ өз бағытын ұстанып үздіксіз қызмет етеді. Егер Компания басшылығы қызметтен Компания үшін пайда алу мақсатында кәсіпорынның қаржылық және шаруашылық саясатын анықтай алса, кәсіпорын Компания тарапынан бақыланатын болып саналады. Жыл ішінде сатып алынған немесе сатылған еншілес кәсіпорындардың табыстары мен шығыстары нақты сатып алған сәттен немесе сәйкесінше нақты сату күніне дейінгі жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепке кіреді.

Шоғырландыру қағидалары

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Компания мен Компания бақылайтын кәсіпорындарының (арнайы мақсаттағы кәсіпорындарды қосқанда) (еншілес кәсіпорындар) қаржылық есептілігін қамтиды.

Кәсіпорын шоғырландырылған ұйым ретінде қарастырылады:

- Инвестиция объектілерінің қатынасына инвестиция өкілеттікпен ие;
- Инвестицияның объектісінің қатысуымен айналымы табыстар немесе олар осындай табыс алуға құқықтары тәуекелге алынады;
- Инвестицияның объектісінің қатысуымен инвестор табысын ұлғайтуға мүмкіндігі бар.

Жоғарыда көрсетілген үш элемент бойынша өзгерістер бір немесе бірнеше бағыт бойынша байқалатын болса компания инвестиция объектісін бақылауға иелігін қайта бағалайды.

Инвестор акцияның бақылау пакетіне ие болмаған жағдайда жекелеген тәртіп бойынша инвестор елеулі қызметті басқару өкілеттілігіне құқылы болып саналады. Бағалау барысында компания акционердің дауыс беру құқығы жеткілікті ме жоқ па жағдайын және деректерін қарастырып, келесі бағыттарды қарастырады:

- Инвесторға тиесілі дауыстың құқығының пакетінің өлшемі басқа да дауыс пакетінің құқығына ие инвесторлардың өлшемі және ақысына тәуелді;
- Әлеуетті дауыс құқығы бар Компаниялар, дауыс құқығы бар жақ;
- Басқа қарастырылған келісім құқығы;
- Компания дауыс беру құқығы жеткілікті ме жоқ па кез келген қосымша жағдайын және деректерін басқару қызметін мезгіл ауқытын қарастырып, шешім қабылдау барысында дауысты алдыңғы акционерлік жиналыстағы мінездеме бойынша қарастырылу қажет.

Инвестиция объектісінің шоғырландырылуы Компания үшін пайда алу мақсатында кәсіпорынның қаржылық және шаруашылық саясатын анықтай алса, кәсіпорын Компания тарапынан бақыланатын болып саналады. Сатып алынған немесе сатылған еншілес кәсіпорындардың табыстары мен шығыстары нақты сатып алған сәттен немесе сәйкесінше нақты сату күніне дейінгі жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепке кіреді.

Таза табыс және жиынтық табыс инвестиция объектісінің бақылауымен тығыз байланысты, бірақ Компания бықылау мүмкіндігін жоғалтқан жағдайда тоқтатылады. Еншілес кәсіпорындардың жалпы шоғырландырылған табысы Компания акционерлері бойынша теріс қалдықтың пайда болуына әкелсе де, бақыламайтын иелік үлестеріне қатысты. Қажет болған жағдайда еншілес кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне қолданылған есеп саясаты қағидаларын Топтың есеп саясаты қағидаларына сәйкестендіру үшін түзетулер енгізіледі.

Топ кәсіпорындары арасындағы барлық мәмілелер, есеп айырысулардағы сәйкес қалдықтар мен Топ ішіндегі мәмілелерден жүзеге асырылмаған пайдалар мен шығындар шоғырландыру кезінде алып тасталады.

Еншілес кәсіпорнындағы Топтың иелік ету үлестерінің өзгерістері.

Топты еншілес кәсіпорындарды бақылаудан айыруға әкелмейтін еншілес кәсіпорындардағы Топтың иелік ету үлестерін өзгерту капиталы да есепке алынады. Топ еншілес кәсіпорындарда бақылаудан айырылған жағдайда, болатын пайдалар мен шығындар жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте танылады және алынған еншілес кәсіпорын активтері мен міндеттемелері, сондай-ақ баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептеледі. Қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар Қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынады.

Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар

Тәуелді кәсіпорын – бұл Топ қызметіне елеулі ықпал ететін кәсіпорын. Елеулі ықпал – бұл заң бойынша операциялық және қаржылық шешім қабылдау бойынша қатысуы мүмкіндігі бар, бірақ бұл бақылау немесе бірігіп бақылау дегенді білдірмейді.

Бірлескен қызмет жай серіктестік келісімшарты негізінде кәсіпкерлік субъектілері арасында пайда болатын қарым-қатынастар.

Бірлесіп бақыланатын бұл – бірлескен қатысушылар мен бақыланатын кәсіпорындар немесе жобалар. Кәсіпорындардың мұндай категориясына мазмұны бойынша бірлескен қызмет нәтижесінде пайда болған экономикалық бірліктің мүлкі. Негізінен бірлескен кәсіпорындар кем дегенде екі қатысушымен бақыланады.

Қызмет нәтижелері бірлесіп бақыланатын заңды тұлғалар активтерді бірігіп алады, жасалған шығындарды таниды және алынған табысты анықтайды. Олардың әрқайсысы өз атынан мәміле жасай алады, өз қызметін қаржыландыру үшін капиталдарды тарта алады. Бұл кезде бірлескен қызметке қатысушылардың әрқайсысы қызмет нәтижесінде алынған олжадан өз үлесін алуға құқылы. Бірлесіп бақыланатын шаруашылық серіктестіктің инвестицияны жүзеге асыруы – бірлесіп жасайтын қызметтің бір нысаны, онда бірлескен бақылау қызметін бекіткен кезде әрбір қатысушы шаруашылық серіктестікте өзінің қатысу үлесі бойынша топшыланған келісім- шартын жасайды. Оның тәуелді ұйымдағы үлесі қаржылық салыммен сипатталады.

Егер Топ үлесі бірлескен немесе бірлесіп бақыланатын кәсіпорындар қатысушыларымен тең болса оның үлесін артырады, болашақтағы шығын бойынша Топ өз үлесін мойындауын тоқтатады. Кәсіпорын үлесін нөлге азайтқан соң, тәуелді және бірлескен кәсіпорындар міндеттері заң жүзінде қабылдаған күннен бастап міндеттемелер мойындалады.

Қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынады.

Инвестиция сатып алу құны бойынша есептелінеді, егер де инвестицияны жақын арада сату мақсатында алса

немесе инвестицияланған кәсіпорын қатаң ұзақ мерзімді шектеулі жағдайында әрекет ететін болса, бұл соңғы инвесторға табысты беру қабілетін біршама төмендетеді. Әділ құн құрамындағы Топ үлесінің көбеюі шектеулерді тудыратын себептерінің қатарына инвестор үлесі кіріс немесе шығыс ретінде көрсетіліп бірлескен кәсіпорындар инвестиция алынған күннен бастап көрсетіледі.

Сонымен қатар 39 ХҚЕС «Қаржы құралдарды: тану және бағалау» қолданылу мақсаты Топ үлесінің қатнастарының құнсыздануын мойындауын қажет етеді. Қажеттілікке байланысты жалпы инвестициялық баланс (гудвилды қосқанда) 36 ХҚЕС «Активтердің құнсыздануы» жеке актив ретінде оның құн өлшемін салыстыру арқылы тестіленеді.

Инвестицияның баланстық құнына гудвилды қосқанда құнсызданудан пайда болған залал қандайда активке жатады. Мұндай құнсызданудан пайда болған залалды қайта қалпына келтіру 36 ХҚЕС «Активтермен қамтамасыз ету» егер инвестицияның балансының құны жоғарылай түсетін болса.

Топтың осы ұйымдар шығынындағы үлесі Топтың осы ұйымдардағы иелік ету үлесінен (Топтың ұйымдағы таза инвестицияларының бөлігін қамтитын кез келген ұзақ мерзімді иелік ету үлестері) асып кеткен жағдайда, Топ ары қарайғы шығындардағы өз үлесін тануды тоқтатады. Бірлесіп бақыланатын ұйымдар ретінде екі немесе одан да көп тараптар бірлесе бақыланатын экономикалық қызметті жүзеге асырушы шарттық келісім түсініледі. Қауымдасқан/бірлескен-бақыланатын кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар сатып алу құны бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрініс табады: плюс – сатып алғаннан кейін қауымдасқан/бірлескен бақыланатын ұйымдардың таза активтеріндегі Топ үлесінің өзгерісі, минус - құнсыздануы. Топтың осы ұйымдар шығынындағы үлесі Топтың осы ұйымдардағы иелік ету үлесінен (Топтың ұйымдағы таза инвестицияларының бөлігін қамтитын кез келген ұзақ мерзімді иелік ету үлестері) асып кеткен жағдайда, Топ ары қарайғы шығындардағы өз үлесін тануды тоқтатады.

Қауымдасқан бірлескен-бақыланатын ұйымдардың пайдалары мен шығындарындағы Топ үлесі Топтың жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есебінде көрініс табады.

Егер, тәуелді кәсіпорындарының инвестициялары бірлескен инвестицияға айналса, немесе бірлескен инвестиция тәуелді кәсіпорындардың инвестицияларына айналса, онда Топ қайта құнды қарастырмай іскерлік әдісті қолдануды жалғастырады.

Егер, Топтың үлесі тәуелді және бірлескен кәсіпорында төмендейтін болса, онда Топ іскерлік әдісті қолдануды жалғастырады. Топ табыс және шығыстың арнайы бір бөлігін актив немесе міндеттеме бойынша классификация бойынша бөледі.

Табыс және шығыс, Топтың және оның тәуелді немесе бірлескен кәсіпорындар нәтижесінде пайда болады, шоғырландырылған есептілікті Топ тәуелді және бірлескен кәсіпорын үлесі болмаса ғана мойындайды.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған амортизация сомасы мен құнсызданудан болған шығындар шегерілгенде, бастапқы құн бойынша көрсетіледі.

2013 жылғы 31 желтоқсанына дейін сатып алынған негізгі құралдар ХҚЕС 8-түсініні бастапқы құн болып табылатын, тәуелсіз бағалаушы анықтаған әділ құн бойынша көрініс табады. Нақты шығындарға сәйкес активті сатып алумен тікелей байланысты барлық шығындар қосылады.

Ары қарай өндірістік немесе әкімшілік мақсаттарда пайдалану үшін көтерілетін аяқталмаған құрылыс нысандары құнсызданудан болатын кез келген танылған шығындар шегеріліп, құрылыс құны бойынша есепке алынады. Құрылыс құны кәсіби қызметтер құнын, сондай-ақ жіктелетін активтер үшін Топтың есеп саясатына сәйкес капиталданатын қарыздар бойынша шығындарды қамтиды. Негізгі құралдардың мұндай нысандары құрылысты аяқтау немесе мақсатына сай қолдану сәтіне орай, негізгі құралдардың сәйкес санаттарына жатқызылады.

Аталмыш активтер бойынша басқа да жылжымайтын мүлік нысандары бойынша амортизация есептеу, активтердің жоспарланған пайдалануына дайын болған сәтінен басталады.

Амортизация күтілетін пайдалы қолдану мерзімі ішіндегі жойылу құны шегерілгендегі, негізгі құралдардың (жер телімдері мен аяқталмаған құрылыс нысандарын қоспағанда) нақты құнын есептен шығару үшін есептеледі. Күтілетін пайдалы қолдану мерзімі, баланстық құн мен амортизацияны есептеу тәсілі әрбір есепті кезеңнің соңында талданады, бұл ретте бағалаудағы барлық өзгерістер салыстырмалы көрсеткіштерді қараусыз, шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрініс табады.

Группа активов	Средний срок полезной службы
Фимараттар мен құрылыстар	8 - 100 жыл
Машиналар мен қондырғылар	3 - 20 жыл
Көлік құралдары	5 - 10 жыл
Басқа активтер	4 - 20 жыл

Қаржылық жалдау шарттары бойынша алынған активтер Топ меншігіндегі активтер секілді, күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады. Алайда меншік құқығы жалдау мерзімінің соңында жалдаушыға өтеді деген негізделген сенімділік болмаса, актив жалдау мерзімі және пайдалы қызмет мерзімі екеуінің ішіндегі ең қысқа мерзім ішінде толықтай амортизациялануы тиіс.

Негізгі құралдар нысаны сатылған кезде немесе активті пайдалануды жалғастырудан болашақта экономикалық пайда алу күтілмеген жағдайда есептен шығарылады. Негізгі құралдар нысанын Сатудан немесе басқалай шығарудан келетін табыс немесе шығын осы нысандардың сатылым бағасы мен баланстық құны арасындағы айырма ретінде анықталып, пайда және шығындарда танылады.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығын шегеріле отырып, бастапқы құн бойынша есепке алынады. Амортизация аталмыш активтердің күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде тік сызықтық әдіс бойынша 10-20% мөлшерлеменен есептеледі. Күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімі мен амортизацияны есептеу әдісі перспективалы негізде есепке алынатын бағалаудағы кез келген өзгерістер ескеріле отырып, әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік жалдау ақысын алу үшін, капиталды өсіру немесе екі жағдайда да қолданылатын нысандарға (оның ішінде құрылыс кезеңіндегі нысандар да) бөлінеді. Инвестициялық жыл-жымайтын мүлік нысандары сатып алу шығындарын қосқанда, сатып алу құны бойынша есепке алынады. Бастапқы танудан кейін Топ инвестициялық жылжымайтын мүлікті жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығын шегере отырып, бастапқы құн бойынша бағалайды. Инвестициялық жылжымайтын мүлік бойынша тозу тік сызықтық әдіс негізінде есептеледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік нысаны баланстан кеткенде немесе онымен байланысты экономикалық пайда алынады деп күтілмей, пайдаланудан түбегейлі шығарылғанда баланстан да шығарылады. Нысанды есептен шығарумен байланысты кез кел-ген табыс немесе шығыс (шығудан болатын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырмашылық) мүлік есептен шығарылатын кезеңдегі пайда мен шығынға қосылады.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күні материалдық және материалдық емес активтердің баланстық құны құнсыздануы белгілерінің бар жоғын тексереді. Ондай белгілер анықталған жағдайда, құнсызданудан болатын шығын өлшемін анықтау мақсатында сәйкес активтің өтелетін құны есептеледі (егер ондай болса). Өтелетін құн өткізуге кететін шығынды шегергендегі активтің әділ құны мен пайдаланушылық құндылық құнының арасындағы ең үлкен мән ретінде анықталады. Пайдалану құндылығын бағалағанда ақшалай құралдардың күтілетін болашағы осы активке тән уақыт пен тәуекелдердегі ақшалардың ағымдағы нарықтық құнын сипаттайтын салық салуға дейінгі дисконттау коэффициенті қолданыла отырып, ағымдағы құнға дейін дисконтталады.

Егер активтің (немесе туынды бірліктің) өтелетін құны оның баланстық құнынан төмен болса, осы активтің (немесе туынды бірліктің) баланстық құны өтелетін сомаға дейін азаяды. Құнсызданудан болатын шығындар пайда мен шығындарда көрініс табады.

Құнсызданудан болған шығындар нәтижесінде қалпына келетін жағдайларда активтің (немесе туынды бірліктің) баланстық құны оның өтелетін құнын жаңаша бағалау арқылы алынған сомаға дейін ұлғаяды. Бұл былайша көрініс табады: актив (немесе туынды бірлік) бойынша алдыңғы жылдары құнсызданудан болатын шығын көрініс таппағандағы баланстық құннан жаңа баланстық құн аспайтындай болуы тиіс.

Тауарлық-материалдық қорлар

Тауарлық-материалдық қорлар өзіндік құн мен таза өткізу құнының арасындағы ең төменгі мән бойынша көрінеді. Таза өткізу құны аяқтау мен өткізу бойынша болжалды барлық шығындарды шегергендегі тауарлық-

материалдық қорларды өткізудің ықтималды құнына негізделеді.

Дайын өнім мен аяқталмаған өндірістің өзіндік құны орташа өлшемді әдісті қолдана отырып, есептеледі, және материалдар бойынша тікелей шығындар мен жалақы бойынша тікелей шығындарды, және тауарлық-материалдық қорларды олардың ағымдағы күйіне келтіру және керекті орнына жеткізу кезінде пайда болған жүкқұжаттық шығыстарды қамтиды.

Қаржылық құралдарын тану

Топ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі қаржылық активтер мен міндеттемелерді тек құрал бойынша сәйкес шарттың қатысушысы болғанда таниды. Қаржылық активтер мен міндеттемелер операция күнгі есепке алу қағидасын қолдана отырып, көрінеді.

Қаржылық активтер мен міндеттемелер бастапқыда мәмілені жасасумен байланысты шығындарды қосқанда немесе шегергендегі алынған немесе төленген сыйақының әділ құнын сипаттайтын өзіндік құн бойынша көрінеді, ал ары қарай әділ құн немесе амортизацияланған құн бойынша есепке алынады. Әділ құн әдетте ресми нарықтық бағаларға сілтеме жасала отырып, анықталады. Егер нарықтық бағалар қолжетімсіз болса, әділ құн нарықтық мәліметтерге негізделетін дисконтталған болашақ ақша қозғалысы сияқты бағалаудың жалпыға бірдей әдістері бойынша нақтылынады.

Амортизацияланған құн тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы бағаланады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл күтілетін болашақ ақша қозғалыстарын (тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын, қарыз құралы бойынша барлық алынған немесе жасалған төлемдерді, мәмілені рәсімдеу бойынша шығындар мен басқа да сыйақыларды немесе дисконттерді қосқанда) қарыз құралы өтелгенше күтілетін мерзімге немесе (егер қолданылса) одан аз мерзімге, қарыз құралын есепке алу сәтіндегі баланстық құнға дейінгі дисконтау мөлшерлемесі.

Қаржылық активтер

Қаржылық активтер келесідей санаттарға жіктеледі: пайда немесе шығындар арқылы әділ құн бойынша («ПШАӘҚБ») есепке алынатын қаржылық активтер, өтелгенше ұсталатын инвестициялар мен «қарыздар мен дебиторлық берешек». Жіктеліс қаржылық құралдардың сипаты мен мақсаттарына байланысты болады және бастапқы тану сәтінде анықталады.

Ақша құралдары мен олардың баламалары

Ақша құралдары мен олардың баламалары банк есепшоттарындағы құралдарды, жолдағы ақшаларды; Кассадағы қолма-қол ақша мен бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттерді қамтиды.

Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар

Қысқа мерзімді қаржылық инвестицияларға бастапқы өтеу үш айдан бір жылға дейінгі қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Сауда дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек бухгалтерлік есепте күмәнді берешек бойынша резервті шегергендегі, төлемге шығарылған шоттардың сомалары бойынша танылады және көрінеді. Күмәнді берешек бойынша резерв Топ тарапынан дебиторлық берешек шартта белгіленген мерзімде өтелмесе есептеледі. Күмәнді берешек бойынша резерв ұдайы қаралып отырады және түзету қажеттілігі туындаса, сәйкес сомалар қажеттілік туындаған есепті кезеңдегі жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте көрініс табады. Үмітсіз берешек бұрын құрылған резерв есебінен оның анықталу шамасына қарай есептен шығарылады.

Қарыздар мен басқа дебиторлық берешек

Қарыздар мен дебиторлық берешек тіркелген немесе төлем мөлшерін анықтауға икемді белсенді нарықта баға белгіленбейтін өнімсіз қаржы активтері болып табылады. Қарыздар мен дебиторлық берешек құнсыздануы шегеріліп, пайыздың тиімді ставка әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Пайыздық табыс болар-болмас болған қысқа мерзімді дебиторлық берешекті қоспағанда, пайыздық табыс тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы танылады.

Басқа қаржылық активтер

Басқа қаржылық активтер тіркелген немесе төлем мөлшерін анықтауға икемді белсенді нарықта баға белгіленбейтін банктердегі депозиттер секілді өнімсіз қаржылық активтерге сай. Мұндай активтер кез келген құнсыздануы шегеріліп, пайыздың тиімді ставка әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Пайда және шығындар арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын активтерден басқа, қаржы активтері әрбір есепті күні құнсыздану көрсеткіштеріне бағаланады.

Қаржы активтерін бастапқы танудан кейін пайда болған бір немесе бірнеше оқиғалар нәтижесінде, мысалы: инвестиция бойынша ақша құралдарының болжалды болашақ қозғалысында айтарлық өзгеріс, эмитент немесе борышкер тап болған айтарлықтай қаржылық қиындықтар, несие берушінің борышкердің қаржылық қиындықтарына байланысты берген жеңілдік жағдайлары, қарыз алушының банкротқа ұшырауы немесе қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдылығы, аталмыш қаржы активі үшін белсенді нарықтың жойылуы пайда болады деген объективті куәліктер болса, қаржы активтері құнсызданады. Амортизацияланған құн бойынша көрінген қаржы активтері үшін құнсыздану сомасы активтің баланстық құны мен бастапқы қолданыстағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақшалай құралдардың болжалды болашақ қозғалысының ағымдағы құны арасындағы айырманы құрайды.

Баланстық құн күмәнді берешек бойынша резервті қолдану арқылы азаятын сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, қаржы активінің баланстық құны барлық қаржы активтері бойынша тікелей құнсызданудан болатын шығынға азаяды.

Егер келесі кезеңде құнсызданудан болған шығын сомасы азайса, азақ құнсыздануды танудан кейін болған оқиғамен байланысты болуы да мүмкін.

Онда құнсызданудан болған шығынның бұрын танылған сомасы инвестицияның баланстық құны құнсыздану танылмаған жағдайда амортизациялық құн құрауы мүмкін сомадан аспайтын дәрежеде пайда немесе шығында түзетіледі.

Қаржылық міндеттемелер мен үлес құралдары

Топ кәсіпорындары шығарған борыштық және үлес құралдары келісімшарттық келісім, сондай-ақ қарыздық міндеттемелер мен қарыздық құрал сипатына сәйкес қаржылық міндеттемелер сияқты не болмаса капитал сияқты жіктеледі.

Үлес құралдары – барлық міндеттемелерін шегергеннен кейін активінде қалған қатысуы туралы куәландыратын кезкелген келісімшарт. Топ шығарған үлес құралдар шығаруға шыққан тікелей залалдарды шегерумен алынған пайда бойынша есепке алынады.

Топтың өзіндік үлес құралдарын сатып алу тікелей капиталдан шегеріледі. Компанияның өзіндік үлес құралдарын сатып алу, сату, шығару немесе жою нәтижесінде пайда болатын табыстар мен шығыстар пайда мен шығындарда есепке алынбайды.

Артықшылық берілген акциялар

Дивидендтерінің сомасы тіркелген артықшылық берілген акциялар шарттық келісім сипатына сәйкес құрама қаржы құралы болып табылады. Осыған сай, міндеттемелер мен капитал компоненттері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бөлек саналған. Бастапқы тануда капитал компонентіне құралдың бастапқы баланстық құнынан міндеттеме компоненті үшін белгіленген әділ құнды шегергеннен кейін қалатын сома қалдығы төлінеді. Міндеттеме компонентінің бастапқы танудағы әділ құны нарықтық пайыз мөлшерлемесі бойынша күтілетін ақша қозғалысын ұқсас борыш құралынан шегеру арқылы есептеледі. Ары қарай міндеттеме компоненті тәртіптелген борыш сияқты қағида бойынша өлшенеді, ал өзіндік капитал компоненті жарғылық капитал секілді қағидамен өлшенеді.

Қаржы міндеттемелері шарт бойынша міндеттемелер пайда болған кезде есепке алынатын шарттық келісімдерде ұсынылады.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда және басқа да кредиторлық берешек бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады, ал нәтижесінде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып, амортизацияланған құн бойынша қайта бағаланады.

Қарыздар және тартылған қаражат

Барлық қарыздар мен тартылған қаражат бастапқыда қарыздық қаражаттарды тартумен байланысты шығыстар ескерілгендегі алынған ақшалай қаражаттың әділ құнын сипаттайтын құн бойынша есепке алынады.

Бастапқы танудан кейін пайыздық қарыздар мен тартылған қаражаттар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып, амортизацияланған құн бойынша есепке алынады.

Капиталдандырылуы тиіс қарыздар бойынша шығыстарды қоспағанда (мысалы, үшінші тараптар кепілдіктері

бойынша комиссиялары) табыстар мен шығыстар міндеттерді тану тоқтағанда, сондай-ақ амортизация есепке алынғанда, жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Өзара есептер

Танылған сомалардың өзара есебін жүргізуге заңды құқық болса, және Топта не өзара есеп жасау, не активті өткізіп, міндеттемені бір уақытта өтеу ниеті болған жағдайда, қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері өзара есепке алынып, таза сома қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте есепке алуға болады.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері мен міндеттемелері

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері мен міндеттемелері (1) қысқа мерзім ішінде сату деген негізгі мақсатпен сатып алынған, (2) басқару бірлесе жүзеге асырылатын және құрылымы қысқа мерзімді уақытта пайда алу ниетін сипаттайтын сәйкестендірілген қаржы құралдары қоржынының бөлігі болып табылатын, немесе (3) бастапқыда Топ тарапынан пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері және міндеттемелері ретінде есепке алынған өнімді құралдарды немесе бағалы қағаздарды сипаттайды. Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері және міндеттемелері бастапқыда және болашақта әділ құн бойынша бағаланады. Топ өнімді қаржы құралдарын қосқанда, пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері және міндеттемелерінің әділ құнын анықтау үшін бағалауды пайдаланады. Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері және міндеттемелерінің әділ құнын түзету жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте есепке алынады. Топ аталмыш қаржы құралдарына иелік ету кезеңі ішінде қаржылық құралдарды осы санатқа немесе ол санаттан қайта жіктеуді жасайды.

Қосылған туынды қаржы құралдары

Басқа қаржы құралдарына немесе негізгі шарттарға қосылған туынды қаржы құралдары сипаттамапары мен қауіптері негізгі шарттың сипаттамаларымен және қауіптерімен тығыз байланыста болмаса, және негізгі шарттар пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланбаған кезде бөлек туынды қаржы құралдары ретінде қарастырылады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активін (немесе қай жерде қисынды болса, қаржы активінің бөлігін немесе ұқсас қаржы активтерінің бір бөлігін) тану мына жағдайларда тоқтатылады:

- активтен ақша қаражатын алу құқығының мерзімі өтсе;
- Топ активтен ақша қаражаты қозғалысын алу құқығын сақтайды, алайда оларды өткізу келісіміне сәйкес үшінші тарапқа кешіктірместен толықтай төлеу міндеттемесін қабылдаса, және негізінен осы актив бойынша барлық қауіптер мен пайдаларды берсе;
- Топ өзінің активтен ақша қаражаты қозғалысын алу құқығын берсе, және немесе (а) осы актив бойынша барлық қауіптер мен пайдаларды берсе, немесе (б) актив бойынша ешбір қауіптер мен пайдаларды берген жоқ және ұстаған жоқ, алайда активті бақылау құқығын берді болып саналады.

Егер Топ өзінің активтен ақша қаражаты қозғалысын алу құқығын берсе, және актив бойынша ешбір қауіптер мен пайдаларды бермесе және ұстамаса, және активті бақылау құқығын бермесе, актив Топ активке қатысуын жалғастыратын дәрежеде танылады. Берілген актив бойынша сенімгерлік нысанына ие болатын қатысудың жалғасуы активтің бастапқы баланстық құны мен Топтан өтелім ретінде қажет болуы мүмкін максималды өтем сомасы мәндерінің ең кішісі бойынша бағаланады.

Қаржы міндеттемелері

Қаржы міндеттемесін (немесе қаржы міндеттемесінің бөлігін) тану ол өтелгенде, демек шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда, күшін жойғанда немесе мерзімі өткен кезде тоқтайды.

Табысты тану

Табыстардан Топ белгілі бір экономикалық пайда алады, және табыстар жеткілікті түрде дәлдікпен есептеле немесе бағалана алады деген ықтималдылық бар дәрежеде танылады.

Тауарларды өткізу

Тауарларды өткізуден түсетін табыс тауарлы жеткізу дерегі және меншік құқығының өту дерегі бойынша танылады.

Қызметтер көрсету

Қызмет көрсету шарттары бойынша табыс аяқталу дәрежесіне қарай танылады.

Құрылысқа арналған шарттар

- Егер құрылысқа арналған шарттың қаржылық нәтижесі сенімді түрде есептеле алса, түсім мен шығыстар есеп күнгі шарт бойынша жұмыстардың аяқталу дәрежесіне барабар танылады. Аяқталу дәрежесі шарт бойынша шығындардың жалпы есептік сомасындағы есепті күнге дейін жұмыстарды орындауға кеткен шығындардың үлесі (бұл үлес жұмыстың аяқталу дәрежесін сипаттамаса) ретінде анықталады. Орындалған жұмыстар көлемі, шағымдар мен ынталандырушы төлемдер бойынша ауытқулар сенімді бағалана алатын және олардың алыну ықтималдылығы жоғары болатын дәрежеде есепке алынады.
- Егер құрылысқа арналған шарттың қаржылық нәтижесі сенімді түрде есептеле алса, онда келісім бойынша түсім келісім шығыны арқылы өтелуі мүмкін. Келісім бойынша шығындар сол кезеңдегі шығыстар ретінде қарастырылады.

Егер жиынтық шығыс шарт бойынша жиынтық түсім бойынша қарастырылса, онда зиян шығыс шұғыл бағыты деп күтіледі.

Егер пайда болған шығындар қосылып мойындалған табыс шегерілген зияннан жоғары болса сомманың жоғарлауы ашылып, келісім бойынша тапсырушы жұмысы ретінде есептеледі. Тапсырыс берушіден келісім орындалғанға дейін алынған сомма шоғырландырылған есептілікте қаржылық жағдай алынған аванс ашылып көрсетіледі. Орындалған жұмысқа қойылған есеп төленбеген сомма шоғырландырылған есептегі қаржылық жағдайды дебиторлық және басқа берешектері көрсетіледі.

Жалдау

Шарттар активтерді пайдалануға байланысты барлық тәуекелдер мен пайдаларды ауыстыру бо-лып табылатын жалдау қаржылық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдаудың басқа да барлық түрлері операциялық жалдау деп аталады.

Топ жалға беруші ретінде

Қаржылық жалдау шарты бойынша жалға берушіден алынатын сомалар Топтың жалға құятын таза инвестицияларының мөлшеріндегі дебиторлық берешек құрамында есепке алынады. Қаржылық жалдау бойынша табыс Топтың жалдауға құятын таза инвестициялары бойынша табыстылықтың тұрақты деңгейі қамтамасыз етілетіндей, есепті кезеңдер бойынша бөлінеді.

Операциялық жалдаудан түсетін табыстар бірқалыпты жалдау мерзімі ішінде танылады. Операциялық жалдау шартының қағидаларын келісумен және оны рәсімдеумен байланысты бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және бірқалыпты жалдау мерзімі ішінде шығысқа жатқызылады.

Топ жалға алушы ретінде

Қаржылық жалдау шарты бойынша жалға алынған активтер бастапқыда жалдау мерзімінің басындағы жалға алынған мүліктің әділ құны және минималды жалдау төлемдерінің дисконтталған құны сияқты екі өлшемнің кішісі бойынша есепке алынады. Жалға беруші алдындағы сәйкес міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық жалдау бойынша міндеттеме ретінде есепке алынады. Жалдау төлемінің сомасы міндеттеме қалдығына тұрақты пайыз мөлшерлемесін алу мүмкін болатындай қаржылық шығыстар мен міндеттемелерді азайтудың арасында бөлінеді.

Қаржылық шығындар жіктелген активтерге тікелей қатысты болмаса, пайдалар мен шығындарда есепке алынады. Соңғы жағдайда олар Топтың қарыздар бойынша шығындарына қатысты жалпы саясатына сәйкес, капиталданады (төменді қараңыз). Болашақ оқиғаларға байланысты жалдау ақысы пайда болу шамасына қарай шығыстарға жатқызылып отырады.

Операциялық жалдау бойынша төлемдер шығыстарды бөлудің басқа әдісі жалға алынған активтерден түсетін экономикалық пайдалардың уақыттық бөлінісіне дәлірек сәйкес келетін жағдайларды қоспағанда, жалдау мерзімі ішінде бірқалыпты шығыстарға жатқызылады.

Болашақ оқиғаларға байланысты операциялық жалдау шарттары бойынша жалдау ақысы пайда болу шамасына қарай шығыстарға жатқызылып отырады.

Операциялық жалдау шарттарын жасасу кезінде алынған ынталандырушы төлемдер міндеттемелер ретінде танылады. Ынталандырулардың жалпы сомасы шығыстарды бөлудің басқа әдісі жалға алынған активтерден түсетін экономикалық пайдалардың уақыттық бөлінісіне дәлірек сәйкес келетін жағдайларды қоспағанда, жалдау бойынша шығыстарды бірқалыпты азайтады.

Қарыздар бойынша шығындар

Жоспарланған пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін айтарлықтай уақыт қажет болатын активтерді сатып алумен, салумен немесе жасаумен тікелей байланысты қарыздар бойынша шығындар жоспарланған пайдалануға немесе сатуға дайын болғанша, ондай активтердің құрамына қосылады.

Жіктелген активтерді сатып алуға шығындалғанға дейін алынған қарыздық қаражатты уақытша инвестициялау нәтижесінде алынған табыс қарыздық қаражатты тартуға кеткен шығындардан шегеріледі.

Барлық қарыз бойынша қалған шығындар пайда болу шамасына қарай пайдаларды және шығындарды есепке алады.

Зейнетақылық міндеттемелер

Топ зейнетақы қорларына аударымдар ретінде қызметкерлердің жалақысынан 10% мөлшерінде төлемдер жүзеге асырады, алайда ол айына 139,950 теңгеден аспайды (2012 ж. 130,792 теңгеден аспай- ды). Зейнетақы қорларына жасалатын төлемдер қызметкерлердің жалақысынан ұсталып қалады да, жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте жалақы бойынша жалпы шығыстарға және аударымдарға жатқызылады.

Салық салу

Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтық жиынтығын құрайды.

Ағымдағы салық

Ағымдағы салық сомасы жыл ішіндегі салық салынатын пайда көлеміне қарай анықталады. Салық салынатын пайда асқан жылдарда салық салу мақсатында салық салынатын немесе шегерілетін табыс және шығыс баптарына байланысты жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есептегі пайдадан ерекшеленеді, сондай-ақ салық салу мақсатында салық салынбайтын немесе шегерілмейтін баптарды қарастырмайды. Пайдаға ағымдағы салық бойынша міндеттеме есепті күнгі заңнамамен бекітілген салық салу мөлшерлемелері қолданыла отырып, есепке алынады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық шоғырландырылған қаржылық есептілікте есепке алынған активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салына-тын пайда есептегенде қолданылатын салық есебінің сәйкес мәліметтері арасындағы уақыттық айырмаға қатысты танылады. Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер әдетте барлық салық салынатын уақыттық айырмалар ескеріле отырып, есепке алынады. Кейінге қалдырылған салықтық активтер осы уақытты қайырмаларды пайдалану үшін болашақта салық салынатын баланстық пайда ықтималдылығы жоғары болған жағдайда барлық шегерілетін уақыттық айыр-малар ескеріле отырып, есепке алынады. Егер уақыт айырмалары гудвиллмен байланысты болса немесе не салық, салынатын, не бухгалтерлік пайдаға әсер етпейтін мәмілелер (бизнестерді біріктіру бойынша мәмілелерден басқа) аясындағы басқа активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде пайда болса, салықтық активтер мен міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте есепке алынбайды.

Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер Топ уақыттық айырма мерзімдерін бақылау мүмкіндігіне ие болатын және аталмыш айырма болжалды болашақта кері қайтпайды деген жоғары ықтималдылық бола-тын жағдайларды қоспағанда, еншілес кәсіпорындарға, қауымдасқан кәсіпорындарға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысты салық салынатын уақыттық айырмалар ескеріле отырып, көрсетіледі. Еншілес кәсіпорындар, қауымдасқан кәсіпорындар және бірлескен қызмет бойынша кейінге қалдырылған салықтық активтер шегерілетін уақыттық айырмаларды пайдалану үшін жеткілікті болашақта салық салынатын пайда алынады және олардың бол-жалды болашақта пайдаланылуы күтілетін жоғары ықтималдылық болса, танылады.

Кейінге қалдырылған салықтық активтердің баланстық құны әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады, және осы активтерді толықтай немесе ішінара пайдалану үшін жеткілікті болашақта салық салынатын пайда болу ықтималдылығы жоғары болмаса, азаяды. Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен табыс салығы бойынша міндеттемелер есепті күнге заңнамамен бекітілген немесе бекітілуге таяған, және салықтық активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық салу мөлшерлемелері (сондай-ақ салық заңнамасының қағидалары) қолданыла отырып, есептеледі. Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мен активтерді бағалау Топтың активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өтеу немесе төлеу тәсілдеріне қатысты ниеттерінің салықтық салдарын (есепті күнгі жағдай бойынша) сипаттайды.

Жыл ішіндегі ағымдағы және кейінге қалдырылған салық

Ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар басқа жиынтық табыс немесе өзіндік капитал құрамына тікелей қатысты баптарға жататын жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен шығындарда танылады. Бұл жағдайда ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар сәйкесінше басқа жиынтық табыста немесе тікелей капиталда танылады. Ағымдағы немесе кейінге қалдырылған салық бизнестерді біріктіру бойынша мәмілелерді бастапқы есепке алу нәтижесінде пайда болса, салық әсері осы мәмілелерді жасасқанда көрінеді.

Резервтер

Алдағы шығыстар резервтері Топтың алдыңғы оқиғалар нәтижесінде пайда болған міндеттемелері (занды немесе іскери айналым нормаларымен байланысты) болса және Топ аталмыш міндеттемелерді өтеуі тиіс, ал ондай міндеттемелердің мөлшері құнсыздануы мүмкін деген ықтималдылық жоғары болса, есепте көрсетіледі.

Есепте көрінетін алдағы шығыстар резервінің өлшемі осы міндеттемелер үшін тән қауіптер мен белгісіздіктер ескеріле отырып, есепті күнге белгіленген міндеттемелерді өтеуге қажетті соманың ең жақсы бағасын сипаттайды. Егер алдағы шығыстар резервінің өлшемі міндеттемелерді өтеу бойынша күтілетін ақша қозғалысының негізінде есептелетін болса, алдағы шығыстар резерві мұндай ақша қозғалысының дисконтталған құны ретінде анықталады (егер уақыттағы ақша құнының әсері елеулі болса).

Егер міндеттемелерді өтеуге қажетті төлемдер үшінші тарап тұрғысынан ішінара немесе толықтай өтеледі деп күтілсе, сәйкес дебиторлық берешек өтем алынады де-ген толықтай сенімділік болса және осы дебиторлық берешек сомасын сенімді бағалауға қажетті мүмкіндіктер болса, актив ретінде есепке алынады.

4. ЕЛЕУЛІ ЖОРАМАЛДАР МЕН БАҒАЛАУДАҒЫ БЕЛГІСІЗДІК КӨЗДЕРІ

ЖҚЕС сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау Топ басшылығының талдауларды дайындауын және есепке алынған активтер мен міндеттемелердің сомаларына және шоғырландырылған қаржылық есептілікке қол қойылған күнгі әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуы және есепті кезең ішіндегі есепке алынған табыстар мен шығыстар сомасына ықпап ететін субъективті бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануын қарастырады.

Келесі қаржылық жылда активтер мен міндеттемелердің баланстық құнының елеулі материалдық түзету тәуекеліне әкелетін есепті күнгі белгісіздікті бағалаудың болашақ және басқа да негізгі көздері бойынша негізгі жорамалдар төменде талқыланады:

«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС, «Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС, «Қазақстан Аселсан инжиниринг» ЖШС бірлескен кәсіпорын ретінде калассификациялануы

Бірлескен қызметті бөлуді қарастыратын «Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС, «Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС, «Қазақстан Аселсан инжиниринг» ЖШС жауапкершілігі шектеулі серіктес болып табылады. Басқа дерек пен міндеттемелер қатысушылардың бірлескен қызметінің міндеттемелері арқылы активтерді қарастыруға құқылы. Бірлескен инвестициялық іс – шара бірлескен кісіпорын инвестициясы ретінде классификацияланады (9- ескетпе).

«ЗИКСТО» АҚ, «МБМ-Кировец» ЖШС, «КАМАЗ-инжиниринг» АҚ, «Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС бірлескен кәсіпорын ретінде калассификациялануы

Басқа да тәуелді кәсіпорындар және «ЗИКСТО» АҚ, «МБМ-Кировец» ЖШС, «КАМАЗ-инжиниринг» АҚ, «Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС Топ 25% және жоғары үлесті иелік етеді. Топ басшысының ойынша дауыс құқығы және деректорлар кеңесіне қатысу кісіпорын қызметіне елеулі әсерін тигізеді. Осыған орай, Топ инвестицияны классификациялап кәсіпорындағы инвестицияларды тәуелді етеді.

Артықшылықты акциялардың борыштық компонентін тану және бағалау

Топтың артықшылықты акцияларының борыштық компоненттеріне қатысты есеп саясатын пайдалану барысында басшылық артықшылықты акцияларға қатысты өз бағалауларын қолданды және Топтың артықшылықты акцияларын инвесторларға дивидендтер төлеу міндеттемесі болғандықтан 32 «Қаржылық құралдар: Ұсыну» ХБЕС (қайта қаралды) құрамдасқан құрал ретінде санау керек деп тапты. Осы стандартқа сәйкес, мұндай құрамдас құралды шығарудан түсетін табыс мұндай құралдың әрбір бөлігіне артықшылықты құқық негізіндегі капитал немесе міндеттеме ретінде жіктеледі: дивидендтерді төлеуге салатын шарттық міндеттеме ретінде жіктеледі, және акционерлер арасында түбегейлі бөлуге қатысу құқығы капитал ретінде жіктеледі.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдері

Топ әрбір жылдық есептік кезеңнің соңында негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдерін қарастырады. Активтің пайдалы қызмет ету мерзімін бағалау үнемді пайдалану, жөндеу және қызмет ету бойынша бағдарламалар, технологиялық жақсартулар және басқа да іскери жағдайлар сияқты факторларға байланысты болады. Басшылықтың негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдерін бағалауы аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілік жасалған күнгі сәйкес ақпаратты сипаттайды.

Кепілдік міндеттемелер

Ұсынылған кепілдіктерге қатысты резерв сәйкес тауарларды және қызметтерді сату сәтінде танылады. Мұндай резервтің өлшемі пайда болу ықтималдылығы коэффициенттері бойынша барлық мүмкін салдарды салмақтай

отырып, өткен кезеңдердегі жинақталған мәліметтер негізінде есептеледі.

Активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күні материалдық және материалдық емес активтердің баланстық құнының құнсыздану белгілерінің бар-жоғын тексереді.

Актив белгілерінің бар-жоғын анықтау төмендегідей факторларға негізделеді: күтілетін өсім, болжанатын ақша қозғалысы, болашақта қаржыландыру қолжетімділігінің өзгеруі; технология мен бағаланады да, активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Егер баланстық құн активтердің өтілу құнынан асып түссе, құнсыздану болып танылады. Өтелетін құн өткізуге кеткен шығындарды шегергендегі активтердің әділ құны мен пайдалану құны арасындағы ең жоғары мән арқылы анықталады.

Пайдалану құнын бағалауда ақшалау қаражаттың болашақ қозғалысы басшылық пікірінше ақшалардың уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активтерге тән тәуекелдерді сипаттайтын, салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемелерін қолдана отырып, ағымдағы құнға дейін дисконтталады, бағалаушылық өтелу құнындағы өзгеріс құнсыздануға немесе оның алдағы кезеңдерге қалпына келуін әкеле алады.

Тауарлық-материалдық қорларды бағалау

Тауарлық-материалдық қорлар өзіндік құны немесе таза өткізу құны арасындағы ең кіші өлшем бойынша анықталады. Өтімсіз және аз қолданылатын тауарлық – материалдық қорлардың құнын таза өткізу құнына дейін азайта отырып, сәйкес резервті сипаттайды. Мұндай тауарлық –материалдық қорлардың шығуынан болатын өткізудің нақты сомасы таза өткізу құнынан ерекшеленуі мүмкін; мұндай кез келген айырма болашақтағы операциялық нәтижелерге елеулі әсер ете алады.

Салық салу

Түрлі Қазақстандық заңнамалық актілер мен нормалар әрдайым нақты жазылмайды, олардың негізі жергілікті салық инспекторлары және Қазақстан Республикасының қаржы министрілігіне тәуелді. Жергілікті, аймақтық және республикалық салық органдары пікірлерінің арасында айырмашылықтар болуы мүмкін. Бұл ретте салық органдары тарапынан қосымша салықтар қосымша есептелген жағдайда айыппұлдар мен өсімпұлдардың күшіндегі өлшемдері елеулі мөлшерлерде белгіленген; айыппұл мөлшері қосымша есептелген салықтың 50%, ал өсімпұл уақытылы төленбеген салықтың 13,75% құрайды. Нәтижесінде айыппұлдар мен өсімпұлдар қосымша есептелген салықтар сомасынан асып кетуі мүмкін.

Топ басшысы барлық қолданылатын салықты төлеп және есептеді деп санайды. Анық емес жағдайда Топ барлық салықты басшының бағалауы негізделген бағыт арқылы төлейді. Топ саясаты нақты орнатылған сомма бойынша шығыстардың кенеттен пайда болуы есептілік кезеңдегі резервті қалыптастыруды көздейді.

Жоғарыда аталған белгісіздіктерге байланысты салықтардың айыппұлдық санкциялардың және өсімпұлдардың әлеуетті сомасы, егер олар қосымша есептелсе, 2013 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығыстарға жатқызылған және есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Бағалаулар мен нақты төленген сомалар арасындағы айырмалар, егер олар пай-да болса, Топтың болашақ кезеңдердегі пайдасына елеулі әсер етуі мүмкін.

Кез келген күтпеген жағдай пайда болуы мүмкін, бағытты тәжірибе жүзінде болашақтағы дауды анықтау мүмкін емес.

Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты сыйақы

Топ «Қызметкерлерге берілетін сыйақы» 19 ХҚЕС сай жоспар бойынша қалыптасқан төлемдерге қатысады. Стандарттардың талабы бойынша белгіленген төлемдер төлеу және қызметтен босағанда жәрдемақымен зейнеткерлік бағдарламаны тану мен бағалауға, сондай – ақ қызметкерлерге кез – келген болашаққа деген өсудерді қарастырады. Топ 19 ХҚЕС есептілігін, басқа да өзінің тәжірибе және нұсқауларына негіздейді. Топтың болашағына табыс және шығысқа өзгертулер өз әсерін тигізуі ықтимал.

Қабылданған төлемдер ставка бойынша дисконтталып, есептілік күніне байланысты мемлекеттік облигация кірістері негізінде Топ міндеті анықталады. Сараптау нәтижесінде Қазақстандық биржалық қорлары (ҚБК) мемлекеттік облигация бойынша орташа табыстылығы 5,770% құрайды. Соның нәтижесінде дисконттау ставкасының мөлшері анықталған.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша қаржылық міндеттемелер

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша қаржылық міндеттемелер бастапқы есепке алынады және кейін форвардтық валюта бағамдары және дисконттаудың тәуекелсіз мөлшерлемесі сияқты нарықтық мәліметтер қолданыла отырып, әділ құн бойынша бағаланады.

5. СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ

Ресурстарды бөлу және сегменттер бойынша нәтижелерді бағалау мақсатында Топтың операциялық қызметі бойынша шешім қабылдауға жауапты басшылығына ұсынылатын ақпарат сатылатын тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің түріне; арнайы өніммен және қос мақсаттағы өніммен, азаматтық қолданыс өнімдері мен қызмет көрсетумен байланысты операцияларға қатысты. Топтың есептік сегменттерін алу үшін, жекелгенде сандық шектерден аспайтын басқа өнімдер мен қызметтерді қоспағанда, оның операциялық сегменттерінің ешқайсысы біріктірілген жоқ.

Атап айтқанда, Топтың есептік сегменттері былайша ұсынылған:

- Арнайы өнім және қос мақсаттағы өнім
- Азаматтық мақсаттағы өнім
- Сервистік қызметтер (инжиниринг)

Есептік сегменттердің есеп саясаты қағидалары 3-ескертпеде сипатталған Топтың есептік саясаты қағидаларынан ешбір ерекшеленбейді. Топ басшылығы сегменттер бөлінісінде тек тауарлар мен қызметтерді өткізуден түсетін табыстарды талдайды. Бұл көрсеткіш ресурстарды бөлу және сегменттер бойынша нәтижелерді бағалау мақсатында операциялық қызмет бойынша шешім қабылдауға жауапты басшылыққа ұсынылады.

Топтың негізгі өнімдер мен қызметтер бойынша жалғасатын қызметінен түсетін түсімнің талдауы келесідей тәсілмен ұсынылған:

	2013 ж.	2012 ж.
Арнайы өнім және қос мақсаттағы өнім	13,559,193	28,129,393
Азаматтық мақсаттағы өнім	18,671,587	14,243,378
Сервистік қызметтер (инжиниринг)	12,540,652	9,780,843
	44,771,432	52,153,614

Топ қызметін Қазақстанда жүзеге асырады.

Жоғары айтылған сигменттеуде көрсетілген түсім сыртқы сатып алушылардан түскен. 2013 жылы ішкі сигментеу жүргізілмеді (2012 ж. нөлге тең).

Топтың негізгі өнімдері мен қызметтері бойынша жалғасатын қызметінен түсетін түсімнің талдауы келесідей тәсілмен ұсынылған:

	2013 ж.	2012 ж.
Арнайы өнім және қос мақсаттағы өнім	13,559,193	28,129,393
Сервистік қызмет (инжиниринг)	12,540,652	9,780,843
Азаматтық мақсаттағы өнім:		
- нефтегаз жабдықтары	6,979,003	5,923,120
- теміржол жабдықтары	4,613,319	5,363,128
- басқа да тауарлар	7,079,265	2,957,130
	44,771,432	52,153,614

Арнайы тауарлар және екі бағытқа белгіленген тауар көпнесе кеме, теңіз және өзен кемелері, ұшақ жабдықтары және қосалқы бөлшектері, тікұшақ пен оларға қосалқы бөлшектер және басқа да жабдықтарға бағытталған.

Арнайы техника және жабдықтар мен машинаны, техникалық жабдықтар және кеме мен модернизациялау, күрделі жөндеуге негізделген сервистік қызметтер (инжиниринг).

Басқа да тауарлар көпцифрлық, компьютерлік техника, ауыл шаруашылығына арналған техника және басқа да халық тұтынатын тауарлар көрсетілген.

2013 жылы мамандандырылған тауар негізінде министірліктер және ведомстволар 24,828,107 мың теңге өткізді, сервистік қызметті қосқанда (2012 ж.: 32,279,127 мың теңге); нефтегаз жабдықтары көбінесе «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ 6,641,372 мың теңге сомасында (2012ж.: 6,458,771 мың теңге), теміржол жабдықтары «Қазақстан теміржолы» ҰК» АҚ 4,224,434 мың теңге көлемінде жүзеге асырылды (1012.: 5,055,883 мың теңге) (41 -ескертпе).

Топтың сыртқы сатып алушыларға сату бойынша жалғасатын қызметінен түсетін түсім елдер бөлінісінде төменде көрсетіледі:

	2013 ж. 31 желтоқсан	2013 ж. 31 желтоқсан
Қазақстан	41,282,905	48,627,926
ТМД елдері	2,911,327	2,818,855
Басқалар	577,200	706,833
	44,771,432	52,153,614

6. НЕПІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	Жер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар, қондырғы м, құралдары	Өзге де активтер	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
Бастапқы немесе түпкі құн:						
2011 ж. 1 қаңтарына	171,847	4,576,633	5,514,292	483,361	174,203	10,920,336
Түсімдер	39,957	196,601	735,462	177,015	1,163,512	2,312,547
Қаржылық жалдау бойынша жалдау	-	-	1,214,166	-	-	1,214,166
Тауарлы – материалдық қорлардан ауыстыру	-	18,507	48,001	-	6,205	72,713
Ішкі жылжулар	-	305,037	(375)	-	(304,662)	-
Еншілес кәсіпорындарды бақылаудан айырылуы	-	-	(15,846)	-	-	(15,846)
Шығу	(16,529)	(75,769)	(92,122)	(24,098)	-	(208,518)
2012 ж. 31 желтоқсанына	195,275	5,021,009	7,403,578	636,278	1,039,258	14,295,398
Түсімдер	3,772	270,143	613,183	191,833	2,454,401	3,533,332
Тауарлы – материалдық қорлардан ауыстыру	-	68,777	89,785	7,202	356,305	522,069
Ішкі жылжулар	(5,456)	608,002	206,414	75,523	(884,483)	-
Сатуға арналған активтерге ауыстыру	-	-	(5,029)	(2)	-	(5,031)
Шығу	-	(9,193)	(98,705)	(15,218)	(401)	(123,517)

2013 ж. 31 желтоқсанына	193,591	5,958,739	8,209,226	895,616	2,965,080	18,222,251
Жинақталған тозу мен құнсыздану:						
2012 ж. 1 қаңтарына	-	(1,035,796)	(2,408,256)	(177,500)	-	(3,621,552)
Жыл ішінде есептелген тозу	-	(119,831)	(440,325)	(66,894)	-	(627,050)
Еншілес кәсіпорындарды бақылаудан айырылуы	-	-	8,543	-	-	8,543
Шығу	-	20,553	63,153	7,113	-	90,819
2012 ж. 31 желтоқсанына	-	(1,135,074)	(2,776,885)	(237,281)	-	(4,149,240)
Жыл ішінде есептелген тозу	-	(116,476)	(534,280)	(144,671)	-	(795,427)
Шығу	-	7,669	73,303	9,975	-	90,947
2013 ж. 31 желтоқсанына	-	(1,243,881)	(3,237,862)	(371,977)	-	(4,853,720)
Теңгерімдік құны:						
2013 ж. 31 желтоқсанын	193,591	4,714,857	4,971,364	523,639	2,965,080	13,368,531
2012 ж. 31 желтоқсанына	195,275	3,885,935	4,626,693	398,997	1,039,258	10,146,158

2013 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс келесі капиталды шығындарын қарастырады:

- «Семей Инжиниринг» АҚ еншілес кәсіпорнының цехтары мен қоймаларының өндірістік ғимараттарын күрделі жөндеу бойынша құны 1,431,695 мың теңге шығындары (2012 ж. 31 желтоқсанда 821,322 мың теңге);
- «Тыныс» АҚ еншілес кәсіпорнындағы «Газдандыру үлгілерінің құю өндірісін игеру» жобасы бойынша құны 348,867 мың теңге шығындары (2012 ж. 31 желтоқсаны 209,231 мың теңге);
- «Астана қаласындағы Авиатехникалық орталық» еншілес компания «Қазақстан авиациялық индустрия» 400,698 мың теңге көлемінде жоба бойынша шығыны (2012 ж. 31 желтоқсаны нөлге тең);

2012 және 2011 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша теңгерімдік құны сәйкесінше 1,708,249 мың теңге және 2,449,376 мың теңге негізгі құралдар Топ алған белгілі бір қарыздарды қамтамасыз ету ретінде кепілде болды (22 -ескертепне) бірақ теңгерімдік құн негізгі құралдар 172,228 мың теңге кепілден алынбады.

2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгерімдік құн қаржылық жалдау бойынша 1,055,743 мың теңге (2012 ж. 31 желтоқсаны 1,660,059 мың теңге). Аталған жабдық қаржылық жалдауға кепіл ретінде қарастырылады.

Сыртқы негізгі жабдықтардың тозуының толық құны 2013 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткіші 751,346 мың теңге және 621,538 мың теңгені құрады.

Негізгі құралдардың уақытша тұрған теңгерімдік құны 2013 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткіші 276,148 мың теңгені құрады (201 ж. 31 желтоқсанында 123,485 мың теңге).

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

	Бағдарламалық қамсыздандыру	Басқалар	Барлығы
Бастапқы немесе түпкі құн:			
2012 ж. 1 қаңтарына	146,167	103,432	249,599
Түсімдер	103,443	3,698	107,141
Шығу	(182)	(36,245)	(36,427)
Еншілес кәсіпорындарды бақылаудан айырылу	(76)	-	(76)
2012 ж. 31 желтоқсанына	249,352	70,885	320,237
Түсімдер	79,792	10,446	90,238
Тауарлық – материалдық қорлардан ауыстыру	-	80,336	80,336
Ішкі жылжулар	(47,753)	47,753	-
2013 ж. 31 желтоқсанын	281,391	209,420	490,811
Жинақталған тозу мен құнсыздану:			
2012 ж. 1 қаңтарына	(62,057)	(22,763)	(84,820)
Жыл ішіндегі есептелген амортизация	(11,992)	(11,291)	(23,283)
Шығу	172	-	172
2012 ж. 31 желтоқсанына	(73,877)	(34,054)	(107,931)
Жыл ішіндегі есептелген амортизация	(21,432)	(13,981)	(35,413)
2013 ж. 31 желтоқсанына	(95,309)	(48,035)	(143,344)
Теңгерімдік құны:			
2013 ж. 31 желтоқсанына	186,082	161,385	347,467
2012 ж. 31 желтоқсанына	175,475	36,831	212,306

8. ЕНШІЛЕС КӘСІПОРЫНДАР

Атауы	Қызметінің сипаты	Елі	Қатысу пайызы	
			2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«ҚИ 811 автомобиль жөндеу зауыты» АҚ	Көлік техникасын, бронды техниканы, куш тораптары мен агрегаттарды жөндеу, қондырғыны жетілдіру.	Қазақстан	100%	100%
«ҚИ 832 автомобиль жөндеу зауыты» АҚ	Көлік техникасының жөндеу жұмыстарын жүргізу.	Қазақстан	100%	100%
«Киров атындағы зауыт» АҚ	Теміржол кешеніне арналған навигациялық жүйелер, радиостансалар, басқару пульттері, басқару блоктары мен мұнай-газ кешеніне арналған автоматтандырылған құрылғылар.	Қазақстан	84%	84%
«Киров атындағы машина жасау зауыты» АҚ	Теңіз су асты қаруы және гидравлика бұйымдары мен теңіз кемелеріне арналған жану автоматикапары, кен шығарушы өнеркәсіпке арналған пневмоперфораторлар; теміржол кешеніне арналған қосалқы бөлшектер.	Қазақстан	98%	98%
«Мұнаймаш» АҚ	Мұнай-газ секторына арналған ұңғымалық штанг торғылары, ФТП.	Қазақстан	52%	52%
«Гидроприбор ФЗИ» АҚ	Конструкторлық және зерттеушілік жұмыстар, сондай-ақ теңіз, өзен катерлерін, кемелерді, және басқа жузу құрапдарын, су асты аппараттары, жерүсті және әуе роботтары мен катерлерін, су асты зерттеуі мен кубырларды жөндеуге қажетті қондырғыларды, бұрғылау мунарапарын, суасты нысандарын әзірлеу.	Қазақстан	93%	93%
«Омега» аспап жасау зауыты» АҚ	Суды тазалауға арналған «Таза су» қондырғылары; теміржолға керекті бөлшектер мен түйіндер, сандық АТС және құраушы бөліктер, телефон аппараттары	Қазақстан	99%	99%
«Петропавл ауыр машина жасау зауыты» АҚ	Мұнай өнеркәсібіне арналған арнайы техника, қысыммен жұмыс жасайтын ыдыстар, т/ж жолдарын жөндеуге және қызмет көрсетуге қажетті құралдар, жылжымалы құрам бөлшектері; арнайы өнімді өндіру және өткізу, әскери техниканың заманауи үлгілерін өндіру және жетілдіру.	Қазақстан	100%	100%
«Семей инжиниринг» АҚ	Бронды танк қару-жарағы мен әскери техниканы жөндеу; қозғалтқыштар, тасымалдаушы көліктер.	Қазақстан	100%	100%
«Семей машина жасау зауыты» АҚ	Тартқыш-жыланбауыр тасымалдағыштар, жүк вагондарына арналған люк қақпақтары, инженерлік техниканы жөндеу.	Қазақстан	99%	99%
«Күзет» ЖШС	Күзет қызметтері	Қазақстан	-	100%
«Тыныс» АҚ	Мед. техника, газды қысымды арматура, авиа. өнімдер, ПЕТ құбырлар, өрт сөндіру құралдары.	Қазақстан	99%	99%

«Орал «Зенит» зауыты» АҚ	ҚР ӘТК арналған катерлер мен кемелер; болат конструкцияларды, мұнай-газ кешеніне арналған бөлшектерді жобалау және өндіру.	Қазақстан	95%	95%
«ҚазИнжЭлеткроникс» АҚ	Радиоэлектроника саласындағы ғылыми зерттеулер мен жұмыстар, автоматтандырылған басқару жүйелерін жасау, бағдарламалар мен технологиялар енгізу.	Қазақстан	100%	100%
«Қазақстан инжиниринг» Ғылыми-зерттеу институты» ЖШС (бұрынғы «Қару-жарақ басқару жүйелерін енгізудің бірыңғай орталығы» ЖШС)	Қару-жарақты басқарудың автоматтандырылған жүйелерін қолдана отырып, ҚӨК кәсіпорындарына арналған арнайы өнімнің жаңа түрлерін әзірлеу және игеру.	Қазақстан	100%	100%
«Қазақстандық авиациялық индустрия» ЖШС	Авиациялық техниканы жөндеу және оған қызмет көрсету	Қазақстан	100%	100%

2013 жылғы тамыз айында Топ «Күзет» ЖШС әрекетсіз еншіліс кәсіпорынының 65% қатысушы үлесін жүзеге асырды.

2012 жылғы 1 қазанында Топ «Қазақстан инжиниринг Дистрибьюшн» ЖШС 51% қатысушы үлесін жүзеге асырды. Оның нәтижесінде, Топ тәуелді кәсіпорындарының қатысушы ретінде қаржы салу үлесінің қалдықтарын ескере бастады (10 және 37- ескертулер).

Жартымды бақыланбайтын үлес иесі «Мұнаймаш» АҚ еншілес кәсіпорны болып табылады. Басқа еншілес кәсіпорындарында бақыланбайтын үлес меншігі артықшылық акцияларымен берілген.

Еншілес кәсіпорындардың толымсыз меншігінің бақыланбайтын үлесі келесі кестеде көрсетілген:

Еншілес кәсіпорын	Бақыланбайтын үлестің қатысушы үлесі		Бақыланбайтын үлес пайдасы		Бақыланбайтын үлестің теңгерімдік құны	
	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«Мұнаймаш» АҚ	48%	48%	88,137	36,249	475,877	407,282

Төменде «Мұнаймаш» АҚ қатысты жартымды бақыланбайтын үлесі туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген. Топ ішінде мәміле болмаған кездегі қорытынды ақпарат.

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Ағымдағы активтер	1,386,670	971,012
Ұзақ мерзімді активтер	1,444,929	1,585,028
Ағымдағы міндеттемелер	(831,466)	(684,814)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(1,007,876)	(1,021,997)
Аналық компания Акционерінің, меншікті капиталы	516,380	441,947
Бақыланбайтын үлес	475,877	407,282

	2013 ж.	2012 ж.
Табыс	3,303,863	2,466,908
Шығын	(3,120,087)	(2,391,325)
Кіріс және барлық жылдық табыс	183,776	75,583
Жататын:		
Аналық компанияның Акционеріне	95,639	39,334
Бақыланбайтын үлеске	88,137	36,249
Кіріс және барлық жылдық жиынтық табыс	183,776	75,583
Бақыланбайтын үлеске төленген дивиденттер	17,586	48,040
Ақша қаражатының таза түсімі /(шығыны) неден:		
- операциялық әрекеттен	259,409	(44,317)
- инвестициялық әрекеттен	(15,939)	3,215
- қаржылық әрекеттен	(206,511)	(1,506)
Ақша қаражатының таза түсімі /(шығыны)	36,959	(42,608)

9. ҚАУЫМДАСҚАН КӘСІПОРЫНДАРҒА ҚҰЙЫЛАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Топтың қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарына құйылған инвестициялары былайша ұсынылды:

Атауы	Әрекет түрі	Елі	Меншік пайызы		Әділ құны
			2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан	
«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	Тікұшақтар шығару және оған техникалық қызмет көрсету	Қазақстан	50%	50%	Көпшілік компания емес
«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	Электронды қондырғыны, үйелерді және/немесе бағдарламалық қамсыздандыруды әзірлеу, өндіру және сату, және онымен байланысты қызметтерді ұсыну; қорғаныс нарығына арналған радио мен коммуникациялық қондырғыны сату және оған техникалық қызмет көрсету.	Қазақстан	50%	50%	Көпшілік компания емес

«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	Электронды-оптикалық құрылғыларды шығару	Қазақстан	50%	50%	Көпшілік компания емес
------------------------------------	--	-----------	-----	-----	------------------------

Атауы	Ағымдағы құны 2013 ж. 1 қантар	Алынды/ (дивиденттер алынды)	Табыс үлесі/ (шығыс)	Ағымдағы құны 2013 ж. 31 желтоқсанға
«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	2,452,009	(517,008)	828,074	2,763,075
«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	201,295	-	(105,849)	95,446
«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	101,956	147,566	(50,244)	199,278
	2,755,260	(369,442)	671,981	3,057,799

Атауы	Ағымдағы құны 2012 ж. 1 қаңтарына	Алынды/ дивиденттер алынды)	Табыс үлесі/ (шығыс)	Ағымдағы құны 2012 ж. 31 желтоқсан
«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	1,615,026	(232,406)	1,069,389	2,452,009
«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	220,406	-	(19,111)	201,295
«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	24,630	72,991	4,335	101,956
	1,860,062	(159,415)	1,054,613	2,755,260

Топтың әрбір маңызды бірлескен кәсіпорындары туралы қорытынды қаржылық ақпарат төменде берілген. Төменде берілген қорытынды қаржылық ақпарат ХҚЕС сәйкес жасалған Топтың бірлескен кәсіпорындарының қаржылық есептерінде көрсетілген соммалары.

2013 ж. 31 желтоқсанына	«Еврокоптер Қазақстан инжини- ринг» ЖШС	«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Қазақстан ASELSAN инжини- ринг» ЖШС
Ағымдағы активтер	5,512,094	489,499	2,260,303
Ақша қаражаты мен олардың баламалар	4,756,400	768	102,321
Ұзақ мерзімді активтер	1,830,974	222,715	5,425,908
Ағымдағы міндеттемелер	(1,816,974)	(514,457)	(7,523,408)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер (сауда және басқа ҚМ шегерілгенде)	-	(31,368)	(5,028,940)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	-	(6,865)	(59,379)
Таза теңгерімдер	5,526,149	190,892	103,424

Топтың үлесіне қатысты таза теңгерімдер	2,763,075	95,446	51,712
Басқа да түзетілімдер	-	-	147,566
Инвестициялардың теңгерімдік құны	2,763,075	95,446	199,278

2013 ж. 31 желтоқсан жыл соңы	«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС
Кірістер	10,512,200	-	-
Пайда/(шығын) барлығы қосарланған пайда/(шығын) жыл ішінде	1,656,149	(211,697)	(100,488)
Тәуелді кәсіпорынның пайда/(шығын) үлесі	828,074	(105,849)	(50,244)
Қауымдасқан кәсіпорындардан алынған дивидендтер	517,008	-	-

2012 ж. 31 желтоқсанына	«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС
Ағымдағы	8,638,507	583,507	3,022,992
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	5,531,744	25,412	1,318
Ұзақ мерзімді теңгерімдер	1,707,970	233,255	793,033
Ағымдағы міндеттемелер	(5,442,459)	(410,662)	(3,758,095)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер (сауда және басқа ҚМ шегерілген)	-	-	(3,717,053)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	-	(3,510)	-
Таза теңгірім	4,904,018	402,590	57,930
Топтың үлесіндегі таза теңгерімдер	2,452,009	201,295	28,965
Басқа түзетілімдер	-	-	72,991
Инвестициялардың теңгерімдік құны	2,452,009	201,295	101,956

2012 ж. 31 желтоқсан жыл соңы	«Еврокоптер Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Талес Қазақстан инжиниринг» ЖШС	«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС
Кірістер	13,478,691	623,623	152,303
Пайда/(шығын) барлығы қосарланған пайда/(шығын) жыл ішінде	2,138,778	(38,222)	8,670
Тәуелді кәсіпорынның пайда/(шығын) үлесі	1,069,389	(19,111)	4,335
Жыл ішіндегі мойындалмаған шығын	232,406	-	-

Топ 2013 жыл ішінде «Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС инвестиция етіліп берілген 147,566 мың теңге қарызының әділ құнының түзетілімдерін мойындады (2012 ж.: «Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС - 72,991 мың теңге) (16-ескертпе).

ҚАУЫМДАСҚАН ЖӘНЕ БІРЛЕСІП БАҚЫЛАНАТЫН КӘСІПОРЫНДАРҒА ҚҰЙЫЛАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛАР
Қауымдасқан және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға құйылатын инвестициялар былай көрсетілді:

Атауы	Әрекеті	Елі	Иелену пайызы		Әділ құны
			31 желтоқсан		
			2013 ж.	2012 ж.	
«ЗИКСТО» АҚ	Жүк теміржол вагондарын жөндеу, элементтерді ауыстыру арқылы дөңгелек жұптарын жөндеу	Қазақстан	42%	42%	Көпшілік компания емес
«МБМ-Кировец» ЖШС	Ремонт грузовых железнодорожных вагонов, ремонт колесных пар со сменой элементов	Қазақстан	49%	49%	Көпшілік компания емес
«КАМАЗ Инжиниринг» АҚ	Автобустар, автомобильдер, арнайы техника мен олардың қосалқы бөлшектерін өндіру және өткізу	Қазақстан	25%	25%	Көпшілік компания емес
«Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС	Радиолокациялық стансаларды, радиоэлектронды күрес және радиоэлектронды барлау жүйелерін өндіру	Қазақстан	49%	49%	Көпшілік компания емес
«Қаз-СТ Инжиниринг Бастау» ЖШС	Инвестициялық холдингтік қызметы және қорғаныстық, инжинирингтік қызметтер көрсету	Қазақстан	49%	49%	Көпшілік компания емес
«КАМАЗ-Семей» ЖШС	Коммерциялық қызмет	Қазақстан	49%	49%	Көпшілік компания емес
«Қазақстан инжиниринг Дистрибьюшн» ЖШС	Топ кәсіпорындарының шығаратын өнімдері өткізу, инвестиция тарту, қондырғыны жеткізу бойынша мемлекеттік бағдарламалар мен тендерлерге қатысу.	Қазақстан	49%	49%	Көпшілік компания емес

Атауы	2013 ж. 1 қантарындағы ағымды құны	Сатып алынды/ (дивидендтер алынды)	Пайдалардағы/ шығындардағы үлесі	2013 ж. 31 желтоқсанындағы ағымдағы құны
«ЗИКСТО» АҚ	700,013	-	57,230	757,243
«МБМ-Кировец» ЖШС	355,576	-	(10,600)	344,976
«КАМАЗ-Инжиниринг» АҚ	314,668	(30,358)	167,104	451,414
«Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС	108,611	-	17,021	125,632
«Қаз-СТ Инжиниринг Бастау» ЖШС	15,139	-	(4,587)	10,552
«Ұлан» АТАҚ	17,809	-	-	17,809
«КАМАЗ-Семей» ЖШС	-	-	-	-
«Қазақстан инжиниринг» Дистрибьюшн» ЖШС	-	-	-	-
	1,511,816	(30,358)	226,168	1,707,626

Атауы	2012 ж. 1 қантардағы ағымдағы құны	Сатып алынды/ (дивидендтер алынды)	Пайдалардағы/ шығындардағы үлесі	2012 ж. 31 желтоқсандағы ағымдағы құны
«ЗИКСТО» АҚ	844,685	(71,664)	(73,008)	700,013
«МБМ-Кировец» ЖШС	354,560	(2,000)	3,016	355,576
«КАМАЗ-Инжиниринг» АҚ	304,142	(14,164)	24,690	314,668
«Индра Қазақстан инжиниринг» ЖШС	119,474	(182)	(10,681)	108,611
«Қаз-СТ Инжиниринг Бастау» ЖШС	15,547	-	(408)	15,139
«Ұлан» АТАҚ	17,809	-	-	17,809
«КАМАЗ-Семей» ЖШС	-	-	-	-
«Қазақстан инжиниринг Дистри-бьюшн» ЖШС	-	995	(995)	-
	1,656,217	(87,015)	(57,386)	1,511,816

Топтың әрбір маңызды бірлескен кәсіпорындары туралы қорытынды қаржылық ақпарат төменде берілген. Төменде берілген қорытынды қаржылық ақпарат ХҚЕС сәйкес жасалған Топтың бірлескен кәсіпорындарының қаржылық есептерінде көрсетілген суммалары.

2013 ж. 31 желтоқсанына	«ЗИКСТО» АҚ	«МБМ-Кировец» ЖШС	«КАМАЗ Инжиниринг» АҚ	Басқа тәуелді кәсіпорындар
Ағымдағы теңгерімдер	2,882,576	87,559	4,121,600	366,696
Ұзақ мерзімді теңгерімдер	677,595	642,491	479,124	268,391
Ағымдағы міндеттемелер	(1,734,686)	(19,698)	(2,795,069)	(472,520)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(28,090)	(6,320)	-	(103)
Таза теңгерімдер	1,797,395	704,032	1,805,655	162,464
Топтың үлесіндегі таза теңгерімдер	757,243	344,976	451,414	153,993
Жинақталған, мойындалмаған шығыс үлесі	-	-	-	(49,709)

2013 ж. 31 желтоқсанда, жыл ішінде				
Кірістер	4,232,204	131,303	14,708,526	653,379
Пайда/(шығын) барлығы қосарланған пайда / (шығын), жыл ішінде	135,841	(21,633)	668,415	(46,847)
Тәуелді кәсіпорынның пайда / (шығын) үлесі	57,230	(10,600)	167,104	12,434
Жыл ішіндегі мойындалмаған шығын	-	-	-	(35,389)
Тәуелді кәсіпорындардан алған дивидендтер	-	-	30,358	-

2012 ж. 31 желтоқсанына	«ЗИКСТО» АҚ	«МБМ- Кировец» ЖШС	«КАМАЗ Инжиниринг» АҚ	Басқа тәуелді кәсіпорындар
Ағымдағы теңгерімдер	2,212,062	124,936	2,824,076	136,121
Ұзақ мерзімді теңгерімдер	810,541	630,798	1,158,518	167,348
Ағымдағы міндеттемелер	(1,242,589)	(25,129)	(2,723,877)	(96,774)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(118,460)	(4,940)	(44)	-
Таза теңгерімдер	1,661,554	725,665	1,258,673	206,695
Топтың үлесіндегі таза теңгерімдер	700,013	355,576	314,668	141,559
Жинақталған, мойындалмаған шығыс үлесі	-	-	-	(14,320)

2012 ж. 31 желтоқсанда, жыл ішінде	«ЗИКСТО» АҚ	«МБМ- Кировец» ЖШС	«КАМАЗ Инжини- ринг» АҚ	Басқа тәуелді кәсіпорындар
Табыс	4,815,311	145,302	8,733,237	326,385
Пайда/(шығын) барлығын қоса алғанда пайда/(шығын) жыл ішінде	(173,292)	6,155	98,759	(37,945)
Тәуелді кәсіпорынның пайда / (шығын) үлесі	(73,008)	3,016	24,690	(12,084)
Мойындалмаған шығыс үлесі, жыл ішінде	-	-	-	(14,320)
Тәуелді кәсіпорындардан алған дивидендтер	71,664	2,000	14,164	182

11. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Жеткізушілерге негізгі құралдар үшін берілген аванстар	669,595	921,130
Ұзақ мерзімді активтерді күрделі жөндеу мен сатуға арналған тауарлық-материалдық қорлар	74,713	63,503
Қызметкерлерге берілген қарыздар	11,373	18,505
Қаржылық жалдау бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	-	157,638
Өзге де ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	134,001	60,097
	889,682	1,220,873
Күмәнді борыштар бойынша резервті шегергенде	-	(157,638)
	889,682	1,063,235

2013 жылы Топ қаржылық жалдау бойынша дебиторлық қарызды 157,638 мың теңге соммасын ашылған резерв есебінен жапты.

12. ТАУАРЛЫҚ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Шикізат және материалдар	7,055,835	5,077,604
Аяқталмаған өндіріс	4,643,747	3,499,630
Дайын өнім	1,971,604	2,101,415
Қайта сатуға арналған тауарлар	382,160	420,635
Басқалар	-	96,163
	14,053,346	11,195,447
Өтімсіз тауарлық-материалдық қорлар бойынша резервті шегергенде	(369,338)	(308,201)
	13,684,008	10,887,246

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі өтімсіз тауарлық-материалдық қорлар бойынша резервтегі қозғалыс былайша ұсынылды:

	2013 ж.	2012 ж.
Жыл басындағы өтімсіз тауарлық-материалдық қорлар бойынша резерв	(308,201)	(364,247)
Жыл ішінде қалпына келтірілді/(есептелді)	(110,146)	56,046
Бұрын жасалған резерв есебінен есептен шығарылды	49,009	-
Жыл соңындағы өтімсіз тауарлық-материалдық қорлар бойынша резерв	(369,338)	(308,201)

13. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (41-ескертпе)	1,815,418	748,796
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	739,638	1,113,795
	2,555,056	1,862,591
Күмәнді борыш бойынша резервті шегергенде	(110,688)	(45,542)
	2,444,368	1,817,049

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі күмәнді берешек бойынша резервтегі қозғалыс былайша ұсынылды:

	2013 ж.	2012 ж.
Жыл басындағы күмәнді берешек бойынша резерв	(45,542)	(44,132)
Жыл ішінде есептелді	(90,142)	(1,616)
Бұрын жасалған қор есебінен есептен шығарылды	24,996	206
Жыл соңындағы күмәнді берешек бойынша резерв	(110,688)	(45,542)

2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек, күмәнді берешек бойынша резерв шегерілгенде, келесі валюталармен сипатталды:

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Теңге	2,394,324	1,806,440
Ресей рублі	50,044	10,609
	2,444,368	1,817,049

14. ӨТЕЛЕТІН ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Қосылған құн салығы	941,909	604,010
Өтелетін өзге де салықтар	55,171	37,495
	997,080	641,505

15. ҚОЛДАНЫСЫ ШЕКТЕУЛІ АҚША ҚАРАЖАТЫ

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Банк кепілдігі	371,151	87,062
	371,151	87,062

2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсанына ақша қаражаттары, шартты орындау кепілдемесі ретінде арнайы банк шоттарында айналымда шектелген ақша қаражаттары.

2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсанына байланыс тараптарының банктік шоттарына салынған 82,730 мың теңге және 80,947 мың теңге соммаға айналымға шектелген ақша қаражаттары (41 ескертпе).

16. ӨЗГЕ ДЕ АФЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Пайызсыз қарыздар (41-ескертпе)	2,732,911	2,200,000
Үшінші тараптарға берілген қысқа мерзімді аванстар	2,222,702	3,492,561
Шарттарды орындауды қамтамасыз ету кепілдіктері	182,941	-
Алдағы кезең шығыстары	97,698	97,140
Байланысты тараптарға берілген қысқа мерзімді аванстар (41-ескертпе)	76,140	20,806
Алынатын дивидендтер (41-ескертпе)	45,962	71,592
Қызметкерлердің дебиторлық берешегі	27,408	34,209
Үшінші тұлғалардың өзге де қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	78,699	463,939
	5,464,461	6,380,247
Әділ құнға дейін түзетуді шегергенде (41-ескертпе)	(39,919)	(31,810)
Күмәнді борыш бойынша резервті шегергенде	(75,388)	(52,203)
	5,349,154	6,296,234

2012 ж. Топ бірлесіп бақыланатын компанияға, «Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС жалпы сомасы 2,200,000 мың теңгені құрайтын пайызсыз қарызды 2013 жылғы 31 наурызына дейін өтеуге берді.

Топ қарызды беру күнгі жылдық 7% мөлшеріндегі нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, аталмыш қарыздарды амортизацияланған құн бойынша бағалады және әділ құнға дейінгі түзетуді 72,991 мың теңгені құрайтын қауымдасқан кәсіпорындарға жасалған инвестициялар құрамында есепке алды (9-ескертпе). Сондай-ақ 2012 жыл бойы Топ дисконт амортизациясын 41,181 мың теңге сомалық қаржылық табыстар құрамында есепке алды.

2013 жылғы 25 желтоқсанда Топ «Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС қарыз беру келісімін өзгертті, қарызды 2014 жылғы 25 наурызына дейін өтеуі сөзылды, және қарызды өтеу сол күнгі АҚШ долларының бағамына байланыстырды. Және де, 2013 жылы Топ «Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС жылдық 7,5% мөлшеріндегі нарықтық пайыздық мөлшерлемеде 524,484 мың теңге өтеу күні 2014 жылғы 31 шілдесіне дейін қарыз берді.

2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойы қаржылық табыс 147,884 мың теңгені құрады

2013 жылғы 31 желтоқсанында жыл соңына қаржылық табыс 8,427 мың теңге өтемпұлын қоса алғанда 147,884 мың теңгені құрады, және әділ құнының шоғырландырылған өтемпұлы 139,457 мың теңге болды (34-ескертпе).

Кепілдік депозиттер сатып алушылардың банк шоттарына салынған ақша қаражаттарымен көрсетілген, келісім-шарт міндеттемелері орындалғаннан соң қайтарылады.

31 желтоқсанда аяқталатын жылдың ішіндегі күмәнді берешек бойынша резервтегі қозғалыстың ұсынысы:

	2013 ж.	2012 ж.
Жыл басында күмәнді берешек бойынша резерві	(52,203)	(23,332)
Жыл іші есептелді	(71,546)	(31,320)
Бұрын жасалған қор есебінен есептен шығарылды	48,361	2,449
Жыл соңында күмәнді берешек бойынша резерві	(75,388)	(52,203)

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанына 2,160,081 мың теңге теңгерімдік құны, индекстелген қарызды есептемегенде, басқа да қысқа мерзімді депозиттер теңгемен көрсетілген.

17. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2013 жылғы 31 желтоқсанына қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар «Цесна Банк» АҚ депозиттері он екі айға өтемді жылына 5% болғанда 534 мың АҚШ долл. өтемділігін қоса алғанда 130,534 мың АҚШ долл. (немесе 20,110,038 мың теңге) болып көрсетілген (2012 ж.31 желтоқсан: нөл).

18. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Банк шоттарындағы ақша, теңгемен	7,231,841	9,106,226
Банк шоттарындағы ақша, валютамен	3,133,499	66,266
Қысқа мерзімді депозиттер	366,063	924,505
Кассадағы ақша, теңгемен	26,394	15,290
Арнайы шоттардағы ақша қаражаты, теңгемен	817	-
Жолдағы ақша қаражаты, теңгемен	288	2,348
Барлығы	10,758,902	10,114,635

Топ 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Цеснабанк» АҚ мен «БТА Банк» АҚ ақша қаражатын бастапқы өтеу мерзімі 1 – 3 ай арасындағы және пайыздық мөлшерлемесі жылдық 4%- 6%-ға дейінгі қысқа мерзімді депозиттерге салды (2012 жылғы 31 желтоқсан 3.8 %-ден 6%-ға дейін).

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Теңге	7,625,403	10,043,419
АҚШ доллары	3,085,714	419
Ресей рублі	47,083	64,043
Еуро	702	-
Басқа валюта	-	6,754
	10,758,902	10,114,635

19. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның шығарған және толықтай төлеген жарғылық капиталы әрбірінің номиналдық құны 1, 000 теңгелік 12,101,802 акция мөлшеріндегі жай акциялардан тұрды.

2013 және 2012 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның 100% акциясы «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ тиесілі.

Топ 2013 жылы бақылаушы Акционерге сәйкесінше 2012 жыл үшін (2012 жыл: 2010 және 2011 жылдары сәйкесінше 48,352 мың теңге және 644,853 мың теңге) 6786358 мың теңге мөлшерінде дивидендтерді төлейтінін жариялады.

20. ҚОСЫМША ТӨЛЕНГЕН КАПИТАЛ

2012 және 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қосымша төленген капитал сәйкесінше 841,018 мың және 743,301 мың теңгені құрады.

Қосымша төленген капитал мыналарды қамтиды:

- Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік комитеті ММ-нің жарғылық капиталға салым ретінде енгізген акция құны мен Компанияның жарияланған жарғылық капитал құнының арасындағы 428,612 мың теңге сомасындағы айырма (2012 ж.: 428,612 мың теңге);

- Кейінге қалдырылған салықты, Акционерден 412,406 мың теңге көлеміндегі алынған пайызсыз қаржылық көмек ескерілгендегі, әділ құнға дейінгі түзету (2012 г.: 314,689 тыс. теңге) (22-ескертеп).

21. БАҚЫЛАМАЙТЫН ИЕЛІК ЕТУ ҮЛЕСТЕРІ

	2013 ж.	2012 ж.
1 қаңтарға	561,383	573,174
Бақыланбайтын үлестерге қатысты жыл ішіндегі барлық пайда мен жиынтық табыс	88,137	36,249
Дивидендтер	(17,586)	(48,040)
31 желтоқсанға	631,934	561,383

2013 жыл ішінде «Мұнаймаш» АҚ еншілес кәсіпорны 2012 жылға дивидендтерді жариялады. Бақыламайтын үлестерге берілетін дивидендтер сомасы 17, 586 мың теңгені (2012 ж.: 48,040 мың теңге) құрады.

22. ҚАРЫЗДАР

	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлеме	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Қамтамасыз етілген қарыздар				
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	2016 ж. қараша	8%-16%	-	918,527
«БТА Банк» АҚ	2015 ж. қаңтар	8%-12.54%	-	853,913
			-	1,772,440
Қамтамасыз етілмеген қарыздар				
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ			-	5,017,084
Әділ құнға дейінгі түзетуді шегергенде			-	(106,767)
			-	4,910,317
			-	6,682,757
Қысқа мерзімді қарыздар және ұзақ мерзімді қарыздардың ағымдағы бөлігі			-	6,220,430
Ұзақ мерзімді қарыздар			-	462,327
			-	6,682,757

«САМҰРЫҚ-КАЗЫНА» ҰӘҚ» АҚ

2012 жылы Топ Акционерден жылдық пайыздық мөлшерлемесі 3% және өтеу мерзімі 2013 жылғы 30 желтоқсанына дейінгі 5,000,000 мың теңге сомасында пайызсыз қарыз алды. Негізгі қарыз мерзімінің соңында, ол пайыздар ай сайын өтеледі. Аталмыш қарыз Қазақстан Республикасы аумағында электрондық-оптикалық аспаптар өндірісі бойынша орталықты құруға, және еншілес ұйым негізінде әскери мақсаттағы бронды техниканы жетілдіру, инженерлік-техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша өзіндік өндірісті қаржыландыруға арналған. Компания 7% мөлшеріндегі тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, осы қарыздардың әділ құнын есептеді және 55,117 мың теңге сомасындағы салықтық әсерді шегере отырып, 275,583 мың теңге сомасындағы әділ құнға дейін түзетуді капитал өзгерісі туралы шоғырландырылған есепте қосымша төленген капитал ретінде таныды.

2013 жылы Топ Акционерден 2013 жылғы 31 желтоқсанда қайтару мерзімімен жылдық 4% пайыздық өтемақысымен 4,700,000 мың теңге қарыз алды. Бұл қарыз Топтың азаматтық қызметінің шарттарын іске асыру үшін айналым қаражаттарын толықтыруға арналған болатын. Топ қарыздың тиімді 7% пайыздық мөлшерін пайдалана отырып әділ құнын есептеп, әділ құнының 24,429 мың теңге сомасына салық қаражаттарын шегергенде, капиталдың өзгеруі туралы шоғырланған есепте қосымша төленген капитал ретінде 122,146 мың теңге сомаға түзетілімін мойындады. 2013 жылы екі қарыз да түгел төленді. 2012 жылғы 31 желтоқсанында барлық қарыздар теңгеге көшірілді.

Қарыздарды өтеу мерзімі келесі:

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Бір жыл ішінде	-	6,220,430
Екінші жыл ішінде	-	307,017
Үшінші жыл ішінде	-	101,568
Кейінгі жылдары	-	53,742
	-	6,682,757

23. ШЫҒАРЫЛҒАН БОРЫШТЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлеме	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Мына бағамен шығарылған облигациялар 95.2341%- 1 Транш	2015 ж. 6 қараша	5%	4,534,000	4,534,000
Мына бағамен шығарылған облигациялар 96.4613%- 2 Транш	2015 ж. 6 қараша	5%	1,200,000	-
Мына бағамен шығарылған облигациялар 96.9239%- 3 Транш	2015 ж. 6 қараша	5%	1,000,000	-
Мына бағамен шығарылған облигациялар 97.3266%- 4 Транш	2015 ж. 6 қараша	5%	1,885,000	-
Мына бағамен шығарылған облигациялар 97.8540%- 5 Транш	2015 ж. 6 қараша	5%	1,765,000	-
100% бағамен шығарылған еурооблигациялары	2015 ж. 3 қараша	4.55%	30,812,000	
Қосқанда/шегергенде:				
Есептелген сыйақы			183,026	34,005
Келісім бойынша шығыстар			(315,935)	(10,164)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша дисконт			(323,467)	(196,000)
Барлық шығарылған облигациялар			40,739,624	4,361,841
Минус: шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі			(183,026)	(34,005)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ұзақ мерзімді бөлігі			40,556,598	4,327,836

Ішкі облигациялар

Отандық машина жасау секторын дамыту Топтың алдына қойылған міндеттемелерді орындау барысында, директорлар Кеңесінің шешімімен (2012 жылғы 26 қыркүйегіндегі № 90 хаттамасы) Топтың ішкі облигацияларын шығару Бағдарламасы шегінде 15 млрд. теңге соммасына бірінші облигация шығарылымдары мақұлданды. Бағдарламаның шығару көлемі 30 млрд. теңгені құрады.

2012 жылғы 7 желтоқсанында Топ Қазақстандық қор биржасында («ҚҚБ») 5% жылдық өтемпұл ақысымен атаулы бағасы 100 теңгеден 45,340 мың дана (KZP01Y03E322) ішкі қамсыздандырылмаған облигацияларын салды. Облигацияларды салу мерзімінен бастап, облигациялар бойынша купондық өсімақы жылына 2 рет төленеді. 2013 жылғы ақпан-сәуір айларында Топ 10,315,000 мың теңге соммасына атаулы бағасы 100 теңгеден 103,150 мың дана облигация салды.

Еурооблигациялар

Отандық машина жасау секторын дамыту Топтың алдына қойылған міндеттемелерді орындау барысында директорлар Кеңесінің 2013 жылғы 29 тамыздағы және 2013 жылғы 4 қарашадағы шешімдерімен 200 млн. АҚШ долларға еурооблигация шығару мақұлданды.

2013 жылы 3 желтоқсанында Топ Ирландық қор биржасына («ИКБ») және Қазақстандық қор биржасына («ҚҚБ») 4.55% жылдық өсімақымен 200 млн. АҚШ долл. соммасына атаулы бағасы 1 АҚШ долл. 200 млн. дана (XS0997708051) қамсыздандырылмаған облигация салды. 2014 жылғы 3 маусымнан бастап облигациялар бойынша купондық өсімақы жылына 2 рет төленеді, 3 маусымда және 3 желтоқсанда. Еурооблигациялардан түскен қаражатқа Топ 4,465,000 мың теңге соммасына ішкі 44,650 мың дана облигацияларын сатып алды (2 және 4 Транш) және қарыздарын жапты (22 - ескертпе).

24. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	Минималды жалдау төлемдері		Минималды төлемдердің келтірілген құны	
	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Бір жылдан кем	176,049	410,571	124,311	345,031
Бірден бес жылға дейін	772,318	1,461,767	625,047	1,074,546
Бес жылдан астам	260,944	406,124	256,922	341,297
	1,209,311	2,278,462	1,006,280	1,760,874
Алдағы қаржылық шығыстар шегерілгенде	(203,031)	(517,588)	-	-
	1,006,280	1,760,874	1,006,280	1,760,874
Мыналар есепке алынды:				
- ағымдағы міндеттемелер			124,311	345,031
- ұзақ мерзімді міндеттемелер			881,969	1,415,843
			1,006,280	1,760,874

2007 жылы Топ «БРК-Лизинг» АҚ-мен 10 жылға 8% көлемдегі пайыздық мөлшерлеменен өндірістік қондырғыны қаржылық жалға алу шартын бекітті.

Осы шартқа сәйкес, Топ негізгі қарызды және пайыздарды өтеу күніне АҚШ долларының айырбас бағамына индекстелетін теңгемен өтейді. Топтың пікірінше, аталмыш индекстеу қаржылық жалға алу негізгі шартымен тікелей байланысы жоқ кіріктіріме туынды қаржы құралы болып табылады және жеке мойындауды қажет етеді.

Кіріктіріме туынды қаржы құралының әділ құнын анықтау үшін Топ нарықта кеңінен қолданылатын және нарықтық мәліметтерді қолдануды талап ететін бағалау әдістерін пайдаланады. 2012 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қосылған туынды қаржы құралы 204,370 мың теңгені құрады (2011 ж.31 желтоқсанында: 183,230 мың теңге).

2013 жылы Топ қаржылық жалгерлікті толығымен жапты, және теңге соммасы мен индексациясының айырмашылығын 138,171 мың теңге ретінде тіркеп, төлем ақыны төлем мерзімі 2017 жылға дейін ұзартты. Туынды

қаржы құралы қатынасында әділ құнға дейінгі түзетімді шығын ретінде қарастырды (2012 ж. шығыс: 21,140 мың теңге). Ұзартылған төлем ақы ұзақ мерзімді міндеттеме екендігін мойындайды.

2011 жылы Топ «БРК- Лизинг» АҚ-мен 10 жылға 7,5% көлемдегі пайыздық мөлшерлеменен өндірістік қондырғыны қаржылық жалға алу шартын бекітті және шартқа сәйкес алдын ала төлемді жүзеге асырды. 2012 жылғы қазанында лизинг шарты бойынша 1,240,676 мың теңге сомаға қондырғы және оны жабдықтаушы бұйымдар алынды. 2013 жылы сыйақы мөлшерлемесі 5% дейін төмендетілді.

Қаржылық жалға алу бойынша міндеттемелер теңгемен көрсетілді.

25. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға төленетін өзге де ұзақ мерзімді берешек	95,837	25,974
Резервтер	33,920	36,176
Байланысты тараптарға төленетін ұзақ мерзімді берешек (41-ескертпе)	-	145,393
Алдағы кезең табыстары - мемлекеттік субсидиялар	-	10,673
Алдағы кезеңнің өзге де табыстары	4,298	-
	134,055	218,216

Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтегі қозғалыс келесі түрде берілген:

	Кепілдік жөндеу резерві	Жұмыскерлерге пайдаланылмаған демалыстар мен басқа да ынталандыру бойынша резерві	Басқа да есептелген міндеттемелер	Барлығы
2012 жылғы 1 қантарына	172,404	263,814	392,529	828,747
Мыналар есепке алынды:				
ұзақ мерзімді міндеттемелер	54,956	-	-	54,956
ғымдағы міндеттемелер	117,448	263,814	392,529	773,791
	172,404	263,814	392,529	828,747

Есептелді/(орнатылды) 1 жылда	371,036	524,442	(246,952)	648,526
2012 жылғы 31 желтоқсанына	543,440	788,256	146,577	1,478,273
Мыналар есепке алынды:				
ұзақ мерзімді міндеттемелер	10,891	-	25,285	36,176
ағымдағы міндеттемелер (28-ескертпе)	532,549	788,256	121,292	1,442,097
	543,440	788,256	146,577	1,478,273
Есептелді/(орнатылды) 1 жылда	(437,308)	322,682	(4,766)	(109,860)
Төленді/қолданылды	(31,551)	(735,592)	(98,709)	(865,852)
2013 жылғы 31 желтоқсанына	74,581	375,346	52,634	502,561
Мыналар есепке алынды:				
ұзақ мерзімді міндеттемелер	12,349	21,571	-	33,920
ағымдағы міндеттемелер (28-ескертпе)	62,232	353,775	52,634	468,641
	74,581	375,346	52,634	502,561

Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер теңгемен көрсетілген.

26. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Жеткізушілер мен мердігерлерге кредиторлық берешек	1,695,563	1,700,339
Байланысты тараптарға кредиторлық берешек (41-ескертпе)	1,467,665	2,211,214
	3,163,228	3,911,553

Сауда несиегерлік берешек келесі валюталармен алынған:

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Теңге	2,204,251	2,916,702
Ресей рублі	734,952	392,781
АҚШ доллары	219,248	602,070
Еуро	4,777	-
	3,163,228	3,911,553

27. САЛЫҚТАР БОЙЫНША БЕРЕШЕК

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Төленетін ҚҚС	604,598	1,112,089
Зейнетақы және әлеуметтік аударымдар	173,927	147,283
Жеке тұлғалардан алынатын табыс салығы	161,554	88,953
Төленетін әлеуметтік салық	116,071	70,359
Басқа да салықтар	13,108	8,523
	1,069,258	1,427,207

28. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған аванстар (41-ескертпе)	1,496,563	2,266,022
Үшінші тараптардан алынған аванстар	822,639	810,322
Резервтер	468,641	1,442,097
Персоналмен жалақы бойынша есеп айырысулар	240,155	236,877
Үшінші тараптар төлейтін дивидендтер	177,191	179,583
Акционерге төлейтін дивидендтер (41-ескертпе)	-	66,000
Алдағы кезеңдер табыстары - мемлекеттік субсидиялар	-	2,738
Алдағы кезеңдер табыстары	2,968	6,325
Басқа да кредиторлық берешек	159,369	183,526
	3,367,526	5,193,490

Ағымдағы міндеттемелер теңге құнымен көрсетіледі.

29. ТАБЫСТАР

	2013 ж.	2012 ж.
Дайын өнімді өткізуден түсетін табыс	32,207,362	42,372,771
Қызмет көрсетуден түсетін табыс	12,540,652	9,780,843
Басқалар	23,418	-
	44,771,432	52,153,614

2013 ж. байланысты тараптармен арадағы операциялардан түскен табыс 35,794,978 мың теңгені (2012 ж.: 43,954,655 мың теңге) құрады (41-ескертпе).

30. ӨЗІНДІК ҚҰН

	2013 ж.	2012 ж.
Шикізат	25,180,548	32,499,723
Жалақы және аударымдар	6,513,963	5,822,864
Қосалқы мердігерлер қызметтері	3,866,115	1,327,019
Тозу және амортизация	638,675	505,444
Коммуналдық төлемдер	607,132	516,227
Жөндеу және қызмет көрсету	419,163	1,700,627
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	246,864	376,350
Кепілдік қызмет көрсету бойынша резерв есептемелері (25-ескертпе)	(437,308)	371,036
Қызметкерлерді ынталандыру бойынша резерв	37,826	-
Басқалар	298,586	426,890
	37,371,564	43,546,180
Аяқталмаған өндіріс, жылдың басы	3,499,630	3,305,142

Аяқталмаған өндіріс, жылдың соңы (12-ескертпе)	4,643,747	3,499,630
Аяқталмаған өндірістегі өзгеріс	(1,144,117)	(194,488)
Дайын өнім, жылдың басы	2,101,415	2,142,640
Дайын өнім, жылдың соңы (12-ескертпе)	1,971,604	2,101,415
Дайын өнімдегі өзгерістер	129,811	41,225
Барлығы	36,357,258	43,392,917

31. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2013 ж.	2012 ж.
Жалақы және онымен байланысты салықтар	2,014,292	2,058,890
Салықтар	247,798	235,419
Іссапарлық және өкілдік шығыстар	210,977	190,032
Жалдау бойынша шығыстар	180,394	124,727
Тозу және амортизация	174,150	136,828
Күмәнді борыштар бойынша резерв (13 және 16 ескертпелер)	161,688	32,936
Кәсіби қызметтер	128,453	123,025
Өтімсіз материалдар бойынша резерв (12 ескертпе)	110,146	(56,046)
Банк комиссиясы	77,615	73,021
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	66,686	141,640
Коммуналдық шығыстар	63,755	116,083
Байланыс қызметтері	61,279	27,799
Жөндеу және қызмет көрсету	52,091	19,290
Материалдар	47,077	34,239
Персоналды оқыту	27,952	22,657
Күзет	21,666	20,422
Қызметкерлерді ынталандыру бойынша резерв	14,748	6,452
Көліктік шығыстар	14,528	16,861
Айыппұлдар мен өсімпұлдар	12,646	32,691
Қайырымдылық және демеушілік көмек	6,622	16,817
Басқа резервтерді есептеу (25-ескертпе)	4,766	(246,952)
Басқалар	517,602	680,596
	4,216,931	3,807,427

32. ӨТКІЗУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

	2013 ж.	2012 ж.
Көлік шығыстары	297,736	236,610
Жалақы және онымен байланысты салықтар	278,900	223,121
Есепке алынбаған ҚҚС	134,632	153,611
Іссапарлық шығыстар	120,127	85,033
Тозу және амортизация	13,532	13,664
Жарнама және маркетинг	12,687	77,705
Коммуналдық шығыстар	6,974	5,813
Басқалар	279,479	46,292
	1,144,067	841,849

33. БАСҚА ПАЙДАЛАР МЕН ШЫҒЫНДАР

	2013 ж.	2012 ж.
Жалдаудан түскен табыстар	138,596	93,021
Тауарлық-материалдық қорларды өткізуден түсетін табыс	20,121	65,342
Материалдық емес активтердің шығуынан түсетін шығын	-	(36,255)
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған шығындар/кірістер	(13,874)	569,199
Тозу және амортизация	(14,005)	(3,954)
Қайырымдылық	(84,942)	(54,560)
Басқа кірістер/ шығындар	13,926	(14,628)
	59,822	618,165

34. ҚАРЖЫЛЫҚ ТАБЫСТАР

	2013 ж.	2012 ж.
Қысқа мерзімді депозиттер мен ағымдағы шоттар бойынша пайыздық табыстар	525,305	268,219
Берілген қарыздар бойынша әділ құнға дейін түзету амортизациясы	139,457	46,599
Берілген қарыздар сыйақысы	8,427	-
	673,189	314,818

Ағымдағы шоттар мен байланысты тараптардың депозиттері бойынша қаржылық табыстар 7,637 мың теңгені құрады (2012 ж.: 7,033 мың теңге) (41-ескертпе).

35. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

	2013 ж.	2012 ж.
Шығарылған облигациялар пайызы	708,382	34,005
Қарыздар бойынша пайыздар	320,901	406,462
Шығарылған облигациялар бойынша пайыздар	205,015	9,924
Қаржылық жалдау бойынша пайыздар	71,860	128,506
Акционерден алынған қарыздар бойынша әділ құнға дейін түзету амортизациясы	28,485	191,034
Шығарылған облигациялар бойынша амортизация	21,186	20,955
Артықшылықты акциялар бойынша дивидендтер	27,905	-
	1,383,734	790,886

Байланысты тұлғалардан шыққан қаржылық шығыстар 310, 293 мың теңгені (2012 ж.: 588, 594 мың теңге) құрады (41-ескертпе).

36. САЛЫҚ САЛУ

	2013 ж.	2012 ж.
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	593,725	813,667
Алдыңғы жылдардың ағымдағы табыс салығын түзету	(85,000)	-
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемділік	(202,511)	(143,300)
Табыс салығы бойынша шығыстар	306,214	670,367

Қаржылық есептілік және салықтық есеп бойынша 20% табыс салығы мөлшерлемесін қолданғандағы табыс салығы бойынша күтілетін шығыстар арасын салыстыру төменде ұсынылды:

	2013 ж.	2012 ж.
Табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда	3,389,234	5,208,333
20% ресми салықтық мөлшерлеме бойынша теориялық салық	677,847	1,041,667
Ұдайы айырмалардан болатын салық әсері	(107,003)	(171,855)
Алдыңғы жылдардың ағымдағы табыс салығын түзету	(85,000)	-
Салық салынбаған қауымдасқан ұйымдар пайдасындағы үлес	(179,630)	(199,445)
	306,214	670,367

Төменде 2012 және 2013 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер туғызатын негізгі уақыттық айырмаларға салықтық әсері ұсынылған:

	2013 ж. 1 қантарында	Кіріс пен шығыстарда қарастырылған	Капиталдың баптарында қарастырылған	2013 ж. 31 желтоқсанына
Негізгі құралдар	(902,454)	(133,425)	-	(1,035,879)
Сауда дебиторлық берешек	19,929	(28,097)	-	(8,168)
Тауарлық-материалдық қорлар	61,641	12,227	-	73,868
Резервтер	298,014	(189,637)	-	108,377
Төленетін салықтар	15,594	5,670	-	21,264
Пайда және шығындар арқылы қаржылық міндеттемелер	40,874	(40,874)	-	-
Алынған қарыздар	(21,353)	45,782	(24,429)	-
Берілген қарыздар	6,362	850	-	7,212
Көшірілетін салықтық шығындар	55,435	496,129	-	551,564
Басқа міндеттемелер	-	33,886	-	33,886
	(425,958)	202,511	(24,429)	(247,876)

	2012 ж. 1 қантарына	Пайда мен шығыстар танылды	Капитал баптарында	Еншілес кәсіпорынның шығыуы	2012 ж. 31 желтоқсанына
Негізгі құралдар	(877,283)	(25,171)	-	-	(902,454)
Сауда дебиторлық берешек	8,826	11,103	-	-	19,929
Тауарлық-материалдық қорлар	72,849	(11,208)	-	-	61,641
Резервтер	165,949	132,065	-	-	298,014
Төленетін салықтар	18,270	(2,676)	-	-	15,594
Пайда және шығыс арқылы қаржылық міндеттемелері	36,646	4,228	-	-	40,874
Алынған қарыздар	-	33,764	(55,117)	-	(21,353)
Берілген қарыздар	-	6,362	-	-	6,362
Көшірілетін салықтық шығындар	64,375	(5,167)	-	(3,773)	55,435
	(510,368)	143,300	(55,117)	(3,773)	(425,958)

37. ЕНШІЛЕС КӘСІПОРЫННЫҢ ШЫҒУЫ

2013 жылғы тамыз айында Топ әрекетсіз еншілес кәсіпорын «Күзет» ЖШС үлесін 65% құны 3,409 мың теңгеге үшінші тарапқа сатты. Оның нәтижесінде, қатысу үлесінен қалған 35% Топ басқа теңгерімдік құны нөл теңге деп есептеді. Аталмыш транзакциядан кіріс болған жоқ.

2012 жылғы 1 қазанында Топ «Қазақстан инжиниринг» Дистрибьюшн» ЖШС-дағы 51% қатысу үлесін сатты.

	2012 ж. 1 қазан
Сыйақы сомасы	
Ақшалай сыйақы	8,507
Барлық алынған сыйақы	8,507
Сатылған кәсіпорынның шыққан активтері мен міндеттемелері	
Қысқа мерзімді активтер:	
Ақша қаражаты және оның баламалары	71
Тауарлық-материалдық қорлар	687
Дебиторлық берешек	5,653
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	287
Басқа қысқа мерзімді активтер	7,329
Ұзақ мерзімді активтер: :	
Негізгі құралдар	7,303
Материалдық емес активтері	76
Кейінге қалдырылған салықтық активтері	3,773
Қысқа мерзімді міндеттемелер:	
Кредиторлық берешек	(14,874)
Басқа салықтар мен міндетті төлемдері бойынша міндеттемелері	(15,897)
Басқа қысқа мерзімді міндеттемелер	(25,277)
Шыққан таза міндеттемелер	(30,869)
Еншілес кәсіпорынның шығуынан түскен пайда	
Алынған сыйақы сомасы	8,507
Кезең ішіндегі таза шығын	30,869
Бақылауды жоғалтқан кездегі қауымдасқан кәсіпорынға құйылатын инвестиция	955
Қатысу үлесін сатудан түсетін пайда	40,331

	2012 ж. 1 қазанында аяқталған 9 ай қорытындысы
Тоқтатылған қызметтен болатын пайда/(шығын)	
Табыстар	246,158
Басқа табыстар	3,638
	249,796
Шығыстар	(269,559)
Салық салуға дейінгі шығын	(19,763)
Табыс салығы бойынша үнемділік	12
Кезең ішіндегі таза шығын	(19,751)
Қатысу үлесін сатудан түсетін пайда	40,331
Тоқтатылған қызметтен болатын пайда	20,580

38. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Салық салу және реттеуші орта

Қазіргі уақытта Қазақстанда ұлттық та, аймақтық та билік органдары тарапынан төленетін әр түрлі салықтарға қатысты бірнеше заңдар бар. Осы салықтар қатынасында аса дамыған нарықтармен салыстырғанда заңдардың біраз уақыт бойы күші болған жоқ. Сәйкесінше, салықтық мәселелер қатынасында үлгі боларлық жағдайлар аз анықталды және заңдардың заңды түсіндірмесіне қатысты әр түрлі пікірлер орын алды. Заңнамаға сәйкес, салық органдары салықтық декларацияларды немесе салық төлемін уақытында және дұрыс жібермегені үшін елеулі айыппұлдар мен өсімпұлдар қоя алады. Бұл факторлар салықтық жүйесін аса дамыған елдерге қарағанда, Қазақстанда аса маңызды салық тәуекелдерін туындатады.

Заңды мәселелері

Топ жеке немесе жиынтықта Топқа айтарлықтай әсер етпеген соттың істі қарауы мен сот шешімдерінің нысаны болды және әлі де болып келеді. Басшылық барлық іскери мәселелерді шешу Топтың қаржылық жағдайына немесе жұмыс нәтижелеріне айтарлықтай ықпал етпейді деп санайды.

Қоршаған ортаны қорғау

Басшылық Топ қоршаған орта мәселелеріне қатынасты Қазақстан Республикасының барлық заң талаптарын ұстаным ететініне сенімді және бұл жағдай бойынша міндеттемесі жоқ. Топ бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікте осы жағдайға байланысты шығындарын көрсетпеді.

Сақтандыру

Топ өзінің қызметкерлері алдында азаматтық құқықтық жауапкершілікке сақтандыру жасаған жоқ. Сақтандырудың болмауы активтер құнының азаюын немесе міндеттемелердің пайда болуын білдірмейтіндіктен, мұндай активтердің бүлінуімен немесе жоғалуымен байланысты күтпеген шығындарға 2013 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ешқандай қор құрылған жоқ.

Нарық шектеуі

Топ жұмысының негізгі түрлерінің бірі өндірістік-қорғаныс кешендерінде әскери қондырғыны өңдеу, өндіру және іске асыру болып табылады. Топ жұмысының бағыты Қазақстан Республикасы үшін стратегиялық және Қазақстан Республикасы Үкіметі тарапынан лицензияланауы және мақұлданыуы тиіс. Бұл дерек Топ шығаратын өнім өткізімінің өткізу нарығын шектейді.

Капиталдық сипаттағы міндеттемелер

2012 және 2013 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың 334,533 мың теңге және 700,371 мың теңге сомаға негізгі құралдарды алу бойынша міндеттемелері бар.

39. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржы инструменттері банк қарыздарын, ақшалай қаражатты, қысқа мерзімді салымдарды, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешекті қамтиды. Топтың қаржы инструменттері бойынша туындайтын негізгі тәуекелі кредиттік тәуекел. Топ, сонымен қатар, нарық тәуекелін және барлық қаржы инструменттері бойынша туындайтын өтімділік тәуекелін қадағалайды.

Капитал жеткіліксіздігі тәуекелін басқару

Бизнес дамуының болашағын қамтамасыз ету мақсатында және нарық, несиегерлер мен инвесторлардың сенімділін арттыру барысында Топ басшылығы капиталдың орнықты базасын сақтау саясатын ұстаным етеді. Басшылық кіріс нормасының көрсеткішін қадағалайды, бұл көрсеткіш Топпен бақылауға алынбаған бөлшектерді есепке алмағанда әрекеттерден капитал меншілестеріне түскен таза пайда болып есептеледі.

Топ қарыз және капитал теңгерімін оңтайландыру арқылы Акционерге арналған пайданы максималды ұлғайтқанда, қызметін үздіксіз жұмыс жасайтын кәсіпорын ретінде жалғастыра алатынына көз жеткізу үшін капитал жетіспеушілігі тәуекелін басқарады.

Жыл бойы Топтың капитал жеткіліксіздігі тәуекелін басқаруға деген көзқарасы өзгермеді.

Компанияның өзі де оның еншілес кәсіпорындары да капиталдың сыртқы сұранысының субъектісі ретінде қарастырылмайды.

Топ капиталының құрылымы таза қарыз қаражатын (оның ішінде қарыз, шығарылған борышқорлық құнды қағаздарды, қаржылық жалдау, қаржылық құралдары мен борышқорлық артықшылықты акция компонентерін, 22, 23 және 24 - ескертпелерде көрсетілген қаржы қаражатының төмендеуі мен олардың баламалары, пайдалануға шектелген қысқа мерзімді ақша қаражаты мен олардың баламалары) және Топ капиталын (оның ішінде 19, 20 мен 21- ескертпелерде толығынан көрсетілген жарғылық капиталын, қосымша төленген капиталын, бөлінбеген пайда мен бақылауға алынбаған бөлшектерді) қамтиды.

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Қарыз қаражаты	41,958,679	13,214,914
Ақша қаражаты мен олардың баламалары, пайдалануға шектелген қысқа мерзімді ақша қаражаты мен олардың баламалары	(31,240,091)	(10,201,697)
Таза қарыз қаражаты	10,718,588	3,013,217
Меншікті капитал	23,579,952	21,102,897
Таза қарыз қаражатының меншікті капиталға қатынасы	45.46%	14.28%

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Есеп саясатының негізгі қағидалары мен қабылданған әдістер туралы мәліметтер, мойындау критерийлерін, бағалау негізін және табыстар мен шығындар мойындалатын негіздерді қосқанда, қаржылық активтер, қаржылық міндеттемелер және үлестік құралдардың әр сатысы қатынасында (3-ескертпеде) шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылған.

Қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары

Тәуекелді басқару - Топ жұмысының маңызды элементі. Компания тәуекелдер деңгейі мен шамасы бойынша тәуекелге ұшырау талданатын тәуекелдер бойынша ішкі есептер арқылы Топ операцияларына жататын қаржы тәуекелдерін бақылайды және басқарады. Бұл тәуекелдер нарықтық тәуекелді (валюталық тәуекелді, әділ құн қатынасында пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін және баға тәуекелін қосқанда), өтімділік тәуекелін және ақшалай ағымдар қатынасында пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қамтиды. Төменде Топ тәуекелдерін басқару саясатының сипаттамасы келтірілген.

Пайыздық мөлшерлермен байланысты тәуекел

Пайыздық мөлшерлермен байланысты тәуекел Топ үшін нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін білдіреді, бұл инвестициялардың жалпы табыстылығының төмендеуіне және Топ қарыздары бойынша ақша жылыстауының үлғайюына әкелуі мүмкін. Бұл тәуекел Топ үшін маңызды емес, себебі пайыздық қаржылық активтер мен міндеттемелер тіркелген пайыздық мөлшерлемелерден тұрады.

Валюталық тәуекел

Топ сатып алу мен сату, және де қарыз алу барысында Қазақстандық теңгенің Топтың функционалды валютасы еместігінен валюталық тәуекелге ұшырау мүмкіндігі мол. Шоғырландырылған қаржы есебінде қаржы құралдары және оның баламалары, қысқа мерзімді инвестициялар, сату және басқа да кредиторлық берешектер, және Топ шығарған шетел валютасының негізінде АҚШ доллары немесе Ресей рублімен берілген борышқұрлық құнды қағаздар бәрі де теңгемен көрсетілді. Осының негізінде теңгені ауыстыру бағамының өзгеруіне шетел валютасына қарсы пайда немесе шығын туындайды. Топ табиғи хеджирование қолданады, табыс пен шығыс операциялары, активтер мен пассивтерді бір қорытындыға келтіруге тырысады. Топ борышқорлық портфельде валюталардың байланысын валюталардан алынған түсімдер байланысына жақындығын қолдайды, бұл валюта бағамының нарықтық өзгерісінің табиғи хеджирование тәуекелі болып табылады.

Шетел валюталарының монетарлық активтері мен міндеттемелері жөнінде Топ тәуекелге ұшырайтын нолдік таза позициясы «спот» бағамы бойынша шетел валютасын сату немесе сатып алу арқылы қысқа мерзімді теңгерімдікке жол бермеу болып табылады.

Топ ашық валюталық позициялардың болмауына ұмтылады, сонымен валюталық тәуекелді толық қамтиды, сол себепті капиталға тікелей әсері болмайды деп болжайды.

Валюталық тәуекелге ұшырағыштық

Топтың шартты (атаулы) шамамен есептегенде, валюталық тәуекелге ұшырағыштығы келесідей:

	АҚШ доллары		Ресей рублі	
	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Қаржылық активтер:				
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	3,085,714	419	47,083	64,043

Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	82,489	87,062	-	-
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялары	20,110,038	-	-	-
Пайызсыз қаржылық көмек	2,160,081	-	-	-
Сауда және басқа дебиторлық берешек	-	-	50,044	10,609
Қаржылық міндеттемелер:				
Шығарылған борышқорлық құнды қағаздар	(30,648,766)	-	-	-
Қаржылық жалдау бойынша берешек	-	(625,110)	-	-
Сауда кредиторлық берешек	(219,248)	(602,070)	(734,952)	(392,781)
	(5,429,692)	(1,139,699)	(637,825)	(318,129)

Төменде жыл бойы қолданыста болған негізгі орташа сараланған валюта бағамының көрсеткіштері:

	2013 ж.	2012 ж.
АҚШ доллары	152.14	149.11
Ресей рублі	4.78	4.80

Сезімталдық сараптамасы

2013 жылғы 31 желтоқсанында теңге бағамының 20 % және 2012 жылғы 31 желтоқсанында 10% құлдырауы аталмыш валюталарға шегергенде осы мерзімде төменде көрсетілген соммалардың капитал боп өсуіне және табысқа немесе шығысқа ықпал етеді. Бұл сараптама барлық басқа ауыспалы көрсеткіштер, атап айтсақ мөлшерлеме пайызы өзгермеген түрде қалады деген оймен жасалды.

	АҚШ доллары		Ресей рублі	
	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Пайда және шығын	(1,085,938)	(113,970)	(127,565)	(31,813)
Бөлінбеген пайда	(1,085,938)	(113,970)	(127,565)	(31,813)

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанына теңге бағамының тұрақтылығы 20% және 10% жоғарыда көрсетілген валюталардың көлеміне, бірақ жоғарыда көрсетілген көрсеткіштерге қайшы ықпал әсеріне тең, барлық басқа ауыспалы көрсеткіштер өзгертусіз қала береді.

Кредиттік тәуекел

Контрагенттер Топтың қаржы инструменттерімен жасалған шарттардың талаптарын орындамауы нәтижесінде туындаған кредиттік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы Топтың осы контрагенттердің алдындағы міндеттемелерінен асатын осындай жағдайлар болған кезде, сомамен шектеледі. Топ саясаты кредитке қабілетті контрагенттермен бірге қаржы инструменттерімен операциялар жасауды көздейді

Кредиттік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржы активінің теңгерім құнына тең. Топ өз тәуекелінің ең жоғарғы шамасы есепті күні көрсетілген құнсыздану резервтерін шегергенде, сауда дебиторлық берешектің (13-ескертпе) және есепті күні көрсетілген күмәнді берешек бойынша резервтерді шегергендегі басқа ағымдағы активтердің (16-ескертпе) шамасына тең.

Кредиттік тәуекелдің жинақталуы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де жағдайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар, бір қарыз алушының немесе бірдей қызмет шарттарымен қарыз алушылар тобының берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін

Есепті күнгі жағдай бойынша сауда дебиторлық берешекке қатысты және географиялық аймақ бөлінісіндегі несие тәуекелінің ең жоғарғы деңгейі келесі:

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Ел шеңберінде	2,394,324	1,806,440
Елден тыс	50,044	10,609
	2,444,368	1,817,049

Топ қисынды несиелік тарихы бар тапсырыс берушілермен мәмілелер жасап, несиелендірудің белгіленген шегінен аспауын ұдайы бақылайтын саясатты ұстаным етеді. Топ алдын ала берілген төлем негізінде өз клиенттерінің көпшілігімен жұмыс жасауының арқасында несие тәуекелі төмендейді. Топ үшінші тараптардың міндеттемелері бойынша аванстық төлемдерді қайтаруға банктік кепілдемесіне кепілдік ретінде қатыспайды.

2012 және 2013 жылғы 31 желтоқсанында сауда дебиторлық берешекті мерзімдер бойынша бөлу көрсеткіштері:

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Мерзімі өткізілмеген	2,036,888	1,762,336
3-6 ай мерзімінен кейін	99,998	54,713
6-12 ай мерзімінен кейін	307,482	-
12 айдан астам мерзімінен кейін	110,688	45,542
	2,555,056	1,862,591

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел нарықтық бағалардың өзгеруі нәтижесінде қаржылық құрал құнындағы ықтималды ауытқуды білдіреді. Топ нарық конъюнктурасының теріс өзгерістері салдарынан пайда болатын әлеуетті шығындарды ұдайы бағалау арқылы нарықтық тәуекелді басқарады

Өтімділік тәуекелі

Нарықтық тәуекел- Топтың нарықтық міндеттемелерінің тәуекелін орындауы болып табылады. Топ Акционердің талаптарына сәйкес, қысқа мерзімді, орташа мерзімді және ұзақ мерзімді қаржыландырудың өтімділік тәуекелін бақылайды. Топ ақшалардың болжанатын және нақты қозғалысын ұдайы бақылау және қаржылық активтер мен міндеттемелердің өтелу мерзімдерін салыстыру арқылы қисынды резервтерді, банктік қарыздарды және қолжетімді несие желілерін ұстау жолымен өтімділік тәуекелін басқарады.

Бар несие қаржысы

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Борышқорлық құнды қағаздар:	41,196,000	4,534,000
- шығарылған	19,616,000	25,466,000
- шығарылмаған	60,812,000	30,000,000

Келесі кестелерде Топтың өзінің туынды қаржы міндеттемелері бойынша келісімшарттық мерзімдері көрсетіледі. Кесте Топтар төлем талап етілуі мүмкін мерзімдеріне сәйкестендіріліп қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қозғалыстарының дисконтталмаған қозғалысы негізінде жасалды. Кесте пайыздар, сондай-ақ қарыздың негізгі сомасы бойынша ақшалай қозғалысты қамтиды.

	Пайыздық мөлшерлеме	1-6 ай	6 ай – 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Барлығы
2013 ж.						
<u>Пайызсыз:</u>						
Сауда кредиторлық берешек	-	3,163,228	-	-	-	3,163,228
Басқа міндеттемелер	-	240,155	336,560	95,837	212,775	885,327
<u>Пайызды:</u>						
Борышқорлық құнды қағаздар	4.55-5%	1,143,599	960,573	43,696,664	-	45,800,836
Қаржылық жалдау	5%	61,997	114,052	772,318	260,944	1,209,311

	Пайыздық мөлшерлеме	1-6 ай	6 ай – 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Барлығы
2012 ж.						
<u>Пайызсыз:</u>						
Сауда кредиторлық берешек	-	3,911,553	-	-	-	3,911,553
Басқа міндеттемелер	-	302,877	363,109	25,974	205,072	897,052
<u>Пайызды:</u>						
Қарыздар	8%-16%	168,743	5,650,482	1,549,518	-	7,368,743
Борышқорлық құнды қағаздар	5%	113,350	113,350	4,987,400	-	5,214,100
Қаржылық жалдау	7.5%-8%	33,056	377,515	1,461,767	406,124	2,278,462

Келесі кестеде Топтың өнімсіз қаржылық активтері бойынша күтілетін өтеу мерзімдері көрсетіледі. Кесте Топтың ақшалар қозғалысы басқа кезеңде орын алатынын күтетін жағдайларды қоспағанда, аталмыш активтер бойынша алынатын пайыздарды қоспағандағы қаржы активтерінің дисконтталмаған келісімшарттық мерзімдері негізінде жасалды.

	Пайыздық мөлшерлеме	1-6 ай	6 ай – 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Барлығы
2013 ж.						
Пайыздық:						
Қысқа мерзімді депозиттер	4%-6.7%%	386,929	-	-	-	386,929
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	5%	21,041,887	-	-	-	21,041,887
Берілген қарыздар	7.5%	555,857	-	-	-	555,857
Пайызсыз:						
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	-	10,366,445	-	-	-	10,366,445
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	-	371,151	-	-	-	371,151
Сауда дебиторлық берешек	-	2,444,368	-	-	110,688	2,555,056
Басқа активтер	-	2,459,622	52,557	-	75,388	2,587,567

	Пайыздық мөлшерлеме	1 ай – 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Белгіленбеген өтеу мерзімі	Барлығы
2012 г.						
Пайыздық:						
Қысқа мерзімді депозиттер	3.8%-6%	934,906	-	-	-	934,906
Қаржылық жалдау бойынша берешек	-	-	-	-	157,638	157,638
Пайызсыз:						
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	-	9,174,840	-	-	-	9,174,840
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	-	87,062	-	-	-	87,062
Сауда дебиторлық берешек	-	1,817,049	-	-	45,542	1,862,591
Басқа активтер	-	2,735,531	68,952	-	56,620	2,861,103

40. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Әділ құн құралы мәжбүрлі өткізу немесе таратылу кезінде өткізу жағдайларын қоспағанда, хабардар тараптар арасында коммерциялық ережелерге сай алмаса алатын сома ретінде анықталады. Топтың қаржы құралдарының көпшілігі үшін әділ құнды анықтау үшін қолданыстағы нарықтық тетіктер болмағандықтан, әділ құнды бағалауда ағымдағы экономикалық қағидалар мен құралға тән нақты қауіптер негізіндегі жорамал- дарды пайдалану керек.

Келесі әдістер мен жорамалдарды Топ қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін қолданады.

Ақша қаражаты және оның баламалары

Ақша қаражаты және оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарын өтеудің қысқа мерзімді сипаты нәтижесіндегі оның әділ құнына тең.

Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялары

Өтемпұлы 12 ай мерзімді банк депозиттерінің теңгерімдік құны бұл құралдардың қысқа мерзімді сипатына жүгінсек орта есеппен оның әділдік құнына тең.

Сауда және өзге де дебиторлық және кредиторлық берешек

Өтеу мерзімі оны екі айдан кем активтер мен міндеттемелер үшін баланстық құн аталмыш қаржы құралдарын өтеудің салыстырмалы қысқа мерзімі нәтижесіндегі әділ құнына тең.

Қарыздар

Банк қарыздарына қатысты есеп ұқсас өтеу мерзімдері мен несиелік рейтинг параметрлері ұқсас қарыздар бойынша сәйкес жылдың соңында басым түсетін нарықтық мөлшерлемелерді қолдана отырып, есепті өтеу кезеңі ішінде жекелеген қарыздар бойынша күтілетін болашақ ақша қозғалысын дисконттау арқылы жасалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің 3 деңгейлі әділдік құны салыстырмалы сату арқылы қолданылады. Салыстырмалы жылжымайтын мүлік нарығы тұтқалы көрсеткіштер арқылы түзетіледі (мысалыға жылжымайтын мүлік көлемімен). Бағалаудың тұтқалы мағлұматы ретінде шаршы метрдің бағасы болып табылады. Инвестициялық жылжымайтын мүлік нысандары сатып алу шығындарын қосқанда, сатып алу құны бойынша есепке алынады. Активтер мен міндеттемелердің әділ құны күнделікті әділдік құнымен бағаланбаған (бірақ әділдік құнын ашу қажет). Топ қаражат активтерінің және қаражат міндеттемелерінің әділдік құны теңгерімдік құнына сәйкес деп санайды. Келесі кестеде инвестициялық жылжымайтын мүліктердің бірінші мойындалған соң бастапқы бағасын есепке алу арқылы әділдік құны мен амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаражат және қаражатқа жатпайтын құралдарының сараптамасы берілген.

	2013 жылғы 31 желтоқсан		2012 жылғы 31 желтоқсан	
	Әділ құны	Теңгерімдік құны	Әділ құны	Теңгерімдік құны
Активтер				
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	2,692,992	2,692,992	2,168,190	2,168,190
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	20,110,038	20,110,038		
Инвестициялық мүлік	399,590	35,674	610,723	45,196
Сатуға арналған, ұзақ мерзімді активтер	8,708	8,708	1,832	1,832
	23,211,328	22,847,412	2,780,745	2,215,218
Міндеттемелер				
Қарыздар	-	-	6,682,757	6,682,757
Шығарылған борышқорлық қағаздар	41,518,158	40,739,624	4,361,841	4,361,841
Қаржылық жалдау міндеттемелері	1,006,280	1,006,280	1,760,874	1,760,874
Пайда және шығындар арқылы қаржылық міндеттемелер	-	-	204,370	204,370
	42,524,438	41,745,904	13,009,842	13,009,842

2013 жылғы 31 желтоқсанына қаржы құралдарының әділ құны сатысы

	2013 жылғы 31 желтоқсанына			
	1 деңгей	2 деңгей	3 деңгей	Барлығы
Қаржылық активтер				
Берілген қарыздар	-	2,692,992	-	2,692,992
Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар	-	20,110,038	-	20,110,038
Қаржылық емес активтер				
Инвестициялық мүлік	-	-	399,590	399,590
Өтімділік тәуекелге арналған, ұзақ мерзімді активтер	-	-	8,708	-
Қаржылық міндеттемелер				-
Шығарылған борышқорлық құнды қағаздар	41,518,158	-	-	41,518,158
Қаржылық жалдау міндеттемелері	-	1,006,280	-	1,006,280

Қаржы активтерінің әділ құны және 2, 3 деңгейдегі қаржы міндеттемелері мақұлданған бағаланған үлгіге ақша айналымының дисконттау сәйкестенуіне шамаланады. Осы жағдайда ең басты әрекет контрагенттердің несиелік қатерін дисконттау мөлшерлемесін көрсету болып табылады. Сауда және өзге де дебиторлық және кредиторлық берешектердің әділ құны баламаларының баланстық құнына тең.

41. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРЫМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

Байланысты тараптар Компанияның қауымдасқан және еншілес кәсіпорындарын, және Топтың жалғыз акционерін, сондай-ақ коммерциялық пайда алуға бағытталған мемлекеттік компанияларды қосқанда, Топтың жалғыз акционерінің филиалдары мен еншілес компанияларын, министрліктер мен ведомстволарын қамтиды.

Сауда дебиторлық берешек (13- Ескертпе).

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	780,122	19,957
«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ	690,462	725,831
Министрліктер мен ведомстволар	279,018	-
Басқалар	65,816	3,008
	1,815,418	748,796

Алынатын дивиденттер (16- Ескертпе)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«ЗИКСТО» АҚ	45,962	71,592

Сауда кредиторлік берешек (26- Ескертпе)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«№405 авиажөндеу зауыты» АҚ	635,375	-
«Элкам» ЖШС	618,989	-
«КАМАЗ-инжиниринг» АҚ	171,121	-
«Самұрық-Энерго» АҚ	11,540	4,697
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	2,180	30
«Еврокоптер «Қазақстан инжиниринг» ЖШС	-	2,180,952
«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ	-	23,278
Басқалар	28,460	2,257
	1,467,665	2,211,214

Берілген аванстар (16 -Ескертпе)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«Қаз-СТ Инжиниринг Бастау» ЖШС	44,800	-
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	16,162	12,568
«Самұрық-Энерго» АҚ	4,598	-
«Қазпочта» АҚ	3,633	-
Басқалар	6,947	8,238
	76,140	20,806

Берілген қарыздар (16 Ескертпе)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	2,724,484	2,200,000
Есептелген төлемдер	8,427	-
Әділ құнға дейінгі түзетуді шегергенде	(39,919)	(31,810)
	2,692,992	2,168,190

Ақша құралдары мен олардың баламалары және қолданысы шектеулі ақша құралдары

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«БТА Банк» АҚ (ақша құралдары мен олардың баламалары)	412,011	6,098,287
«Темір Банк» АҚ (ақша құралдары мен олардың баламалары)	100,372	73,320
«Альянс Банк» АҚ (ақша құралдары мен олардың баламалары)	6,229	6,706
«БТА Банк» АҚ (қолданысы шектеулі ақша құралдары)	82,730	80,947
	601,342	6,259,260

Алынған қарыздар (22 Ескертпе)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
«БТА Банк» АҚ	-	853,913
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	-	5,017,084
Әділ құнға дейінгі түзетуді шегергенде	-	(106,767)
	-	5,764,230

Алынған аванстар (25 және 28 Ескертпелер)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Министірліктер мен ведомстволар	1,276,298	1,548,057
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	204,256	855,605
«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ	16,009	7,602
Басқалар	-	151
	1,496,563	2,441,415

Акционерге төленетін дивиденттер (19 және 28 Ескертпелер)

	2013 ж. 31 желтоқсан	2012 ж. 31 желтоқсан
Кезеңге есептелді	678,393	693,205
Есепті күнгі берешек	-	66,000

Өткізуден түсетін табыстар (29 Ескертпе)

	2013 ж.	2012 ж.
Министірліктер мен ведомстволар	24,808,107	32,279,127
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	6,641,372	6,458,771
«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ	4,224,434	5,055,883
«КАМАЗ инжиниринг» АҚ	54,254	23,739
«Элкам-Нефтемаш» АҚЗ	50,757	10,763
«Қазатомпром» ҰАҚ» АҚ	5,007	118,543

Басқалары	11,047	7,829
	35,794,978	43,954,655

Көрсетілген қызметтер мен сатып алынған тауарлар бойынша шығыстар

	2013 ж.	2012 ж.
«№405 Авиажөндеу зауыты» АҚ	2,558,234	573,601
«Элкам» ЖШҚ	1,940,593	-
«КАМАЗ-Инжиниринг» АҚ	406,986	309,900
«Қазақстан темір жолы»ҰК» АҚ	325,993	204,532
«ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ	113,329	42,514
«Самұрық-Энерго» АҚ	95,783	53,278
«Каз-СТ Инжиниринг Бастау» Компаниясы» ЖШС	57,986	-
«БТА Банк» АҚ	36,467	8,619
«Самұрық Қазына-Контракт» ЖШС	26,584	6,576
«Қазақтелеком» АҚ	24,242	5,094
«Элкам Мұнаймаш» ЖШС	17,265	14,295
«Еврокоптер «Қазақстан инжиниринг» ЖШС	-	13,478,486
Басқалары	10,310	910
	5,613,772	14,697,805

Қаржылық табыстары (34 Ескертпе)

	2013 ж.	2012 ж.
«БТА Банк» АҚ	7,637	7,033
«Қазақстан ASELSAN инжиниринг» ЖШС	147,884	41,181
	155,521	48,214

Қаржылық шығыстары (35 Ескертпе)

	2013 ж.	2012 ж.
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ (пайыздар және дисконт амортизациясы)	273,506	322,701
«БТА Банк» АҚ	26,272	55,845
«Самұрық-Энерго» АҚ	10,515	-
«Темір Банк» АҚ	-	81,542
«БРК лизинг» АҚ	-	128,506
	310,293	588,594

Негізгі қызметкерлердің өтемдері

2012 және 2013 жылғы 31 желтоқсанына аяқталған жылдарға, негізгі басқарушы қызметкерлердің өтемақылары сәйкесінше 337,203 мың теңгені және 225,051 мың теңгені құрады.

ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІН ОРЫН АЛҒАН ОҚИҒАЛАР

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі 2014 жылғы 11 ақпанындағы теңгенің айырбас бағамының үрдісіне кірісуді уақытша тоқтату туралы шешім қабылдады. Оның нәтижесінде, 2014 жылғы 12 ақпанында теңгенің нарықтық айырбас бағамы шамамен 19 %, 1 АҚШ доллары 184.55 теңгеге төмендеді. Экономика мен қаржы нарығының тұрақсыздануының алдын алу үшін, Ұлттық банк теңгенің долларға шаққандағы бағамы 1 АҚШ доллары үшін 182-188 теңгеге дейінгі аралықта тербеліс дәлізін орнатуды жоспарлады. 2014 жылғы 5 наурызында АҚШ долларының теңгеге деген бағамы 182.46 теңгені құрады. Алайда, теңге бағамының өсу динамикасы мен Ұлттық банкінің әрекетері тұрақтысыздығына байланысты Топ басшылығы, Топтың экономикалық тұрақтылығын қолдау үшін қажетті шараларды атқаруда. Дегенмен, теңге бағамының төмендеуі Топтың нәтижесі мен қаржы жағдайына кері әсерін тигізуі мүмкін. Қазіргі уақытта қандай әсерін тигізетінін анықтау қиын. 2014 жылғы 17 ақпанында Компанияның директорлар Кеңесі 9,375,000 дана акцияларын Компания Акционерінің қарастыруына қойған сұрағын толық мақұлдады. Компания Акционерінің сатып алуымен жүзеге асыру мүмкіншілігі қарастырылуда. Ал, бас тартқан жағдайда, Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетіне ұсынады.

